

PETER DE ZWAAN

DE STRIPMAN VAN SLUBICE

De Stripman van Slubice

De Stripman
van Slubice

door
PETER DE ZWAAN

Omslag Bert Zeijlstra

Uitgeverij De Eekhoorn

© Copyright 1995 Uitgeverij De Eekhoorn BV, Zeewolde
Druk: Rotatie Boekendruk B.V.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN
HAAG

Zwaan, Peter de

De Stripman van Slubice/Peter de Zwaan -
Zeewolde: De Eekhoorn - (Bob Eversserie ; B 42)
ISBN 90 6056 552 5
UDC 82-92 NUGI 220
Trefw.: jeugdboeken ; verhalen.

Afrekening met miljonair Metzger

Bob Evers lag in wankel evenwicht op zijn linkerzij op een bed dat bestond uit een kofferbank waartegen aan weerszijden een stoel was geschoven. De kofferbank was een hardhouten geval dat iets lager was dan de stoelen. Het hoogteverschil was opgevuld met een paar dekens en vier handdoeken uit de kleine badkamer, die grensde aan de tweepersoonskamer die Jan Prins had gehuurd in pension Klara aan de Wielandstrasse in Berlijn. Omstreeks acht uur in de avond was Bob op het geïmproviseerde bed neergeploft en hij was als een blok in slaap gevallen.

'S Nachts had hij zich enkele malen omgedraaid en daarbij was hij een paar keer gevaarlijk dicht bij de rand gekomen. Als door een wonder had hij zich steeds net op tijd teruggerold en hij had kans gezien om op het bultige bed ruim twaalf uur bewusteloos door te brengen.

Toen hij echter ontwaakte was het afgelopen met zijn gevoel voor gevaar. In de paar seconden waarin hij tussen slapen en waken verkeerde, zag hij droomflarden vol brandende auto's en gillend bioscooppubliek, en toen hij een beweging maakte om een grote man die hem bij zijn middel wilde grijpen van zich af te schudden, rolde hij van het bed en sloeg tegen de vloer.

Hij werd er wakker van, dat wel, maar het duurde nog zeker vijf volle seconden voor hij wist waar hij zich bevond. Het was net of de droom nog nawerkte. Hij zag twee grote broers voor zich en een veel kleinere man die met een revolver zwaaide.

'Help,' zei Bob en hij werd prompt klaarwakker van zijn eigen stem. Hij duwde een deken die half over hem heen was gevallen van zich af en opende zijn ogen.

Op minder dan anderhalve meter afstand zag hij een van de helderblauwe kijkers van Arie Roos naar hem staren.

'Ga weg,' kreunde hij, terwijl hij zijn ogen stijf dicht deed.

Arie grinnikte. 'Help? Ben je bang voor een deken of heb je strijd geleverd met de kofferbank?'

‘Ik droomde van een prinses op een wit paard: maar toen ik met haar mocht trouwen kreeg ze rood haar, sproeten en bolle wangen. Vind je het dan gek dat ik van mijn bed viel?’

Arie lachte zacht. ‘Allerminst,’ zei hij plechtig. ‘Soms schrik ik van mezelf, vooral ‘s morgens. Ik ben blij dat je eindelijk wakker bent.’

‘Hoe laat is het?’

‘Dik na achten. We hebben de klok rond geslapen.’

‘Het werd tijd ook,’ knorde Bob. Hij ging zitten en rekte zich uit.

‘Hoe is het met Jan?’

Arie hield een vinger tegen zijn lippen. ‘Luister maar.’

Boven het stadsrumoer uit hoorden ze een zingend geluid. Helemaal regelmatig was het niet. Het was net alsof er het gepruttel tussendoor klonk van een pot die was gevuld met water dat na elke tien seconden aan de kook raakte.

‘Hij lijkt een boktor die zich door hardhout knaagt.’

‘Maar dan wel een tor die zes keer per minuut bellen blaast van vreugde. Zo gaat het al een half uur. Ik lig al een machtige tijd wakker, joh, maar ik wilde geen nodeloos geluid maken.’

Bob smoorde een gaap door een hand tegen zijn mond te drukken. ‘Edel van je, maar ik moet nu toch echt even naar het toilet. Heb je eten in de buurt?’

Arie greep naast zich en even later sjokte Bob naar de badkamer met een blikje limonade in de ene hand en een homp kaas in de andere. Hij vroeg niet eens waar Arie de kaas vandaan had. Dat soort vragen had geen zin, wist hij uit ervaring. Dikke Arie had al jaren de gewoonte om eten te verstoppen op alle gebruikelijke en ongebruikelijke plaatsen. Net als een eekhoorn. Het verschil was dat een eekhoorn het meeste voedsel niet terug kan vinden en dat Arie er een feilloos geheugen voor had.

Arie had de twee stoelen naast de kofferbank een kwartslag gedraaid en toen Bob uit de badkamer kwam, zag hij een dozijn koeken en een handvol repen chocola op de bank uitgestald.

Hij pakte een reep en plofte op een stoel.

‘Moeten we niet ontbijten?’

‘Allicht.’

‘Waarom eten we dan chocola?’

‘Omdat ‘t lekker is. Als Jan wakker is, dan zet hij ons aan gezond bruinbrood en die akelige kuipjes jam die ze hier bij het eten verstrekken. Eet nou maar dingen die je lekker vindt, zolang het nog kan.’

Bob keek scheef naar Jan en zette zijn tanden in een gevulde koek. ‘Wat was ik moe, gisteravond.’

‘Monsterlijk moe,’ gaf Arie toe. ‘Het gebeurt niet vaak dat we een half etmaal onder zeil liggen.’

Bob keek de kamer rond en luisterde naar geluiden op de gang. ‘Zou iemand naar ons op zoek zijn?’

‘Hoe bedoel je?’

Bob keek zijn dikke vriend verbaasd aan. ‘Ben jij nog een beetje sloom van het slapen misschien? Wat denk je van miljonair Metzger? Die man is nog steeds zijn Saab kwijt. En wat denk je van de broertjes Ebens. Die twee zullen langzamerhand wel zeven soorten nattigheid voelen. Hun gescharrel met motorblokken loopt de laatste dagen niet helemaal soepel meer, lijkt me zo.’

Arie keek peinzend voor zich uit. ‘Raar avontuur,’ zei hij langzaam. ‘Ik kan me niet herinneren dat we ooit bij gebeurtenissen betrokken zijn geweest die zo vreemd verliepen. Eigenlijk is het niet eens een avontuur, het is meer een aaneenschakeling van verrassende en dwaze toevalligheden.’

Bob knikte langzaam. ‘Ik zie waar je heen wilt, dikke. Meestal moeten we een duidelijk omschreven probleem oplossen of zit iemand ons achter de voden die redenen heeft om een mooie, gave haat te koesteren, maar in dit geval lopen we maar wat te darren zonder dat we er een idee van hebben waar we heen willen.’

‘En dat is al twee dagen zo. Eergisteren werd de Saab 96L gestolen die we van Londen naar Berlijn moesten brengen. Diefstal is vervelend, maar zoiets kan gebeuren. Avontuur kun je dat niet noemen.’

Bob nam het over. ‘We gaan zoeken en ontdekken een joekel van een kuil, waarin twee grote Duitse mannen auto’s dumpen die zijn ontdaan van hun motorblok en versnellings-

bak. Zoiets is gek, zoiets is ongetwijfeld interessant voor de politie, maar een lekker avontuur is er niet in te zien.'

'Maar dan gebeurt er van alles en nog wat en voor we het beseffen hebben we te maken met een handvol mysteries. Soms snap ik zelf niet hoe we het allemaal klaarspelen, maar voor we het weten zitten we elke keer tot onze nek in situaties die een gewoon mens niet bij elkaar gedroomd krijgt. En dat zonder dat we er echt iets voor doen.'

'Het waait ons aan,' stelde Bob vast. 'Het waait ons aan, net zoals een griepvirus een half volk aanwaait en lam legt. Ga maar na.' Hij stak een hand op en telde af op zijn vingers. 'We blijven in die kuil en krijgen een beetje ruzie met twee Duitsers. Zoiets kan gebeuren. Zoiets kan iederéén gebeuren. Ik zie kans er vandoor te gaan en jij wordt gepakt. Jij mag uitrusten in een soort overvalwagen die temidden van honderden andere auto's staat en ik lig uren lang tussen de muggen te loeren op een kans om je te bevrijden... Hoei, nu ik aan muggen denk, beginnen er zes bulten tegelijk te jeuken.' Hij krabde uitgebreid zijn armen en kuiten en ging verder.

'Jan raakt verzeild in een garage waaruit hij zich alleen kan bevrijden door het plafond in elkaar te drukken. Hij wordt uitgenodigd op een soortement boerenbruiloft en ontdekt zowaar wie de Saab heeft gestolen. Hij neemt de dief in de tang, haalt de Saab terug en redt vlak daarna mij uit de handen van een stel opgewonden, halfdronken knapen, die mij nog boeiender vinden dan achttienhonderd autowrakken die als vliegende brandende bommen de zandkuil doorzeilen.'

Arie knikte. 'Zoiets is gek - opvallend, zo je wilt - en ook heus wel opwindend; maar is het avontúúr?'

Bob schudde het hoofd. 'Nee man, dat is 't 'm juist. We lopen gewoon onze neus achterna, dat is alles. Jij ziet kans je uit de handen te kletsen van een chauffeur die je gebonden meeneemt in een grote Scania-vrachtauto. Je raakt verzeild in Frankfurt aan de Oder, vlak bij de Poolse grens, en je ontdekt dat een zekere Karl Schuster, chef van de werkplaats van het bedrijf Siegler Internationale Transporten, iets te maken heeft met de diefstal van dure auto's waaruit de

motorblokken worden gehaald. Ik ontdek dat de twee grote Duitsers broers van elkaar zijn en dat ze Ebens heten. Jan krijgt ruzie met de miljonair Metzger, die eigenaar is van de Saab en die ineens zijn auto niet terug wil hebben. De miljonair krijgt daar later spijt van en hij neemt figuren in de arm die Jan en de Saab op moeten sporen. De broers Ebens raken ook opgewonden en door allerlei grote en kleine toevalletjes belanden alle partijen in een biertuin en in een bioscoop die wordt verbouwd. Een van de helpers van Metzger krijgt het op zijn zenuwen en begint te schieten. De bezoekers van de bioscoop raken in paniek en binnen de kortste keren is het een chaos die alleen met een complete politiemacht in de hand is te houden. De broers worden gearresteerd en de helpers van Metzger ook.' Hij wachtte even en keek Arie met een vragend gezicht aan. 'Ik vergis me niet, hè? Al onze achtervolgers zijn toch zeker gearresteerd?'

Bob ging door toen Arie knikte. 'Ik was duf, gisteren, maar volgens mij werden ze allemaal afgevoerd naar een politiebureau. Wij gingen naar dit pension en sliepen binnen een half uur.' Hij spreidde zijn armen. 'Is dat avontuur?'

'Rommeltje,' zei een stem achter hem. 'Het is een rommeltje, en niet zo'n beetje ook. We klunzen maar wat aan. Het wordt tijd dat we een mooi doel bedenken, want anders blijven we dagen en dagen raggen en rennen zonder dat we weten waarom.'

Bob draaide zich om. 'Ha, die Jan. Eindelijk wakker?'

Jan haalde zijn neus op en zwaaide zijn voeten over de rand van het bed. 'Al een kwartier, maar jullie dialoog was zo boeiend.' Hij stond op en kreunde. 'Ik geloof dat ik een gevoelig achterste heb. Dat moet gekomen zijn van het gefiets gisteren. Hebben jullie al ontbijt besteld?'

'Chocola,' zei Arie, en hij gooide een reep op.

Jan gaf een knor. 'Als ik het niet dacht. Waarom een gezond ontbijt nuttigen dat al betaald is als het ook duur en ongezond kan? Arie, zoek de pensionhoudster op en zeg dat we over tien minuten in de eetzaal zijn. Ik ga me wassen.'

Arie trok een gezicht naar Bob en maakte een kleine buiging. 'Ja pa,' zei hij en hij greep naar zijn shirt dat in een

hoek op de grond lag. ‘Mag ik me eerst aankleden of moet het blootsvoets en in mijn onderbroek?’

‘Grr,’ zei Jan, en hij verdween in de badkamer.

‘Het is een rommeltje,’ herhaalde Jan toen ze aan het ontbijt zaten in een kleine kamer die vol ronde tafels en rechte, houten stoelen stond. ‘En als we verstandig zijn, dan gaan we als de bliksem terug naar huis. We nemen de Saab mee en we houden die auto tot Metzger keurig het geld heeft overgemaakt dat hij ons schuldig is.’

Bob keek hem aan en knipoogde naar Arie. ‘Plus alle onkosten zeker.’

‘Precies,’ zei Jan. ‘Plus alle onkosten en dat zijn er heel wat. Arie heeft in Potsdam een Trabant gehuurd, jij hebt gisteren een Golf opgedoken, ik heb betaald voor een fiets.’

‘En een hoed. Vergeet je hoed niet.’

‘Ik vergeet nooit iets als het om onkosten gaat. En een hoed. En pleisters, en eten, en dit pension. Metzger zal nog opkijken.’

Arie knikte tevreden. Hij slikte een stuk van het grauwe karton door dat ze in Duitsland brood noemen en wees met zijn vork naar Jan. ‘Dat zouden we allemaal moeten regelen en dan zouden we terug moeten gaan naar huis. Maar dat doen we niet.’

‘O nee? Doen we dat niet?’

‘Dat doen we niet, Janneman, en dat weet je. Ik ben het met je eens dat de toestand waarin we ons hebben gestort eerder een rommeltje is dan een avontuur, maar we gaan wel door. We zijn gewoon veel te nieuwsgierig.’

‘Naar wat dan wel?’

‘Naar de broers Ebens. En naar Karl Schuster. En vooral naar de motorblokken. Waar blijven die dingen? Waar komen de dure Mercedessen en BMW’s vandaan? Wie steelt ze en waar worden ze gestolen? Is het een klein groepje dat zich met het versjacheren van auto’s bezighoudt of is het een goed georganiseerde bende? Ik wil dat weten, en dat wil jij ook, jongetje Prins.’

Jan hief beide handen, maar Bob gaf hem een duw. ‘Ga nou

niet eigenwijs zitten doen, jij, want doorgaan doe je toch. De grote vraag is alleen: wat doen we met Metzger?’ Jan staaarde een ogenblik nijdig om zich heen, zag toen dat drie Duitsers die in een hoek op hun ontbijt zaten te wachten, verbaasd naar hem keken, en sloot zijn kaken met een klap. Hij maakte een beweging of hij een kadetje met zijn vingers open wilde scheuren, maar beheerste zich en zette de punt van zijn mes in het brood. ‘Metzger,’ zei hij.

‘Precies,’ beaamde Bob. ‘Metzger, de man die jij in minder dan geen tijd woedend hebt weten te krijgen. Metzger is een probleem.’

‘Waarom?’

‘Omdat, beste Jan, omdat Metzger niets te maken heeft met de broers Ebens en met de motorblokken. Hij loopt in de weg en dat moeten we niet hebben. Als wij ons concentreren op Wolfgang en Reinhardt Ebens en op Karl Schuster die in Frankfurt woont, dan kunnen we niet hebben dat een miljonair ons voor de voeten loopt alleen omdat-ie een geschil van een paar honderd mark met ons heeft.’

Jan begon te sputteren. ‘Het is meer dan een paar honderd, hoor. Heus wel. Eerder duizend, langzamerhand, we hebben kosten gemaakt en...’

‘En die gaat hij betalen,’ vulde Bob aan. ‘Hij weet het nog niet, maar hij betaalt. Hij wil zijn Saab; misschien niet vandaag, maar wel morgen of overmorgen. Hij heeft dat ding uitgezocht en daarvoor is hij speciaal naar Londen gevlogen. Gisteren was hij nijdig, maar hij koelt vanzelf een keer af en dan wil hij zijn Saab. Hij is zakenman en geen zakenman is zo stom om een tamelijk zeldzame auto te laten schieten omdat hij het vertikt een handvol marken te betalen.’

‘Hoe krijgen we hem zover dat hij dat een beetje snel inziet?’ vroeg Jan. ‘Liefst vandaag nog. Ik wil eerst geld hebben voor ik Metzger vergeet.’

Bob knikte naar Arie. ‘Arie, eet je mond leeg en bedenk wat.’

Arie keek hem een paar seconden verontwaardigd aan en grinnikte toen zacht.

‘Simpel,’ zei hij.

Bob knikte weer. ‘Allicht. Alles is simpel als het bedacht is. Vertel op, dikke, het is te vroeg voor spanning.’

‘We bellen gewoon op en laten hem kiezen. We zeggen dat de Saab bij een sloper staat. Of hij betaalt, of we laten de auto tot de moeren en bouten uit elkaar nemen. Wedden dat Metzger rillingen krijgt van het idee alleen al?’

Bob schoot in de lach. ‘Hoeveel wil je hem laten betalen?’

Arie keek naar Jan. ‘Hoe groot zijn de onkosten?’

‘Alles? Autohuur, jouw maaltijden, smartegeld voor ontstaan leed door muggebulten, zadelpijn en verstuipte pinken?’

‘Alles. En wees nu een keer niet krenterig. Tel met ruime hand. Hoe groot schat je de financiële schade?’

Jan vertrok zijn gezicht of hij gebukt ging onder grote smarten. Hij hield ervan om met papier en een stomp potlood urenlang gezellig te zitten piekeren over elke cent die terecht of onterecht was uitgegeven, en het idee dat hij een stuiver vergat bezorgde hem huiveringen. Nu hij voor de vuist weg een bedrag moest noemen zonder dat hij de kans had elke gebeurtenis zeventien keer door te nemen, kreeg hij het gevoel dat het leed per karrevracht over hem uit werd gestort.

‘Nou, eh, we krijgen nog geld voor het afleveren van de Saab. Ik heb een pension gehuurd.’

‘En wat voor een. Kleinere kamers waren er niet,’ spotte Bob.

‘We hebben gegeten. Arie heeft handenvol geld aan een Duitser geschonken toen hij moest tanken.’ Arie gaf een grauw.

‘Neuzel nou niet zo. Metzger is miljonair. Denk je dat hij zal bezwijken als je hem een kwartje te veel laat betalen? Denk groot, jongen. Zie het ruim. Duizend mark, tweeduizend. Vijf?’

Het duurde meer dan tien minuten voor Jan ervan overtuigd was dat drieduizend mark een acceptabel bedrag was, waar hij niets aan tekort kwam en waarvan ze die dag nog ruimschoots zouden kunnen eten ook. Vijf minuten later was hij ervan overtuigd dat het bedrag alle kosten dekte en voor hij had afgegeten was hij zo enthousiast over het idee dat hij

Metzger een financieel pootje zou kunnen uitdraaien, dat hij per se zelf wilde bellen. Er was geen telefoon in de eetzaal en evenmin in hun kamer, maar er was er wel een in de hoek van de ontvangstruimte. De cel was precies groot genoeg voor twee personen. Bob bleef buiten en Arie wurmde zich voor de helft naar binnen om mee te luisteren. Helemaal naar binnen kon hij niet. De aanduiding 'voor twee personen' was niet afgestemd op menselijke wezens met de omvang van een middelgrote potvis.

Het duurde even voor Jan Metzger aan de lijn had, maar de stem van de miljonair klonk aanzienlijk helderder dan een dag tevoren, toen de man een overweldigende kater had. Ze was krachtiger ook en bovenal veel zakelijker.

'Met Prins,' zei Jan. 'U herkent mijn stem?'

'Ja,' zei Metzger en hij klonk volkomen neutraal.

'U gaf mij een Saab en daarna stuurde u mensen achter me aan.'

'O ja?'

'Een van hen had een pistool. Een Makarov om precies te zijn. We namen hem het wapen af.'

'We?'

'Mijn vriendje Arie Roos en ik,' zei Jan. Hij bedacht op tijd dat Metzger officieel niet van het bestaan van Bob op de hoogte was en hij wilde dat zo lang mogelijk zo houden. Hij kreeg plezier in het gesprek. De antwoorden van Metzger waren kort en zakelijk, maar hij had het idee dat dat niet lang zo zou blijven.

'Wat wil je nu eigenlijk?'

'Ik wil dat u ophoudt met mensen achter me aan te sturen,' antwoordde Jan en hij grijnsde naar een kalender waarop een dame naar hem stond te glimlachen. 'Het heeft geen zin om klungels te huren, want we zijn ze toch te slim af. Gisteravond zag ik er twee afgevoerd worden door de politie.'

'Juist ja,' klonk het droog. 'Waar ben je nu?'

De vraag verraste Jan volkomen. 'Waar ik ben?'

'Ook in het politiebureau misschien?'

Jan grinnikte. 'Dat niet. Dat beslist niet. Wij lopen niet schie-

tend door Berlijn. Wij rijden alleen maar naar slopers die belangstelling hebben voor een Saab.'

'Slo...'

Jan hoorde dat de stem van Metzger stokte en hij genoot. 'Er staat op dit ogenblik een tomaatrode Saab 96L bij een sloper. De Saab staat tussen een paar duizend andere auto's en hij blijft daar een week staan. Is er over een week geen bedrag gestort op het banknummer dat ik u zal geven, dan wordt diezelfde Saab gedemonteerd en worden de onderdelen per stuk verkocht aan liefhebbers.'

'Ach so,' zei Metzger langzaam. 'En hoeveel levert je dat op?'

'Vijfendertighonderd mark. Precies evenveel als onze onkosten.'

Arie luisterde mee en zijn buik borrelde van de binnenpret toen hij Jan brutaalweg vijfhonderd mark meer hoorde vragen dan ze hadden afgesproken. Die Jan, dacht hij, hij begint het te leren. Zo zet je met de losse pols een miljonair klem.

Miljonair Metzger voelde ook dat hij knel zat en hij reageerde ongeremd. Hij haalde adem en gaf een brul die Jan een doof oor bezorgde. Jan trok met een ruk de hoorn van zijn hoofd en bleef met grote ogen staan luisteren naar de verontwaardigde woorden van Metzger.

'Vijfendertig? Vijfendertighonderd voor een pracht van een Saab die bijna nergens te krijgen is? Wat denk je dat die auto waard is, jij vlegel.'

Jan wachtte tot er een pauze ontstond in de woordenstroom.

'Vijfendertighonderd,' zei hij. 'We hoeven niet op het ding te verdienen. We willen er niet eens op verdienen. We willen alleen het geld terug dat we hebben uitgegeven om in Berlijn te komen en om hier uit handen te blijven van de grijpgrage mannetjes die u hebt ingehuurd.'

Metzger bedaarde alsof er een knop was omgedraaid. 'Je hebt in 24 uur wel verbazend veel uitgegeven, lijkt me. Weet je zeker dat je maar één vriendje bij je hebt?'

Jan grinnikte. 'Ik heb een heel dik vriendje bij me. Als hij eet dan loopt de rekening flink op, hoor; en hij eet veel als hij achterna wordt gezeten. Dat schijnt van de zenuwen te komen.'

‘Juist,’ zei Metzger. ‘En de jongen die in een Golf reed, was zeker een toevallige voorbijganger?’

Arie hield zijn adem in. Doorpakken, dacht hij, nu niet gaan aarzelen.

Maar Jan was kolossaal op stoot. Dat was hij altijd als hij precies wist wat hij doen moest.

‘Dat is ook een vriendje,’ zei hij droog. ‘We hebben er nog veel meer. Het is net een nest. Een van ons is met de Saab bij de sloper waar ik het net over had.’

‘Zeg dan maar gauw dat hij ermee terugkomt. Bij mij kan hij de Saab ruilen voor de Golf.’

‘Poeh,’ spotte Jan. ‘Puh. De Golf is een huurauto. Wat mij betreft mag u hem houden tot-ie van ouderdom uiteen valt. Ik zal de garage bellen en zeggen dat ze u de rekening sturen. Hoe lijkt u dat?’

Daar was Metzger geruime tijd stil van en al ver voor de miljonair opnieuw sprak, wist Jan dat hij had gewonnen.

‘Dus jij houdt de Saab een week vast?’

‘Precies een week, geen dag langer. Zeven dagen gebeurt er niets, daarna wordt de auto gesloopt.’

‘En als ik ‘m opspoor?’

‘Lukt niet,’ zei Jan. ‘Lukt nooit. Bovendien gaat dat veel meer kosten dan vijfendertighonderd mark en de auto krijgt u er niet mee terug.’

‘Maar je garandeert dat de Saab geen schrammetje oploopt?’

‘Als we geen last meer hebben van u of van uw personeel, dan gebeurt er niets,’ verzekerde Jan. ‘Duikt er weer iemand op met een Makarov, dan gaat de auto aan barrels. Bovendien bellen we dan de politie om uit te leggen wie de man heeft gehoord die met een Makarov-pistool een bioscoop op stelten heeft gezet. Misschien weet de politie dat al, maar wij hebben aanvullende informatie.’

Metzger bleef nog enige tijd sputteren, maar de kracht was eraf en dat voelde hij even zuiver aan als Jan.

Hij kreeg het nummer van Jans bank in Amsterdam, zei dat ‘hij er nog even over zou denken’ en brak af.

Jan legde rustig de hoorn op de haak en keek triomfantelijk naar Arie. ‘Hij betaalt. Misschien niet vandaag, maar wel

morgen. Binnen een week hebben wij het geld.'

Arie knikte tevreden. 'Toch kunnen we beter de Saab ergens opbergen. Ik denk wel dat Metzger voor alle zekerheid een dag uittrekt om de auto te zoeken.'

'Doen we,' verzekerde Jan. 'Maar met de onkosten zit het goed, neem dat maar van mij aan.'

Zittend op een van de twee bedden in de pensionkamer vatte Bob de stand van zaken samen.

'We hebben afgerekend met miljonair Metzger. Mee eens?'

Jan knikte. Arie, die een stuk brood achterover had gedrukt, knabbelde op een korst en veroorzaakte een geluid alsof iemand op een zak chips was gaan zitten. 'Mee eens,' zei hij onduidelijk. 'Alright. We gaan er vanuit dat Metzger liever een paar duizend betaalt dan dat hij voor duizenden guldens handenvol privé-detectives huurt om ons of de Saab op te sporen. Ook mee eens?' 'Absoluut,' zei Jan trefzeker. 'Gisteren had hij een kater, maar vandaag is hij weer zakenman. Het is veel te link om mensen achter ons aan te laten jagen. De politie heeft twee mannen opgepakt die met Metzger te maken hebben. Als er meer geduvel komt, dan gaan rechercheurs hem vragen stellen en dat kan hem heel wat meer kosten dan die hele Saab waard is. Een slechte naam poets je niet zomaar even weg. Zakenlieden houden er niet van als er te vaak politie over de vloer komt.'

Bob maakte een gebaar. 'We vergeten dus Metzger. Hij doet niet meer mee. Blijft over het punt dat net al even ter sprake kwam: gaan we naar huis of gaan we ons bemoeien met de motorblokkenzaak?'

Arie nam niet eens de moeite om de korst brood uit zijn mond te halen. Hij zei iets dat klonk als 'poeh' en knaagde door.

Jan was zijn topperige houding van voor het ontbijt alweer vergeten. Hij had een financieel succes geboekt en zoals altijd werd hij daar een tikkeltje overmoedig van. Alle onkosten waren gedekt en er was geld genoeg in kas om het een poosje in Duitsland uit te zingen.

'Doorgaan,' zei hij. 'Ik wil weten waar die dure auto's vandaan komen.'

‘Precies, Jan. Nieuwsgierigheid, daar gaat het hier om. Bovendien hebben Arie en ik nog een rekening openstaan. De broers Wolfgang en Reinhardt Ebens hebben ons te grazen willen nemen in een zandkuil en gistermiddag leken ze evenmin erg vriendelijk. Het wordt tijd dat we ze duidelijk maken dat ze ons niet ongestraft bioscopen door kunnen jagen of op kunnen sluiten in oude auto’s.’

Arie stak een hamgrote hand op.

‘Hou nou maar op met dat gezeur. Natuurlijk gaan we door. We gaan altijd door, gewoon voor de pure lol. Wat wil je anders? Terug naar Amsterdam en daar aanhoren dat we eigenlijk ordentelijk werk moeten zoeken? Acht uur beginnen, vier uur thuis. Laat naar je kijken. Het is mooi weer, we hebben wat omhanden en we zijn eigen baas. De enige vraag die we moeten oplossen is: waar beginnen we?’

Bob grabelde in een broekzak. ‘Daar weet ik het antwoord op. Hier zijn de papiertjes met telefoonnummers die ik gepikt heb uit de pickup truck van de broers Ebens. De nummers zijn niet van Berlijn. Als we kans zien uit te zoeken in welke gemeente we moeten zijn, dan komen we misschien verder.’

Jan en Arie schoven aan op het bed en keken naar de papiertjes die Bob gladstreek.

‘Nummers met vijf en met zes cijfers.’

‘Moeten van een flinke stad zijn. Dorpen hebben meestal maar vier cijfers.’

‘In Duitsland ook?’

‘Is uit te zoeken. Wat staat daar?’

Gedrieën staarden ze naar het stuk papier waarop het nummer 28-40 stond geschreven.

‘Is dat een telefoonnummer?’

‘Lijkt me niet. Wat staat eronder?’

Bob haalde zijn schouders op. ‘Weet ik niet. Iets met ‘man’. Het is Duits, denk ik.’

Jan pakte het stuk papier uit zijn handen. ‘Geef hier, taaldomme Amerikaan. Als jij iets anders onder ogen krijgt dan Engels, dan ben je de kluts meteen kwijt.’

‘De wat?’

‘De kluts. In Nederland is iedereen altijd klutsen kwijt.’ Jan

hield het papier vlak voor zijn neus en las voor. ‘Sonntag der puntjepuntjemann. Voor het woord mann staat iets dat ik niet goed kan lezen. Het begint met een S.’

Arie pakte het papier over. ‘Ik lees Strip of zoiets. Stripsmann. Volgens mij staat er: Zondag de Stripsman.’

‘Het woord strips is toch geen Duits?’

‘Niet echt, nee. Officieel is het Bildergeschichte, geloof ik, maar de halve wereld gebruikt de woorden ‘strip’ of ‘comic’ als een beeldverhaal wordt bedoeld.’

‘Dus als ik het goed begrijp, dan staat hier een mededeling over iemand die strips heeft of wil hebben.’

‘Zit er dik in, Janneman. Iemand heeft of had zondag een afspraak met iemand die in strips handelt. Dat verklaart dat nummer. 28-40 is geen telefoonnummer maar duidt op de nummers van bepaalde albums of zoiets.’

‘Schieten we daar iets mee op?’

‘Met strips? Geen ros, zou ik zeggen. Laten we ons maar concentreren op de andere nummers, die hebben beslist wel met een telefoon te maken.’

Bob viste het stuk papier uit Aries vingers en borg het secuur op in zijn zak. Hij wees naar de langere nummers. ‘Het zijn er vijf. Drie met zes cijfers, twee met vijf cijfers. Dus twee gemeenten, lijkt me.

Moeten we nu alle gemeenten in Duitsland afbellen? Of moeten we naar het hoofdkantoor om de telefoonboeken door te snuffelen?’

Arie pakte een stuk papier en schreef de nummers over. ‘Jullie moeten niets. Laat mij maar even. Ik krijg een idee dat ik niet eens aan jullie durf te vertellen, omdat jullie er alleen maar van gaan blozen.’

Hij banjerde de kamer uit en liet Bob en Jan sprakeloos achter.

‘Grrr,’ deed Jan en naast hem zoog Bob met sissende geluiden lucht naar binnen. Ze werden altijd nijdig wanneer het dikke sproetenwonder ideeën kreeg waar hij niet over wilde praten. Maar zoals altijd hielden ze zich in, want schreeuwen hielp nooit en meestal leidden Aries invallen tot verbluffende resultaten.

Ditmaal was het niet anders. Binnen tien minuten was Arie terug. 'De nummers zijn van inwoners van Frankfurt an der Oder,' kondigde hij aan. 'Ik dacht al dat ik nummer 2.29.64 herkende. Ik heb het gisteren nota bene zelf gebeld. Het is van Siegler Internationale Transporten.'

Jan ademde uit alsof hij een stoomfluit moest aanjagen. 'Dus het was geen slimheid waardoor je daarnet zo stoer zat te doen. Het was gewoon een kwestie van een slecht geheugen. Je moest het nummer eerst controleren.'

Arie grijnsde hem vriendelijk toe. 'Precies,' zei hij opgewekt. 'Maar ik had nog een tweede inval en ook die klopte. Dat nummer 2.23.27 daar is van Karl Schuster en die woont, zoals je weet, ook in Frankfurt.'

'En de andere drie?'

'Ook uit Frankfurt aan de Oder. Ik heb inlichtingen gebeld en ze hebben daar telefoonnummers van zes, van vijf en zelf van vier cijfers.'

'Dus het stripmannennummer 28-40...'

'Helaas. Dat niet. Zo mooi zit de wereld niet in elkaar. Maar de andere drie wel. Dus...' Bob sprong op. 'Dus moeten we als de bliksem naar Frankfurt. Dat komt mooi uit. Hoe verder we weg zitten van Metzger, hoe liever het me is. Je weet maar nooit. En een paar kilometer tussen ons en Wolf en Reinie Ebens is me ook zeer welkom.'

Arie duwde zich omhoog. 'Ik heb anders zo het idee dat we die twee over een poosje wel in Frankfurt zien opduiken.'

'Tenzij ze nog vastzitten in een politiebureau, natuurlijk.'

'Tja,' zei Arie. 'Tenzij... Hoop er maar niet te veel op. Ik ben bang dat de politie ze niet veel kan maken.' Hij pakte zijn koffer. 'Jan, afrekenen. Over een kwartier kunnen we weg zijn. In Berlijn hebben we niets meer te zoeken.'

Arie was iets te optimistisch met zijn schatting. Het zou aanzienlijk langer dan een kwartier duren voor ze Berlijn konden verlaten, want eerst zouden ze nog een paar onverwachte oneffenheden moeten gladstrijken.

Jan wordt een loer gedraaid van acht mark vijftig

De grootste oneffenheid werd gevormd door de afwezigheid van vervoer. De fiets van Jan stond ergens in het oude Oost-Berlijn en de Golf was onbereikbaar doordat Metzger zich erover had ontfermd. Aries kleine Trabant stond nog in de Lietzenburgerstrasse, vlakbij het reuzenrad dat de toegang vormde tot de biertuin waarin de eerste botsing was ontstaan met Wolf en Reinie Ebens en de twee mannen van de miljonair.

De vorige avond, na de chaos in de bioscoop, waren de jongens te moe geweest om zelfs maar te overwegen de auto te gaan halen. Ze waren naar pension Klara gestrompeld en waren daar neergevallen als zakken nat zand.

Bob had na het ontbijt zijn koffer bijna gepakt, toen tot hem doordrong dat de Trabant op honderden meters afstand geparkeerd stond. Hij had geen zin om een koffer naar de auto te zeulen en toen hij over het veredelde koekblik nadacht, kreeg hij spontane rillingen. Door de hagelwitte vitrage zag hij de zon blinken op het gebouw aan de overkant, waar een groepje bouwvakkers bezig was een stuk van de pui te slopen, en aan hun bewegingen zag hij dat ze het warm hadden. Het zou in de loop van de dag ongetwijfeld een stuk heter worden en het vooruitzicht een paar uur in een te kleine auto te moeten zitten stond hem allerminst aan. Hij maakte daar een opmerking over en kreeg het prompt aan de stok met Jan.

‘Lukt best met de Trabant,’ verklaarde de jongeheer Prins. ‘Gisteren hebben we al met ons drieën in dat ding gezeten, dus vandaag gaat het ook.’

Bob knikte. ‘Het gaat wel, maar het gebeurt niet. Na elke bocht moest ik een knie uit een van mijn oren trekken. Mijn hoofd zat klem tegen het dak en elke keer als ik inademde kreeg ik een walm olie gecombineerd met onverwerkte benzine binnen waar ik akelig van werd. Bovendien zakt het ding door zijn veren. Toen Arie uitstapte kwam het geval een decimeter hoger te liggen. Korte stukjes zijn er wel mee

te rijden, maar als jij denkt dat ik ermee een autoweg op ga, dan ben je gek.'

Arie viel hem bij. 'Het is geen pretje, hoor. Dat heb ik gisteren ervaren. Je wordt ingehaald door alles wat beweegt. Zelfs caravans tuffen je voorbij en elke keer krijg je een zwieper door het luchtdrukverschil dat bij het inhalen ontstaat.'

Jan knarste met zijn tanden. 'Kan wel zijn, maar jij hebt het ding gehoord en dat heb je gedaan omdat een Trabant niet opvalt in het oostelijk deel van Duitsland. Wij moeten naar Frankfurt en dat ligt oostelijk. Oostelijker kun je niet eens; als je verder gaat dan Frankfurt, dan val je in de Oder.'

Arie knikte. 'We houden de Trabant aan, maar we hebben een tweede auto nodig en dat weet je. We moeten telefoonnummers natrekken en die horen bij mensen. We mogen aannemen dat die mensen niet in dezelfde straat wonen en daarom zullen we ons moeten opsplitsen. Waarschijnlijk hebben we drie auto's nodig, al was het alleen maar om te voorkomen dat een van ons alles per taxi moet doen. Daar komt ook gezeur van, want taxikosten vind jij altijd te hoog.'

Bob smeed zijn koffer op een van de bedden. 'Klets,' zei hij kortaf. 'Ik wil een ordentelijke auto en daarmee uit. Dat gezanik elke keer over auto's. Gisteren had ik een Golf en die wagen beviel me. Ik wil weer een Golf. Eentje met een zonnedak, waarin ik niet urenlang zit te braden. Wie mee wil, kan mee. Als Jan liever in een Trabant rijdt, dan gaat hij zijn gang maar.'

Daarmee was de discussie afgelopen, want als Bob eenmaal een besluit had genomen, dan viel daar weinig aan te verwrikken. Bovendien zag Jan de redelijkheid van het bezit van minimaal twee auto's in.

Hij viste het sleuteltje van de Trabant uit zijn zak en gooide het op. 'Stik,' zei hij. 'Gaan jullie maar een te dure Golf huren, dan haal ik de Trabant. Ik ga niet met jullie mee, want zo'n lolletje is het niet om de geldsmijterij van een wilde Amerikaan te aanschouwen. Arie, jij blijft bij hem. In Berlijn zijn hordes mensen die Engels spreken, maar dat wordt minder naarmate we oostelijker komen. Bovendien ben jij al in Frankfurt geweest, dus je kent de route.'

‘Gaan we niet tegelijk weg dan?’

Jan aarzelde. ‘Waarom ook niet, eigenlijk. Dan kunnen jullie een tijdje bij me in de buurt blijven ook. De Trabant maakte gisteren een stel heel wilde geluiden en ik heb geen zin om straks met pech langs de autoweg te staan. Ik haal de Trabant, jullie versieren een Golf. We komen hier terug, laden de koffers in en gaan ervandoor.’

Het trottoir voor pension Klara lag in de volle zon en Jan merkte dat de ochtendkoelte al bijna verdreven was. Een zacht windje woei in de lengte door de straat en voerde stadsluchten mee, vermengd met wolken stof die van het gebouw aan de overkant van het puin dwarrelden dat in grote gele kokers gestort werd. Het puin rommelde naar helblauwe containers die dwars over de straat waren gezet en het doorgaande verkeer volkomen blokkeerden. Aan de ene kant zag Jan de Lietzenburgerstrasse die rechtstreeks naar het reuzenrad voerde en aan de andere kant de befaamde Kurfürstendamm, de grote flaneerstraat van het rijke westelijke deel van Berlijn. Het was er druk met voetgangers die voor het overgrote deel keurig gekleed waren en aan wie te zien was dat ze zich naar hun werk haastten. Jan mengde zich in de stroom en liet zich meevoeren in de richting van het centrum. Hij had niet opvallend veel haast en de Kurfürstendamm is nu eenmaal een stuk gezelliger dan de smallere Lietzenburgerstrasse die links en rechts altijd volgeparkeerd staat met personenauto’s en vrachtwagens.

Jan keek naar de mensen op straat zonder ze goed te zien. Hij liep half en half te denken aan de broers Ebens en aan de auto’s die ze voor een deel sloopten en daarna dumpten. Hij liep rustig te piekeren en sjokte achter drie keurig geklede heren aan, die in een druk gesprek waren gewikkeld en zich niets aantrokken van rode voetgangerslichten.

Jan merkte niet eens dat hij door het rode licht liep. Hij dacht na over de waarde van losse motorblokken en kwam met een schok terug op aarde toen naast hem hevig werd getoeterd. Pas toen er ook nog werd gescholden keek hij op. De drie heren waren al op het trottoir aan de andere kant en

liepen met ferme pas door, maar hij stond midden op straat naast een auto die met piepende remmen was gestopt. De chauffeur had zich uit het raam gebogen en zat hem in rond Berlijns uit te leggen dat hij met plezier over sukkels heen zou rijden die nonchalant overstaken, als het niet zo'n gedoe gaf met politie en ambulances. De man had een harde, dragende stem en de omstanders luisterden met plezier.

Ze keken naar de man en vervolgens naar Jan, die met het schaamrood op de kaken vlak voor de auto iets vaags stond te mompelen.

Hij liep door toen de chauffeur zijn auto een paar centimeter liet optrekken en overging tot ongegeneerd schelden.

Jan had er een hekel aan om te worden uitgelachen en toen hij eindelijk op het trottoir stond, voelde hij zich precies twaalf centimeter lang. Hij wilde dat hij nóg kleiner was en dat hij in de straatstenen zou kunnen verdwijnen.

'Kluns,' mompelde hij en hij had het meer tegen zichzelf dan tegen de chauffeur, die met gierende banden optrok. Jan keek de auto na en zag dat het een Fiat was. Om een of andere reden bleef de naam Fiat in zijn geheugen hangen en ook toen hij al een paar honderd meter verder was en niemand van de omstanders meer aan hem dacht, bleef de naam in zijn hoofd spoken.

Fiat, dacht hij. Wat is er met een Fiat?

Op het ogenblik dat hij bij de Knesebeckstrasse kwam, vanwaar hij het reuzenrad kon zien, kwamen alle contactjes tot stand. De broers Ebens hadden in een Fiat gezeten toen ze de Trabant tot de biertuin achtervolgden. Of nee, het was niet echt een Fiat, maar een auto die er op leek.

Jan wist veel van auto's en automerken en hij had de wagen via de achteruitkijkspiegel geruime tijd kunnen aanschouwen. Seat, dacht hij. Het was een Seat. De auto was in de Lietzenburgerstrasse geparkeerd, vrij dicht achter de Trabant, herinnerde Jan zich en hij vroeg zich af of de wagen er nog zou staan.

Hij kreeg een onheilspellend gevoel toen hij daar over nadacht. De broers waren opgepakt door de politie, maar het was natuurlijk heel wel mogelijk dat ze allang weer op vrije voeten waren. Het was zelfs waarschijnlijk. Het was een koud kunstje om uit te leggen dat je echt wel een beetje in

paniek raakt als iemand je meteen pistool achterna zit en dat hun vluchtweg van de biertuin naar een bioscoop zou voeren, dat hadden ze moeilijk kunnen weten.

Jan was van nature voorzichtig. Zelfs de theoretische mogelijkheid dat de broers vrij waren en een keer hun auto op zouden willen halen stemde hem tot grote oplettendheid. Hij liep naar de schaduwkant van de straat en wandelde vlak langs de winkels in de richting van het grote rad, dat zelfs op dit tijdstip al van onder tot boven verlicht was.

Op de hoek bleef hij staan. Hij drukte zich met zijn rug tegen de muur en keek de Lietzenburgerstrasse in. De Trabant stond nog in het parkeervak waar hij hem de dag tevoren in had gereden. Erachter stond een ris personenauto's geparkeerd, maar het zicht erop werd voor een deel benomen door een vrachtwagen waaruit stoelen en tafels naar een meubelzaak werden gedragen.

Een ogenblik overwoog Jan om over te steken naar het rad, maar dat zou hem enkele seconden in het zicht brengen van iedereen die het kruispunt in het oog hield.

Hij scharrelde achteruit en liep terug naar de Kurfürstendamm. Daar ging hij rechtsaf tot hij bij de volgende zijstraat kwam. Nog een keer rechts en hij was terug in de Lietzenburgerstrasse, maar nu op een plaats vanwaar hij de achterkant van de Trabant kon zien. De Seat van Wolf en Reinie Ebens was achter die Trabant neergezet en zou dus dichterbij hem moeten staan.

Hij stak over tot hij aan de kant was waar het reuzenrad stond en keek op zijn gemak de straat af. De Seat stond niet op de plaats waar hij hem verwachtte, maar een kleine twintig meter meer naar hem toe. Er zat ook iemand in, zag hij.

Een grote gestalte zat onbeweeglijk achter het stuur en leek de ruimte voor in de auto bijna geheel te vullen.

'Prijs,' mompelde Jan. 'Ben ik even blij dat ik niet rechtstreeks doorgestoomd ben naar onze Trabant? Dus de broers zijn inderdaad vrijgekomen. Zijn ze nu alle twee daar of wisselen ze elkaar af? Het is de moeite waard om dat uit te zoeken.'

Hij drukte zich tegen de muur van een winkel in potten en pannen en liep langzaam naar het café ernaast. Het barstte

in dit deel van de stad van de cafés, lunchrooms en restaurants, zag hij. Aan de andere kant van de straat waren er een stuk of acht naast elkaar. Waar hij stond waren er twee. Hij ging de eerste binnen en deed een schietgebedje dat niet toevallig een van de broers er iets stond te drinken.

Het zweet stond in zijn nek toen hij op een rieten stoel schoof naast een van de twee smalle tafeltjes die tegen het raam waren geplaatst. Voor het raam hing de dikke vitrage waar bijna alle Duitse huizen en cafés mee zijn uitgerust en waar ze op slag foeilelijk van worden. Het was onmogelijk om door de vitrage naar binnen te kijken en Jan voelde zijn hartslag terugzakken naar het normale tempo.

Hij bestelde koffie, zei dat hij er geen gebak bij wenste, en negeerde het ontevreden gezicht van het meisje dat hem bediende. Hij keek naar buiten en bleef kijken tot hij meer dan tabak had van de onafzienbare stroom auto's die door de straat reed en van de vrachtwagens die bestellingen kwamen afleveren bij de restaurants.

Hij kon de Seat goed zien en hij had een uitstekend uitzicht op de nek van de grote man achter het stuur, maar die nek bleef onbeweeglijk en het mooie was er snel af. Het had een etalagepop kunnen zijn die op de voorbank was gezet, zo weinig beweging zat er in de man.

Jan had er geen idee van welke van de twee broers daar zo geduldig zat. Hij had Wolf en Reinie nauwelijks goed gezien. Ze hadden achter hem aan gerend, ze hadden gevochten en ze hadden mensen de stuipen op het lijf gejaagd in een bioscoop, maar dat is wel even iets anders dan iemand in alle rust gadeslaan.

Jan had geen tijd gehad om de nekken van de broers te kunnen vergelijken. Hij wist alleen dat Wolf de grootste was en de man in de Seat vulde de auto zo tot het dak, dat hij er op gokte dat hij met Wolfgang te maken had.

Wedden dat Reinie niet in de buurt is? dacht hij. Die twee wisselen elkaar af, wat ik mezelf brom. Blijf ik hier zitten, haal ik hulp of begin ik aan het bakken van een poets?

Teruggaan naar het pension en de Trabant gewoon laten staan was ongetwijfeld het verstandigst, maar Jan was er de persoon niet naar om zonder slag of stoot een auto achter te laten.

Bovendien zag hij voor zich hoe Arie zou reageren. Hij zou schamper lachen en voor zijn vette vuist weg vier manieren opsommen om de man in de Seat in de luren te leggen.

Wat Arie kan, dat kan ik ook, dacht Jan. Het is gewoon een kwestie van systematisch denken.

Dat was hem toevertrouwd. Als Jan een probleem bij de kop pakte, dan bekeek hij 't werkelijk van alle kanten en dan keek hij niet op een paar minuten. Langzaam van zijn koffie drinkend bedacht hij zeventien manieren om de grote Ebens schaakmat te zetten. Hij dacht aan de politie en aan wegsleepdiensten. Hij dacht aan auto-ongelukken en aan het leksteken van een achterband. Hij dacht aan ongeveer alles wat onbruikbaar, lachwekkend en rompslomperig was en hij kreeg pas een bruikbare inval toen hij twee jongetjes voorbij zag lopen. Een van hen had een bankbiljet in zijn handen en de ander deed er uitvallen naar.

Dat is het, dacht Jan. Hij legde twee marken op het tafeltje en schoot het café uit.

De jongens waren doorgelopen in de richting van de Bundesallee en dat bracht hen verder van de Seat.

Jan volgde hen tot hij op veilige afstand van de auto was en tikte toen de grootste van de twee op een schouder.

'Wil jij wat verdienen?'

De jongen keek omhoog. Hij had een brutaal gezicht vol schrammen en vegen zwart zand, alsof hij kort tevoren in een park aan het stoeien was geweest. 'Hoeveel?'

Jan aarzelde. 'Twee mark,' zei hij en hij vroeg zich af of het niet een mark te veel was.

De jongen keek hem vol minachting aan. 'Daar doe ik niet veel voor.'

'Hoefst ook niet,' zei Jan. 'Je hoeft er maar een paar honderd meter voor te lopen.'

'O ja?'

'Ja. Een eindje verderop staat een auto. Een Seat, dat is zo'n soort...'

De jongen stak een hand op. 'Weet ik. Ik heb 'm zien staan.'

'Er zit een grote man in en die zoekt mij.'

De jongen keek of er iets heel spannends ging gebeuren.

‘Waarom?’ ‘Doet er niet toe. Hij zoekt mij en een vriend. Ik wil dat je naar hem toeloopt en hem zegt dat je een dikke jongen met vuurrood haar in de biertuin bij de reuzenrad hebt zien lopen.’

‘Is dat jouw vriend?’

‘Ja,’ zei Jan kregelig. De jongen was hem iets te brutaal en hij kreeg een vaag gevoel van onzekerheid over zich. ‘Twee mark. Ja of nee?’

‘Geef op,’ zei de jongen.

Jan pakte twee markstukken en hield ze even vast in zijn vuist.

‘Je brengt de boodschap over, hè?’

‘Allicht,’ zei de jongen. ‘Niks aan. Snel verdiend.’

‘Ja,’ zei Jan en hij liet met tegenzin het geld los.

De jongen stopte de munten in zijn broekzak, gaf zijn vriendje een wenk en slenterde op een branieachtige manier in de richting van de Seat. Jan keek de twee na met een intensiteit alsof hij ze met zijn ogen wilde besturen en zag dat ze vlak bij de Seat stopten.

De grootste draaide zich om, stak zijn tong uit en... ging er als een haas vandoor, gevolgd door zijn vriendje.

Jan deed drie wanhopige passen en remde toen snel af. Het was zinloos de twee achterna te gaan. Hij kòn ze niet eens achtervolgen, want dat zou hem naast en voor de Seat brengen.

Tandenknarsend staarde hij in de richting van het reuzenrad in een stille hoop dat de jongetjes alsnog hun opdracht zouden uitvoeren, maar na een paar minuten zag hij in dat hij zijn marken kwijt was.

Iemand met met de fantasie van Arie Roos zou ogenblikkelijk een gloednieuw plan hebben ontworpen, maar Jan zat nu eenmaal traditioneler in elkaar. Als hij iets had bedacht dat in zijn ogen bruikbaar was, dan liet hij het niet snel schieten.

Het plan deugde, vond hij. Hij moest alleen de goede boodschapper vinden. Wanneer Ebens hoorde dat iemand die eruit zag als dikke Arie rondhing in de biertuin, dan zou hij daar gaan kijken, dat stond voor Jan vast. Hij zou de Seat uitstappen en de tuin inlopen en dat zou hem de mogelijkheid geven om de auto te bereiken. Misschien zou hij er niets vinden waar hij iets aan had, maar hij zou er daarna wel met

de Trabant vandoor kunnen zonder dat hij werd achtervolgd. Zijn financiële verlies verbijtend bleef hij staan tot hij een nieuwe kandidaat zag die voor een bescheiden bedrag een boodschap zou willen overbrengen.

Ditmaal koos hij een meisje uit dat, met een springtouw in de hand, een poosje naar een reclameposter voor ijs had staan kijken die voor een etalageruit hing.

Jan zag dat de ijsco waar het meisje naar staarde anderhalve mark kostte en hij zocht munten bij elkaar tot hij dat bedrag had.

‘Wil je een ijsje?’ vroeg hij zo vriendelijk als hij kon.

Het meisje deed aarzelend een stap achteruit, maakte een beweging of ze weg wilde rennen, maar bleef staan, het hoofd een beetje scheef. ‘Ja meneer.’

‘Ik heb anderhalve mark.’

‘Ja meneer.’

Jan voelde zich warm worden. Hoe spreek je in ‘s hemelsnaam een meisje van tien, elf jaar aan dat je hardnekkig meneer blijft noemen, vroeg hij zich af.

‘Je moet er een boodschap voor doen.’

‘Ja meneer.’

Jan veegde over zijn voorhoofd. ‘Daarginds staat een Seat.’

‘Ja meneer??’ Het onbegrip klonk duidelijk in de vraag door en Jan begreep dat het meisje geen idee had wat een Seat was. Wat haar betrof had het een merk snoepgoed kunnen zijn.

Jan bukte zich en pakte het meisje bij een schouder. ‘Daar,’ wees hij. ‘Die auto, daarginds.’

Het meisje knikte.

‘Daar moet je naartoe.’

Het meisje knikte weer. Ze keek angstig en toen Jan haar losliet, deed ze met een trillende onderlip een stap achteruit.

‘Hier,’ zei Jan, die bang was dat ze in huilen uit zou barsten.

‘Hier, ik heb anderhalve mark, dat is voor het ijsje.’

‘Ja meneer,’ fluisterde het meisje en ze greep het geld uit Jans hand.

Op het ogenblik waarop Jan zich weer naar haar toe wilde buigen, voelde hij dat hij in de rug werd gepord.

Dat is Ebens, dacht hij, en hij voelde een golf paniek door

zich heentrekken. Zijn rugspieren verstijfden en het kostte hem moeite rechtop te gaan staan.

Er volgde nog een por en daarna klonk een stem: ‘Wat moet jij met kinderen, jij snotneus?’

Langzaam draaide Jan zich om. Zijn gezicht was bleek en zijn spieren voelden onwillig aan, maar hij ontspande zich toen hij een kleine man zag van in de vijftig met een stoppelbaard en een neus die eruit zag of-ie kort tevoren uit de diepvries was gehaald. De kleur was roodachtig paars en de vleugels glommen alsof de man er net een paar druppels van had afgeveegd. Hij had een wandelstok in beide handen en die hield hij voor zich alsof hij op het punt stond een tegenstander met een zwaard te doorboren.

‘Wat moet jij met kinderen?’ vroeg de man weer. Hij had een stem die klonk of er een scheurtje zat in een van zijn stembanden. Jan spreidde zijn handen in een gebaar van machteloosheid. ‘Ikke? Niks. Gewoon, een boodschap.’

De man hield de wandelstok horizontaal en Jan zag de scherpe ijzeren punt kleine cirkels maken vlak voor zijn buik.

‘Een boodschap! Ik ken dat soort boodschappen. Kun je geen grote vent uitzoeken voor een boodschap?’ De man draaide zijn hoofd en keek naar het meisje.

‘Gaf hij je wat?’

‘Ja meneer.’

‘Snoepjes?’

Het meisje opende haar hand en liet de geldstukken zien.

‘Nog erger,’ zei de man. ‘Ga naar huis, kind. Vooruit.’

‘Ja meneer,’ zei het meisje en ze liep de winkel binnen waar ijs werd verkocht.

Jan protesteerde. ‘Ho wat. Ik gaf haar dat geld niet voor niets.’

‘Dat zal wel niet, nee,’ spotte de man. ‘Niemand geeft kinderen geld voor niets. Wat wilde jij met dat meisje, en met die twee jongens, daarnet?’

Jan hilde bijna van woede. Drieëneenhalve mark had hij uitgegeven voor niets en nu stond een man met een drankneus hem ongeveer uit te maken voor leugenaar en dreigde hij hem te harpoeneren met de ijzeren punt van een stok.

‘Ik wilde niets. Niets bijzonders. Ik wilde dat ze een boodschap voor me deden. Een gewone, simpele boodschap.’

‘Dat zal wel,’ zei de man en in zijn stem klonk zoveel ongeloof, dat Jan de behoefte voelde om hem haarfijn uit te leggen waar hij zijn goede geld voor had neergeteld.

Hij wees naar de Seat. ‘Daar staat een auto,’ zei hij met een rood hoofd van schaamte, woede en opwinding. ‘In die auto zit een vent waar ik gisteren ruzie mee had. Hij reed de wagen van mijn vriend en mij aan, niet erg, maar een paar honderd mark blikshade was er wel. Hij wilde niet betalen en gaf ons de schuld. Hij is twee meter lang en veel te sterk. Ik zag hem vanmorgen terug en probeer hem een loer te draaien. Dat is alles.’ ‘Raar verhaal,’ zei de man. ‘En wat moest je met die kinderen?’

‘Ze moesten die vent daar gaan vertellen dat ze mijn vriend in de biertuin hadden zien lopen. Ik gokte erop dat hij zou gaan kijken en dan zou ik naar zijn auto kunnen gaan om te kijken of er een adres of zoiets in te vinden is.’

‘Kun je zijn adres niet vinden via het kentekennummer, of via de politie?’

Jan schudde zijn hoofd. ‘Er is geen politie bij geweest en wat moet ik met een nummer? Ik ken niemand die daar zomaar een naam bij zoekt.’

De man liet zijn stok een stukje zakken.

‘Welke auto is het?’

‘Die Seat daar.’

De man keek even en knikte. ‘Daar zit iemand in, ja. Hij zit er al uren. Ik had hem vanmorgen zó in de gaten. Wat zit hij te doen?’

‘Weet ik dat. Maar straks rijdt hij weg en dan ben ik te laat.’

De man knikte lang en grondig. ‘Vijf mark,’ zei hij.

‘Vijf wat?’

‘Vijf mark. Ik doe de boodschap voor je.’

Jan protesteerde. ‘Maar die kinderen...’

‘Ik ben geen kind. Vijf mark.’

Jan zag in dat betalen de enige manier was om van de man af te komen. Zuchtend pakte hij zijn portemonnee en met vingers die aanvoelden of er lijm aan zat telde hij vijf marken uit.

‘Mooi,’ zei de man. ‘Blijf hier maar staan. Wat wil je dat ik zeg?’ Jan herhaalde het verzinsel over zijn rode, dikke vriend en zag dat de man zonder aarzelen in de richting van de Seat liep. Hij zwaaide met zijn wandelstok en hij zag eruit alsof hij plezier in het leven had.

Wedden dat-ie meteen doorloopt naar een kroeg, dacht Jan bitter. Wéér vijf mark naar de knoppen. Maar ditmaal vergiste hij zich. De man koerste rechtstreeks af op de Seat en boog zich naar binnen. Hij wees echter niet in de richting van de biertuin, maar naar Jan en het was overduidelijk welk verhaal hij aan het vertellen was.

Jan schoot als een haas achter een vrachtauto en rende de straat uit. Hij zorgde ervoor dat de vrachtauto tussen hem en de Seat bleef en hij wist dat het onmogelijk was dat de inzittende van de auto hem kon zien. Bij de hoek met de Bundesallee stak hij snel over. Op de hoek stond een reclamezuil en die was meer dan groot genoeg om zich achter te verbergen.

Hij liet zich op zijn knieën op het trottoir zakken en keek naar de Seat. Voorbijgangers liepen met een boog om hem heen, alsof ze te maken hadden met een volkomen geschifte inwoner, maar dat liet Jan koud. Hij was in volle actie en had alleen maar oog voor de auto. Hij zag de oude man driftige gebaren maken. Enkele seconden later stapte een grote man uit de Seat.

Wolfgang, dacht Jan. Het moet Wolf zijn. Ik ben benieuwd wat hij gaat doen. Als-ie me gaat zoeken, dan krijg ik misschien de kans hem van de auto weg te lokken.

Wolf deed een paar stappen in Jans richting en bleef toen staan. Hij maakte een beweging of hij terug wilde naar de Seat, maar hij werd meegetrokken door de oude man, die hevige gebaren bleef maken.

Jan grinnikte toen hij begreep wat er aan de hand was. Wolf gelooft de vent niet. De man heeft verteld dat ik hem betaald heb om te zeggen dat een jongen met rood haar in de biertuin rondloopt, maar Wolf heeft die tuin al uren in de gaten gehouden en hij weet dat het onzin is. Hij denkt waarschijnlijk dat die oude man gewoon zin heeft in een kletsverhaal. Ik zal hem even aan het schrikken maken.

Hij ging staan, stak twee vingers in zijn mond en floot schel. De gevolgen waren opzienbarend. De oude man zag hem het eerst en zwaaide met zijn wandelstok alsof hij een verhaal in de lucht ging schrijven en Wolf leek volkomen te verstarren. Jan floot weer en maakte met een arm gebaren. Ditmaal was duidelijk dat Wolf hem herkende. De man kwam in beweging en hobbelde als een logge beer over het trottoir. Jan Prins had voor de eerste maal die dag groot plezier. Hij had nu eens niet alle voors en tegens van het fluiten overwogen, maar hij had bij ingeving gehandeld. Hij wist dat hij sneller was dan de grote Duitser en hij had bovendien honderden meters voorsprong. Hij wachtte tot Wolf hem tot tweehonderd meter was genaderd en schoot de Bundesallee in. Met grote stappen liep hij in de richting van de Kurfürstendamm. Hij rende net niet, maar ging hard genoeg om een solide voorsprong te bewaren. Hij liep de Ku-damm af tot hij bij het kleine winkelcentrum kwam dat tussen de Kurfürstendamm en de Lietzenburgerstrasse is aangelegd en ging naar binnen. Nog lang niet alle winkels waren open en er was nauwelijks publiek. Hij trok een sprintje en kwam in de Lietzenburgerstrasse, op minder dan zestig meter van de Trabant. Aan de andere kant van de straat stond de Seat. Wolf was in geen velden of wegen te zien en de oude man wandelde, stokzwaaiende, steeds verder van hem weg. Jan leunde een ogenblik tegen de pui van een winkel en hijgde uit. En nu naar de Seat, dacht hij. Hij wachtte tot er een gat was gevallen in het verkeer dat over het asfalt raasde en schoot naar de overkant. Hij aarzelde niet, maar liep in één ruk door naar de Seat. Het linkerportier was niet op slot en dat had hij ook niet verwacht. Wie op stel en sprong zijn auto verlaat, denkt nu eenmaal niet aan het op slot draaien van een portier. Hij schoof achter het stuur en liet zich opzij vallen tot hij met zijn hoofd bij het dashboardkastje lag. Er lagen twee lege sigarettendoosjes in, een papieren zakdoek en een stel wikkels van snoepjes. Jan trok zijn hoofd terug en zag toen pas het contactsleuteltje. Het leek groter te worden naarmate hij er langer naar keek.

Zou hij...? Durfde hij...?

Hij schudde zijn hoofd. Je moet niet alles willen, vond hij. Het was een kleine moeite om de auto te stelen, maar het was veel te link er lang in te rijden. Hij bereikte meer met een klein plagerijtje.

Jij de auto, ik het sleuteltje, dacht hij, en hij grijnsde toen hij de sleutel uit het slot trok.

Met een beetje geluk heeft Wolf geen reservesleutel, dacht hij tevreden. In elk geval zal-ie 'm niet bij zich hebben. Niemand heeft dat. Het lijkt me zo dat ik tijd genoeg heb om er in alle rust met de Trabant vandoor te gaan.

Hij stapte uit, zag dat de oude man nog steeds in de richting van de Bundesallee liep en wandelde op zijn gemak naar de Trabant. Wolf was nog niet in de buurt, daar was hij zeker van; en al was hij dat wel, dan nog maakte het niet veel uit. Een auto zou hij niet bij kunnen houden, zelfs geen Trabant.

Hij nam de moeite om de zijspiegel zó bij te stellen dat hij goed zicht had op het achteropkomende verkeer en reed soepel weg. Hij floot zacht terwijl hij met een omweg naar pension Klara reed.

Zelden had Jan zich zo voldaan gevoeld. Zelfs de gedachte dat hij achteneenhalve mark had moeten uitgeven om zijn doel te bereiken vermocht niet zijn pret te drukken.

Bij pension Klara duurde het geruime tijd voor Bob en Arie waren gerustgesteld. Ze hadden een rode Golf gehuurd die was voorzien van een zonnedak en waren daarna teruggereeden naar het pension. Ze hadden de koffers ingeladen en waren vervolgens in de kamer gaan zitten wachten.

Na een half uur hadden ze de eerste visioenen gekregen van een aanrijding en na een uur waren ze er van overtuigd dat Jan door een vreemde macht was meegenomen naar een plaats ver buiten Berlijn.

Toen Jan van oor tot oor grijnzend en rinkelend met het sleuteltje van de Seat binnenkwam, werd hij bijna neergeslagen. Arie had achter de deur klaargestaan met een stoel en Bob had de Makarov in de aanslag. Toen Jan hen vriendelijk toeknikte, reageerden ze af door gemeenschappelijk net zo

lang te schelden tot het behang begon te krullen, en pas daarna kreeg Jan de gelegenheid om te vertellen wat hij had uitgespookt. Helemaal zuiver de waarheid vertelde hij niet en hier en daar kortte hij zijn belevenissen enigszins in, maar zijn vrienden kregen een helder beeld van de situatie.

‘Mooi werk,’ zei Bob. ‘Wolf is een poosje vleugellam en wij hebben de Trabant. Maarre, er zit een andere kant aan dit verhaal, beseffen jullie dat wel?’

Jan was nog te opgewonden om andere kanten te willen zien en Arie had er geen idee van waar Bob naartoe wilde.

‘Het is toch duidelijk, dikke. Wolf en Reinie zijn op vrije voeten. Misschien zijn ze dat al uren. Als Jan geen ingeving had gehad, dan zou hij in hun handen zijn gevallen. Blijkbaar waren er geen mannen van Metzger in de buurt, maar wie garandeert ons dat dat zo blijft?’

Arie lachte schamper. ‘Wat kan ons dat schelen? Laat ze maar zoeken in de buurt van de biertuin. Over een paar uur zijn we bij de Poolse grens.’

Bob schudde het hoofd. ‘Zo eenvoudig is het niet. Hoe zou jij denken als je Metzger was? Je weet dat wij naar het westelijk deel van Berlijn zijn gegaan en zijn uitgestapt bij het reuzenrad. Waarom gingen we die kant op?’

‘Aii,’ zei Arie lijsig. ‘Ik begin te begrijpen waar je heen wilt. We zijn daar uitgestapt omdat we in die buurt een kamer hadden.’

‘Precies, dikke. Als ik Metzger was, zou ik in deze buurt gaan zoeken naar drie jongens en ik zou daar zeker gaan zoeken naar een rode Saab.’

‘Oei,’ zei Arie. ‘En onze Saab...’

‘...staat tweehonderd meter verderop op een parkeerplaats.’

‘Daar moet-ie dus weg.’

‘Als de wiedeweerga zelfs. Maar waar moet-ie heen?’

‘Naar een sloper?’

Bob lachte schamper. ‘Laat naar je kijken. Voor je het weet, komt er een goede klant en is het hele ding na een dag verdwenen. Wat moeten we dan? Ach en wee roepen in het Duits?’ Hij keek om zich heen alsof het antwoord op alle vragen verborgen was achter het beschadigde schilderij dat hing te verpieteren boven het nachtkastje en drukte zich

op uit zijn stoel.

‘Toen we na het huren van de Golf hier terugkwamen, zag ik dat dit pension een pracht van een binnenplaats heeft.’

Arie knikte. ‘Zag ik ook. Wat wil je daarmee?’

‘Op de binnenplaats stond een auto. Als we onze Saab daar nu eens een week stallen? Betere plaats is er niet. Een auto die daar staat vindt niemand terug.’

‘Proberen we,’ zei Arie. ‘Ik ga met je mee. De pensionhoudster spreekt geen Engels en ik klets de Saab sneller de binnenplaats op dan jij. Het zal wel iets kosten natuurlijk, maar Jan heeft Metzger toch voor vijfhonderd mark opgelicht, dus een paar centen kunnen er wel af.’

Jan vreugde zakte op slag 24 punten. ‘Zeg, hoor eens, jij gestold stuk reuzel. Als je denkt...’

Arie was de deur al half uit en hij deed geen moeite om een antwoord te bedenken. Achter Bob aan liep hij naar het kantoor van de pensionhoudster en zes minuten later waren ze op weg naar de Saab. De auto stond nog op de parkeerplaats vlak bij de Kurfürstendamm en het kostte hun niet meer dan dertig seconden om de auto naar het pension te rijden. De wagen kon precies door de dubbele deuren en kreeg een plaats achter de gebutste Opel die al twaalf jaar door de pensionhoudster werd gebruikt.

De gehuurde Golf stond dubbelgeparkeerd voor de deur, maar blijkbaar had niemand er last van gehad, want er klonken geen protesten toen Bob en Arie naar de wagen liepen.

Ze werden gevolgd door Jan, die rechtstreeks naar de Trabant ging. Jan werd verscheurd door twijfel. Hij wist niet of hij tevreden moest zijn over de stunt die hij met Wolf had uitgehaald, of dat hij moest treuren om de ruimhartige manier waarop Arie de pensionhoudster geld had toegeschoven voor het stallen van de Saab. Hij wist niet welk bedrag Arie had neergeteld, maar het was véél geweest, daar was hij zeker van. Hij had drie keer op het punt gestaan om ernaar te vragen, maar aan de grijns om de kaken van zijn dikke vriend had hij afgelezen dat hij dat beter niet kon doen, omdat zijn gemoedsrust er ernstig door zou worden verstoord.

Een ziekenhuis en Dorris van lijn drie

Al voor hij op de autoweg was die pal naar het oosten richting Poolse grens voerde, begreep Jan precies wat Arie bedoelde toen hij zei dat rijden in de Trabant niet echt gelijk stond aan dol vermaak. Hij had de beide raampjes naar beneden gedraaid en de koeling op maximaal gezet, maar het leek minder dan niets uit te halen. Jan had het gevoel dat de lucht, die over zijn voeten woei, per minuut een graad heter werd en hij kreeg de indruk dat zijn sokken erdoor krompen, alsof ze zich in een droogtrommel bevonden die te warm stond afgesteld.

Het zweet parelde op zijn gezicht en het verdampte nauwelijks. De lucht die erlangs streek was verzadigd van olie- en benzinedampen en nam blijkbaar vrijwel geen vocht meer op.

De motor van de Trabant maakte geluiden alsof iemand met een blik rammelde dat half vol bouten en moeren zat en het stuur trilde alsof het volledig een eigen leven was gaan leiden.

Jan was gedwongen het stuur met beide handen beet te houden, want elke keer als hij werd ingehaald had de auto de neiging om spontaan de berm in te rijden. Bovendien veroorzaakte elke naad tussen de betonplaten een schokje waardoor de wielen uit de koers raakten. Het was duidelijk dat de auto de laatste jaren niet meer was uitgelijnd en wanneer Jan het stuur een moment losliet, zwenkte de wagen ogenblikkelijk naar de linker rijbaan.

Jan reed een kleine honderd meter achter de rode Golf en hij zag met een verbeterd gezicht dat Bob en Arie grote pret hadden. Het zonnedak stond open en ze hadden allebei een arm over de rand van het raam hangen. Als ze omkeken grijnsden ze breed en Jan wist precies wat ze dachten.

Maar hij gaf geen krimp. Hij grijnsde niet terug en hij maakte geen gebaren. Hij keek met een strak gezicht voor zich uit en nam zich voor nimmer meer voor zijn plezier in een te

kleine auto met een tweetaktmotor te kruipen.

Een kilometer of vijftig voor Frankfurt reed Arie een kleine, met ronde keien bestrate parkeerplaats op.

Hij wachtte tot Jan Prins achter hem was gestopt en stapte langzaam uit. Het was duidelijk dat hij zijn best deed om niet in lachen uit te barsten toen hij de verformfaaide Jan achterstevoren uit de Trabant zag stappen.

‘Wat is er?’ bitste Jan.

‘We hebben nagedacht,’ zei Arie minzaam. Hij liep naar de rand van de parkeerplaats en liet zich voorzichtig zakken op een pol armetierig gras. Hij keek naar de Golf waar Bob tegen geleund stond, terwijl hij met een neutraal gezicht naar de strakblauwe lucht staarde.

Drie tellen lang zei niemand een woord. Een vrachtwagen-combinatie denderde met een zingzoevend geluid over de snelweg en achter hun ruggen haalde een koe uit met een enorme loei.

Heel langzaam, zonder dat hij er iets aan kon doen, zag Jan het belachelijke van de situatie in. Een lach vulde zijn buik en al kwam het geluid een beetje geknepen naar buiten, het was een lach.

‘Schamperen jullie maar even lekker uit,’ zei hij tegen zijn verbaasd kijkende vrienden. ‘Blijf maar niet zo schijnheilig staan doen, want ik weet precies wat jullie een uur lang tegen elkaar hebben zitten zeggen. Ja, inderdaad, in een Trabant over een autoweg rijden is een ellende. En jullie hebben gelijk: ik ben vrijwel gekookt. Maar wat ik niet snap, is hoe al die voormalige Oost Duitsers zich jarenlang in zo’n blikken bak hebben laten stoppen.’

‘Kunststoffen bak,’ zei Bob.

Jan keek naar de kleine auto. ‘Ga weg.’

‘Nee, echt. Het grootste deel van de carrosserie is van kunststof. Je rijdt er geen deuk in, er barst gewoon een stuk af.’

Jan geloofde er geen woord van en hij onderzocht de auto van boven tot onder. ‘Je hebt gelijk, ook nog. Niets van gemerkt, snap je dat nou?’

Arie liep naar de Golf en haalde er iets uit dat ooit chocola was geweest. Hij scheurde voorzichtig het papier los en

doopte een vinger in de kleverige pap.

‘Gaan we nog over tot zinvol overleg of blijven jullie de geneugten van een Oostblokauto doornemen?’

Jan liet zich achterover zakken en keek naar een wit wolkje dat in z’n eentje in het onmetelijke blauwe zwerk dreef. Het leek op een pluk witte wol met rafelranden, vond hij. Wat deed zo’n wolk daar, zo helemaal alleen? ‘Stopten jullie voor overleg? Ik dacht dat het uitsluitend was om je eens lekker vrolijk over me te maken.’

‘Dat vooral,’ gaf Arie toe, ‘maar er moet toch echt wel even iets afgesproken worden. Bob en ik kunnen het er niet over eens worden of we in hetzelfde hotel moeten gaan zitten of in verschillende.’

Jan keek naar de wolk die zich nauwelijks leek te verplaatsen.

‘Bij elkaar, lijkt me,’ zei hij langzaam.

‘Gisteren waren we uit elkaar geslagen en we hebben aan den lijve ondervonden hoe lastig dat is.’

Arie likte met grote halen aan zijn chocoladepap. ‘Ben ik met je eens,’ zei hij, ‘maar Bob denkt daar anders over.’

Bob kneep een leeg colablikje samen en luisterde naar het geknerp van het metaal. ‘Ik redeneer als volgt,’ zei hij, terwijl hij probeerde de deuken uit het blikje te drukken. ‘Wolf en Reinie zijn vrij. Misschien blijven ze in Berlijn, misschien niet. Ik ben het met Arie eens dat de sleutel tot het oplossen van het motorblokkenmysterie in Frankfurt ligt. Dáár is een grote Siegler-vestiging, dáár woont Karl Schuster, de man die opdrachten heeft gegeven aan de broers Ebens, en dáár wonen de mensen van wie we telefoonnummers hebben. Maar...’ Hij kneep weer en zag het blikje overdwers scheuren; ‘...metaalmoetheid, nu al, en ik druk nog geen twintig seconden... Maar Frankfurt is veel kleiner dan Berlijn en als we er gaan rondstruinen, dan is er een heel flinke kans dat iemand ons ziet en ons in verband brengt met de gestolen auto’s. Wolf en Reinie kunnen opdagen. De chauffeur van de Scania-vrachtwagen waarin Arie heeft vastgezet - hoe heet-ie ook weer, o ja, Kurt Wilhelms - kan ons in de gaten krijgen. Als we bij elkaar zitten, dan leidt het spoor van een van ons rechtstreeks en direct naar de anderen.’

‘Is dat zoveel anders als we in verschillende hotels zitten?’

‘Als we voorzichtig zijn wel, natuurlijk. Drie kamers, drie namen, zoek dat maar eens uit.’

Jan schudde het hoofd. ‘Ik voel er niet veel voor. Tot voor een paar jaar kwamen er nauwelijks toeristen in Frankfurt. Bijna nergens in het oude Oost-Duitsland kwamen veel mensen uit het Westen, dat werd gewoonweg niet toegestaan. Veel hotels zullen er dus niet zijn en het is een heel koude kunst om die hotels af te bellen. Zelfs als je ze aflóópt ben je waarschijnlijk in een uur klaar. Zoveel voordeel is er dus niet als we ons opsplitsen. Maar er zijn wel grote nadelen. Het overleg is moeilijker. Briefjes onder deuren doorschuiven is nauwelijks mogelijk en alle telefoongesprekken zullen wel via hotelcentrales lopen en die vertrouw ik voor geen cent. We moeten bij elkaar blijven, absoluut.’

Arie frommelde de wikkel in elkaar en likte chocola van zijn vingers. ‘Voor zover ik gisteren zag is er in elk geval een heel groot hotel. Het staat aan de Karl Marxstrasse en het heet Stadt Frankfurt. Het heeft gegarandeerd meer dan honderd kamers, misschien zelfs wel het dubbele, en als we op verschillende tijden aankomen, dan zal niemand ons snel met elkaar in verband brengen.’

Bob maakte een spottend geluid. ‘Twee Nederlanders, allebei even oud, allebei geboren in Amsterdam. Wat denk je: zal een pientere receptionist daar geen verband tussen zien?’

Arie knikte. ‘Je hebt gelijk. Jan en ik kunnen ons evengoed tegelijk inschrijven.’ Hij grinnikte en keek schuin opzij. ‘Dat is goedkoper ook, want het scheelt een kamer. Maar jij komt eerder. Of later, dat maakt niet uit. Jij speelt de Amerikaanse toerist die in zijn eentje door Europa zwerft. Jij neemt een eigen kamer en je doet of je ons niet kent.’

‘Oké. Het klinkt allemaal redelijk genoeg, maar ik verzeker je: ik ga niet in de Trabant. Geen mens krijgt me zo gek dat ik me vrijwillig laat bakken.’

‘Zoet maar,’ suste Arie. ‘Ik offer me wel op. We pakken de koffers van Jan en mij over en wij tuffen op ons gemak naar Frankfurt. Jij snelt vooruit. Neem een bad, kijk rond.’ Hij keek op zijn horloge. ‘Met inschrijven, opfrissen en rondkij-

ken is al gauw een uurtje gemoeid. Op een minuut of vijf lopen van het hotel is de grensovergang naar Polen. Gisteren was het daar hartstikke druk en ik zie niet in waarom het vandaag anders zou zijn. Er staat een kiosk in de buurt, waar ze plattegronden verkopen. Ik heb een kaart van de stad, maar we hebben er alle drie een nodig. Schaf zo'n ding aan en hang bij de grens rond. Doe of de rivier de Oder de mooiste is die je ooit hebt gezien. Om half twee, uiterste tijd, zijn wij daar ook. Afgesproken?'

'Dik voor mekaar, dikke. Alles is goed zolang ik maar in een ordentelijke auto kan rijden. Wil je een stel koeken mee of laat je het spul in de Golf?'

Arie sprong overeind of hij was afgevuurd. 'Drinken,' zei hij. 'Ik wil een ruime voorraad drank. Het is nog heter dan gisteren, weet je dat?'

Hotel Stadt Frankfurt lag te blikkeren in de zonnestralen die er schuin langsstreken en die weerkaatsten op de blijkbaar pas gelapte ramen. Arie stond er met de handen in de zij naar te kijken en moest zijn ogen tot spleetjes knijpen tegen het felle licht.

'Fantasieloos,' zei hij. 'Dat hotel is niet meer dan een stenen rechthoek van een verdieping of zes, waarin ze gaten hebben gehakt op de plaatsen waar een raam moest komen.'

'Saai, maar efficiënt,' stelde Jan vast. 'Gewoon kamer naast kamer; allemaal rechthoek, rechtaan. Maar wel gelegen tegenover een riant plein.'

Arie draaide zich om en keek naar het plein, dat verdiept was aangelegd voor een grote kerk. 'Het hotel zal vroeger vooral voor partijbonzen zijn geweest en die hadden graag een beetje ruimte voor hun raam, denk ik. Alles is hier groot en breed. Het hotel, het plein en de Karl Marxstrasse ertussen. Ze hebben bij de aanleg niet op een meter gekeken.'

Jan haalde zijn neus op. 'Dat zie je vaker in stadjes die op echte steden willen lijken. Een stel protserige gebouwen en brede lanen voor het oog, maar als je in de arbeiderswijken komt, dan tref je smalle straten en treurige blokkendozen waar de lappen verf afhangen. Zou dat lage gebouw trou-

wens bij het hotel horen?’

Arie keek naar een laag bouwsel dat tussen het hotel en de brede Karl Marxstrasse was gebouwd en dat het uitzicht op de laagste etages benam.

‘Laten we maar gaan kijken, dan zien we het snel genoeg.’

Hij liep naar het lage gebouw en zag dat het een soort restaurant was dat via een overdekte gang met het hotel was verbonden. Veel creativiteit was aan het restaurant niet verspild en dat gold ook voor de lobby. Die was groot, maar precies even gezellig als de wachtkamer van een busstation.

Opschieten deden ze er wel. Een vriendelijke receptioniste schreef nauwkeurig naam en adres uit de paspoorten over en gaf zonder overbodig commentaar de sleutel van een tweepersoonskamer op de vijfde verdieping.

‘Kamer vijf,’ zei Jan. ‘Zou je hier je koffer zelf mee moeten slepen, of word je geacht te wachten tot iemand het ding uit je handen grijpt?’

Arie wees met zijn rode hoofd naar de hoek. ‘Zeur niet, joh. Daar is een lift. Pak je koffer en schiet op. Ik heb behoefte aan koud water in mijn nek.’

Kamer 505 was precies wat ze ervan verwachtten: saai, sober en smetteloos schoon.

Arie rilde toen hij het zag. ‘Zo zul je ze in andere landen niet snel tegenkomen. In bijna elk land heeft een hotelkamer wel iets eigens. In Frankrijk hebben ze van die dwaze bloemetjes-behangen, in Engeland en Amerika staan grote televisies en liggen er meestal stapels folders, enveloppen en briefpapier, in ons land wemelt het van de houten nachtkastjes en lampen die net niet bij de gordijnen passen, maar hier hebben ze zich beperkt tot de grootst denkbare saaie zuinigheid. Volgens mij hadden ze de kamer het liefst helemaal leeg gelaten.’

‘Geen televisie,’ zei Jan. ‘Een kast voor kleren, een houten bank waar precies één koffer op kan, een spiegel van 20 bij 30 centimeter. We treffen het dat er een bed in staat.’

Arie liep naar het raam. ‘Maar het uitzicht is perfect, dat wel.’

Jan kwam naast hem staan. 'Is dat de Oder, daar?'

'Wat dacht je dan, de dorpsgracht? Daar achter ligt Polen. Links is de brug over de rivier, daar is de grensovergang dus. Zou Bob nog binnen zijn?'

'Doet er niet toe. We treffen hem straks bij de grens. Hou jij nou je kop onder de kraan of neem een douche, dan ga ik naar beneden om een tweede plattegrond op te scharrelen.'

Arie blies zijn wangen bol. 'Graag, ja. Zouden ze hier geen koeling hebben?'

'Waarschijnlijk wordt dat centraal geregeld. Het is hier Amerika niet, waar elke kamer een eigen airconditioning heeft. En zo warm is het bovendien niet, je hebt gewoon de zon in je vel. Vijf minuten koud water erover en je staat te rillen.'

Jan liep naar beneden en kocht een plattegrond van de stad plus een lijstje straatnaamwijzigingen. Het bleek dat het gemeentebestuur namen die te veel herinnerden aan de oude, communistische tijd had vervangen door nieuwe, maar die nieuwe namen stonden nog niet op de kaart vermeld.

'Moet je kijken,' zei hij toen hij terug in de kamer was, waar Arie hartverscheurend stond te zingen onder de douche die was ondergebracht in wat een grote kast leek. 'Ze hebben een heel stel straatnamen veranderd. De Bruno Leuscherstrasse heet nu Gustav Adolfstrasse en de Strasse des Roten Oktober heeft plaats moeten maken voor de Johann Eichhornstrasse.'

'Hadden ze niet meteen korte namen kunnen bedenken? Gisteren viel me al op dat ze niet houden van het eenvoudige werk. Karl Marxstrasse, Carl Philipp Emanuel Bachstrasse, Wilhelm Pieckstrasse, dat krijg je toch allemaal nooit op een briefkaart?'

Jan schoot in de lach. 'Ik denk dat ze hier gemakshalve de namen wel wat inkorten. Pieckstrasse en Bachstrasse is duidelijk genoeg.'

Het geluid van het klaterende water viel weg en even later hoorde Jan voetstappen alsof iemand met zwemvliezen aan over vochtig beton flapte. Arie kwam de kamer in, gehuld in een blauwe handdoek waarboven zijn roze huid babyachtig

aandeed. Hij zag eruit als een middelgroot nijlpaard dat in de verkeerde kleur was gespoten. 'Met Bachstrasse zullen ze toch uit moeten kijken, dunkt me. De oude Bach had een heleboel zonen. Carl Philipp was er één van, maar voor de rest ben ik het met je eens. Marxstrasse is meer dan voldoende.'

Hij hees zich in een schone broek en een vers shirt en ging op de rand van het bed zitten. 'Heb je iets te eten meegenomen?'

Jan wees achter zich. 'In je koffer zit genoeg. Heb je het lijstje telefoonnummers bij je?'

'Wil je vanaf hier gaan bellen?'

Jan trok aan zijn onderlip. 'Gesprekken lopen via een centrale, denk ik. Misschien kunnen we beter...'

Arie knikte. 'Het hoofdkantoor is hier schuin tegenover. Daar zijn ook telefooncellen. Laten we daar maar naartoe gaan.'

Jan keek op zijn horloge. 'Meteen dan. We hebben nog net tijd om enig constructief werk te doen voor we Bob op moeten vissen bij de grens.'

Op het ogenblik waarop Jan de deur van een telefooncel beetpakte, kreeg hij een idee. 'Kunnen we niet beter eerst gewoon het telefoonboek nalopen?'

'Waarom?'

Jan liet de deur los en keek naar een tram die piepend de Marxstrasse inreed. 'Nou, je weet hoeveel mensen alleen maar 'hallo' of zoiets zeggen als ze opnemen. Zo groot is deze stad niet en als we de nummers die we hebben in het telefoonboek opzoeken, dan weten we in elk geval welke namen erbij horen.'

Arie knikte. 'Slim.' zei hij. 'Doen we. Maar dan wel binnen. Mijn shirt wordt nu alweer vochtig.'

In het postkantoor was het koel en er waren bovendien telefoonboeken in overvloed. Binnen vijf minuten hadden ze twee van de drie nummers gevonden.

'Hier. Bij het bovenste nummer hoort ene M. Janowsky.'

'Klinkt aardig Pools.'

'Vind je het gek, zo vlak bij Polen. Hij woont aan de Mos-

kauerstrasse.’

Arie gaf een knor. ‘Het onderste nummer is van D. Dörrie, Kliestowerweg.’

‘En het middelste?’

‘Kan ik niet vinden, man. Niet op mijn helft van de pagina’s.’

‘Evenmin op de mijne,’ gromde Jan. ‘Laten we wisselen en de zaak nog een keer nalopen.’

Ook dat leverde niets op.

‘Het nummer hoeft niet van hier te zijn, natuurlijk.’

‘Het hóéft niet, nee, maar het staat precies tussen twee nummers in die dat wel zijn.’

‘Zegt dat iets?’

Arie wreef langs zijn neus en keek rond met ogen die niets zagen.

‘Niet veel. Je weet hoe het gaat. Je moet ergens naar toe en je weet dat je een paar mensen moet bellen. Je schrijft de nummers op een stuk papier en stopt dat in je zak.’

‘Later leg je het in je auto en als je een sloddervos bent, dan vergeet je het,’ vulde Jan aan. ‘Zo gaat het bij een massa mensen en zo is het ook bij Wolf en Reinie Ebens gegaan.’

‘Omdat ze het kengetal uit het hoofd weten, hebben ze dat er niet bijgeschreven. Betekent dat nu dat deze nummers door hen zo zelden worden gedraaid dat ze ze niet konden onthouden?’

Jan schudde met een beslist gebaar het hoofd. ‘Hoeft niet. Hoeft helemaal niet. Ik heb jarenlang met een papiertje rondgelopen waarop het telefoonnummer stond van Marianne, de huishoudster van mijn vader. Ik ken haar al jaren, maar dat nummer kon ik gewoon niet onthouden. Ik ken het nog steeds niet.’

Arie grinnikte. ‘Mijn vader wist vroeger het nummer van zijn huis nooit. Hij zat altijd op kantoor en als-ie naar huis wilde bellen, dan tierde hij net zolang tot zijn secretaresse het hem kwam brengen.’

‘Goed. De broers Ebens kunnen geen nummers onthouden en ze zijn slordig. Dat verklaart het lijstje dat Bob vond, maar het zegt niets over dit tweede nummer.’

‘Nog een keer controleren?’

‘Ben je mal? Dat doen we anders.’

Jan liep naar buiten en stiefelde rechtstreeks op een telefooncel af. Hij draaide het nummer, terwijl hij het papiertje in zijn rechterhand hield. Na elk cijfer zocht hij het volgende op en daardoor zat er een pauze van enkele seconden tussen elk gedraaid cijfer.

Hij hoorde de schijf tinkelend teruglopen na het vierde cijfer en zijn ogen zochten het briefje af ter controle van het laatste. Hij had de schijf net vast toen hij tot zijn verbazing het geluid hoorde van een bel. Direct erna werd er opgenomen.

‘Krankenhaus Lutherstift,’ zei een opgewekte vrouwenstem.

Jan legde geschrokken op. ‘Ziekenhuis,’ zei hij. ‘Maar ik had nog maar vier cijfers gedraaid.’

Arie peuterde in een oor, terwijl hij nadenkend naar de hoorn keek alsof die stiekem uit zichzelf een extra cijfer had bijgesmokkeld.

‘Is dat toeval?’

‘Je bedoelt dat een nummer met vier cijfers hier bijna hetzelfde kan zijn als een nummer van vijf cijfers in een andere gemeente? Maar dan kunnen ook die andere nummers fout zijn.’

Arie schudde het hoofd. ‘Onzin. Kolder. Die twee nummers zijn goed. Als we daaraan gaan twijfelen, dan worden we knettergek. Er is iets met dat ziekenhuisnummer, maar het heeft geen zin om ons er nu druk om te maken. Als Wolf en Reinie een kennis of een familielid in dat ziekenhuis hebben liggen, dan vinden we ‘m toch niet. Daar is gewoon geen beginnen aan.’

Jan keek ontevreden. ‘Gek,’ zei hij. ‘Er zal wel een logische verklaring zijn, maar...’ Hij gooide een paar munten in de telefoon.

‘Wat ga je doen?’

‘De andere nummers bellen, gewoon, uit nieuwsgierigheid.’

Met het eerste was hij snel klaar. Janowsky was niet thuis of vond het te warm om naar de telefoon te lopen. Op het derde nummer werd opgenomen nadat de bel een keer of acht was overgegaan.

‘Met Lie..o..je,’ zei een zachte stem.

Een meisje, dacht Jan, en een klein meisje ook. Ze praat

naast de hoorn of ze slikt lettergrepen in. Hij drukte de hoorn steviger tegen zijn oor en vroeg: 'Is je vader er ook?'

Het meisje giechelde en Jan kreeg het weer warm. Hij had vandaag niet veel geluk in zijn contacten met kinderen, vond hij.

'Je vader,' herhaalde hij.

'Weg,' zei het meisje.

'En je moeder?'

'Weg.'

'Wanneer komen ze terug?'

Het meisje giechelde korten barstte meteen erna uit in een klagelijk geschrei. Jan trok geschrokken de hoorn van zijn oor en keek ernaar met grote ogen.

'Stil maar,' zei hij. 'Ik doe je niets. Wanneer zijn ze terug?'

'Weet ..iet,' snikte het meisje.

'Is er iemand bij je?' vroeg Jan en hij probeerde zo vriendelijk te praten dat Arie ervan in de lach schoot. 'Is er iemand die op je past?'

'Do..is.'

'Wie?'

'Dorr..sss.'

'Wie is dat?'

'Zu...er.'

'Is je zuster er ook?'

'Op lijn drie,' zei het meisje en haar stem klonk opeens trots alsof ze blij was dat de woorden er ditmaal zuiver uit waren gekomen.

'Lijn drie?'

'Ja,' zei het meisje en ze liet blinkbaar de hoorn los, want Jan hoorde het gekletter van een voorwerp dat tegen een tafel of een muur bonkt. Hij hoorde voetstappen en een schelle stem die klonk alsof ze door een muur werd afgedempt. Even later werd de hoorn opgelegd. 'Dat was Lie..o..je,' zei hij. 'Haar zus heet Dorris, lijkt me, en ze doet iets moois op lijn drie. Wie of wat is lijn drie?'

Arie wees achter zich. 'Daar gaat lijn 6.'

Jan keek naar de tram die rammelend voorbij ging. 'Zou ze conductrice zijn op een tram?'

‘Of bestuurder. Veel vrouwen zitten hier achter het stuur. Waren haar ouders er niet?’

‘Het kind barstte in huilen uit toen ik erover begon. Misschien zijn haar ouders overleden of verdwenen of...’

Arie maakte een gebaar. ‘Laat voorlopig maar zitten. Het is precies half twee. Laten we Bob opzoeken, want die zal wel al een tijd bij de grensbrug rondhangen, denk ik.’

Bob hing met de armen over het hek dat begon bij de douanegebouwen aan de Duitse kant van de grens en dat doorliep in de richting van de Oder-oever. Hij keek naar de rivier, het vlakke land erachter en naar de groep voetgangers die de brug overtrok. Hij zag eruit als een toerist die alle tijd van de wereld had.

Jan liet Arie achter bij een kioskachtig gebouw waar belegde broodjes en braadworsten werden verkocht en wandelde op zijn gemak naar het hek. Naast Bob bleef hij staan. Hij sprak geen woord en keek zijn vriend zelfs niet aan. Ook hij legde zijn armen over de leuning en keek naar de rivier.

Een paar minuten zeiden ze geen van beiden iets. Bob deed of hij de hoogte van een van de fabrieksschoorstenen mat en Jan kauwde op een afgebrande lucifer.

Jan was de eerste die de stilte verbrak, voor zover je kon spreken van stilte in een straat vol automobilisten die met ronkende motor in een file stonden te wachten tot ze drie meter verder mochten.

‘We hebben de namen van twee van jouw telefoonnummers. De ene is van een zekere M. Janowsky, Moskauerstrasse. Hij neemt niet op. De andere is van de familie Dörrie. Of misschien van een zekere Dorris Dörrie, die soms op haar kleine zusje past. Ze doet iets op of met tramlijn 3 en ze woont aan de Kliestowerweg. Onthoud de namen.’

‘Heus wel,’ zei Bob. ‘En het derde nummer?’

‘Is een ziekenhuis. Vergeet dat.’

‘Doe ik. Meteen wat mij betreft. Weten we al wat we gaan uitvoeren vandaag?’

Jan keek naar het uitgebeten eind van de lucifer en liet het in liet gras voor het hek dwarrelen. Voor het de grond raakte

keek hij geschrokken om zich heen. Achter hem liepen douane-beambten rond en politieagenten die de eindeloze stroom automobilisten in het gareel hielden. Met zoveel stoer kijkend pettenvolk in je buurt kun je beter niet achteloos rotzooi op de smetteloos schone Duitse bodem gooien, vond hij.

‘Arie en ik hebben het daar over gehad terwijl we hier naartoe liepen. We hebben twee nieuwe adressen en het lijkt ons zinvol er te gaan kijken. De straten zijn niet ver van elkaar en we kunnen er met de Trabant naartoe.’

‘En ik dan?’

‘Jij bent niet geschikt voor dat werk. Je spreekt geen Duits en daardoor is de kans dat je informatie uit omwonenden kunt peuren minimaal.’

‘Dus ik kan de hele verdere dag over dit hek blijven hangen. Dank je feestelijk.’

‘Rustig maar, Bobbie. Voor jou hebben we iets moois bedacht. In Frankfurt wonen in elk geval Karl Schuster, de chef werkplaats van Siegler, en Kurt Wilhelms, de chauffeur met het lange haar. Hier is ook het bedrijf van Siegler. Wolf en Reinie Ebens hebben met dat bedrijf te maken, evenals Kurt en Karl. Het heeft geen zin dat jij bij het huis van Kurt of Karl gaat ronddalven. Wat wel zin heeft is rondkijken bij de Siegler-vestiging. Er dichtbij is een half in puin gevallen fabriek, vertelde Arie, en vandaar kun je de gebouwen goed zien. Ga er naartoe en let op. Misschien zie je iets dat je opvalt.’

Bob was niet erg verrukt. ‘Misschien zie ik blauwe lucht en als ik geluk heb twee vechtende vogels. Kurt ken ik, maar Karl niet.’

‘Wolf en Reinie ken je wel. Als ze naar Frankfurt komen, dan zit het er dik in dat ze naar Siegler gaan. Gisteren waren ze in Berlijn ook bij de vestiging van dat bedrijf. Ik zie absoluut niet in wat je anders kunt doen. Vanavond laat, misschien, als het donker is, maar nu... veel te opvallend.’

Bob zag de redelijkheid van Jans betoog in. ‘Dus ik ga een lange middag doorbrengen in een bouwval,’ mopperde hij. Jan opende zijn mond en sloot hem toen een dikke man

naast hem kwam staan die twee braadworsten in zijn handen hield. Om beurten hapte hij van de worsten die overdadig volgesmeerd waren met mosterd. Zijn kin zag geelgroen en aan zijn mondhoek hing een stukje vlees.

‘Hij smakte ook nog,’ zei Jan boos nadat de man was weggewaggeld. ‘Ga jij nou maar lekker in de schaduw naar de Siegler-gebouwen zitten kijken, dat is waarschijnlijk een stuk leuker dan in hete straten onbekende mensen opsporen.’

Bob maakte een beweging met zijn schouders alsof hem iets dwars zat. ‘Dit soort gezoek kan dagen duren, besef je dat?’

Jan keek ontevreden. ‘Heus wel. Bovendien is zoeken in een niet zo erg grote stad riskant. Op den duur val je op, kan niet anders. Helemaal lekker zit het me niet, maar wat moeten we anders? We zitten in zo’n soort tussenfase. Dat heb je altijd als je ergens mee bezig bent. Avonturieren gaat met horten en stoten. We hebben een paar spannende dagen achter de rug en we zijn nu toe aan zoekwerk dat makkelijk dagenlang kan duren en dat waarschijnlijk hartverscheurend saai is.

Maar dat zou hard meevallen. Over verveling zouden ze geen van drieën te klagen hebben in de komende dagen.

*Jan doet een boodschap;
Arie slaapt op een openluchtbank*

Een half uur na hun ontmoeting bij de grensbrug waren ze alle drie op verschillende plaatsen in een wijk die Lebuser Vorstadt bleek te heten. Bob scharrelde rond bij de half in puin gevallen fabriek dicht bij de plaatselijke vestiging van Siegler Internationale Transporten, Arie liep in de Moskauerstrasse en Jan was op weg naar het huis van Dorris Dörrie.

Bij het spiertjetrokken had Arie gewonnen en hij had meteen Janowsky gekozen, met de mededeling dat hij ‘huilende meisjes en dames op lijn drie’ volgaarne aan zijn vriend overliet.

Samen waren ze in de Trabant naar de kinderkliniek gereden die midden in de wijk stond; vandaar was Jan rechtsaf gegaan in de richting van de Oder en Arie naar links een smalle straat in waarin voor enig groen nauwelijks plaats was.

Er was wel ruimte voor grasperken, maar die ruimte was geheel opgeëist door inwoners om er allerhande oude auto's te parkeren. Een aantal mannen was bezig aan de voertuigen te sleutelen, waardoor de straat er uitzag als een langgerekte openluchtwerkplaats. In de Moskauerstrasse bleek het niet veel rustiger te zijn, zeker niet in het deel waar Arie moest zijn. In feite bestond de straat uit twee geheel verschillende delen. Er was een tamelijk brede Moskauerstrasse die er redelijk schoon uitzag en er was een parallelweg die aan de andere kant van een stel vierkante woonblokken liep en die eveneens Moskauerstrasse bleek te heten. De veel smallere parallelweg liep dood en dat was te merken ook. Omdat er geen doorgaand verkeer was, ontbrak de noodzaak om de rijbaan min of meer vrij te houden en het gevolg daarvan was dat alleen de eerste vijftig meter goed berijdbaar was. De rest van de weg stond mudvol met auto's waartussen afgedankt huisraad was opgestapeld.

Tussen de kapotte meubels krioelden kinderen die bezig waren met het fabriceren van tenten uit oude lappen, stukken plastic en gescheurde dekens. Een stel jongens was doende een bouwsel te maken uit een stel losse planken en

balken en ze dreven met hamers die te zwaar waren voor hun polsen veel te lange spijkers in het hout. Helemaal geluidloos waren ze niet en Arie stelde al snel vast dat hij binnen drie dagen volkomen horendol zou zijn als hij gedwongen was hier te wonen.

Hij liep voorzichtig tussen de auto's en de gammele driezitsbanken door en merkte tot zijn voldoening dat hij door de aanwezigen volkomen werd genegeerd. De kinderen hadden hun eigen bezigheden en de paar volwassenen die op stoelen op het smalle trottoir zaten, deden zo volkomen niets dat ze bewusteloos hadden kunnen zijn.

Maar ze zien me wel, reken maar, dacht Arie. Eén onvertogen beweging en ze schieten op me af. Snap je nou dat hier geen enkele volwassene iets lijkt te doen, terwijl een straat verderop minstens drie dozijn mannen aan auto's sleutelen? Of zou het daar een speciaal gebied zijn?

Hij wandelde door tot hij voor het blok stond waarin Janowsky moest wonen en keek naar de gevel. Driehoog, stelde hij vast. Een trapportaal voor zes woningen, het lijkt wel een oude buurt in Amsterdam.

Even kijken of ik naambordjes zie. Ik weet al dat hier iemand woont met de naam Janowsky, maar wat ik graag wil weten is of de man lui op zijn balkon zit en het vertikt om de telefoon op te nemen, of dat hij naar zijn werk is. En waar is mevrouw Janowsky, als die al bestaat.

Hij liep langzaam verder met zijn armen achter zijn rug en trekken van volmaakte onschuld op het gelaat. Achter het blok was een brede steeg die beide Moskauerstrassen met elkaar verbond. Arie wandelde erdoor en zag achter het blok een chaos aan tuinen. Blijkbaar was het niet zo dat alleen de gezinnen die beneden woonden een tuin hadden en dat de rest het moest doen met een balkon, maar was de beschikbare grond over alle wooneenheden verdeeld. Het grootste deel was veranderd in een groentetuin. Om de petieterige tuintjes af te schermen, was er een wirwar aan hekken geplaatst van alle soorten en maten en wie een snelle blik over de achtertuinen wierp, kreeg de indruk dat het hekkenstelsel zoveel ruimte vroeg dat er nauwelijks aarde over was voor sla en bonen.

Toen Arie beter keek, zag hij dat de tuinen het domein van bejaarden waren. Er zaten er tientallen gehurkt of gebukt in de grond te krabben en ze hadden nauwelijks oog voor voorbijgangers.

Arie keek naar het balkon dat bij het huis van Janowsky hoorde. Het was leeg en achter het raam was niemand te zien. Dat wilde niets zeggen, want de man kon bezig zijn zijn onkruid te wieden of zijn konijnen te voeren. Arie zag de hokken niet direct, maar hij rook de zware lucht die onmiskenbaar afkomstig was van konijnehokken die niet vaak genoeg werden schoongemaakt.

Frisse boel, dacht hij, terwijl hij zijn neus ophaalde. Ik moet hier niet te lang blijven staan, want ik heb veel braadworst gegeten en die wil ik graag binnenhouden.

Hij liep een paar passen door tot hij schuin achter een oude man stond die met grote zorg een nieuw hekpaaltje in de grond sloeg. 'Ahum,' zei Arie en hij wachtte geduldig tot de man zich had omgedraaid. Dat duurde even, want de man was minstens tachtig jaar en hij had tijd nodig om vanuit gebukte houding overeind te komen. Toen hij stond, knikte hij.

'Dag,' zei Arie. 'Mag ik u iets vragen?'

De man haalde zijn schouders op. Het kon hem overduidelijk geen fluit schelen of Arie nou vragen ging stellen of staande op één been het volkslied wenste te zingen.

'Kent u een meneer Janowsky?'

De man knikte, terwijl hij schuin naar boven keek.

'Weet u waar hij te bereiken is?'

De man maakte een beweging die half Frankfurt omspande. 'Ergens,' zei hij. Arie was een geduldig mens. Deze man had een aanloopje nodig, begreep hij, en het had geen zin om hem te haasten. 'Waar ergens?'

'Overal.' De man spuugde precies op de kop van het paaltje. Hij keek er trots naar en Arie dacht een ogenblik dat hij geacht werd om te applaudisseren. 'Hij zit overal. Dan hier, dan daar.'

'Wat doet-ie?'

'Auto's,' zei de man. 'Wat moetje van hem?'

Op dat soort vragen wist Arie altijd meteen een antwoord. ‘Hij heeft een auto te koop,’ zei hij. ‘Ik heb een aanrijding gehad en ik heb een nieuwe nodig.’

De man schudde krachtig het hoofd. ‘Niet doen. Nooit doen.’

‘Waarom niet?’

‘Gewoon niet doen. Ga naar een garage.’

‘Janowsky werkt toch voor een garage?’

‘Manfred? Heeft nooit gewerkt. Hij scharrelt. Woont alleen in de flat van zijn ouders. Heeft ‘s avonds feest. Geld genoeg voor feesten, meiden en dure auto’s, maar werken, poeh.’ De man spuugde weer en miste.

‘Hoe laat komt-ie thuis?’

De oude man liet zich langzaam door de knieën zakken. ‘Weet ik niet, maar ik zou er niet op wachten,’ zei hij voor hij een tik op het paaltje gaf.

‘Met dank,’ mompelde Arie. Veel opgeschoten ben ik niet, maar ik weet dat Janowsky Manfred heet en dat-ie alleen woont. Hoogstpopulair is hij niet, krijg ik de indruk, maar misschien onderhoudt hij zijn 28 vierkante centimeter tuin niet goed genoeg. Je weet nooit wat iemand getapt maakt in dit soort buurten.

Hij liep terug naar het smalle deel van de Moskauerstrasse en ontdekte een bankstel waarvan drie poten waren gebroken. De zitting zag er redelijk uit, maar het ding stond scheef op één belachelijk glimmende, mahoniehouten poot. Arie gaf er een trap tegen en hoorde het hout breken. De bank zakte door de poot en stond meteen min of meer horizontaal. Vier kinderen keken op toen hij op de bank ging zitten. Een vrouw met een boodschappentas deed twee passen in zijn richting, maar ging terug naar haar oude koers.

Arie knikte haar vriendelijk toe.

Zo mag ik het zien, dacht hij. Iedereen bemoeit zich in deze straat met zijn eigen zaken. Ik zit hier goed en ik kan het huis van Manfred in de gaten houden. Ik durf te wedden dat hij niet erg oud is en als hij in auto’s scharrelt, dan rijdt hij gegarandeerd in een grote, glimmende bak. Als hij aan komt zoeven, dan merk ik dat snel genoeg. Als hij met zijn auto door de straat kan tenminste. Maar ook dat merk ik wel.

Hij sloot zijn ogen en verwrikte zijn achterwerk zo dat zijn gezicht uit de zon bleef.

Voor Arie was de dag zo slecht nog niet.

Jan liep meelij met zichzelf te hebben. Het lot had hem Dorris Dörrie toebedeeld en hij vreesde dat hij voor de derde keer die dag te maken zou krijgen met wenende kinderen. Het liefst zou hij zijn gaan zoeken bij de haltes van lijn 3, maar hij wist niet hoe Dorris er uitzag en hij begreep dat er veel risico aan verbonden was als hij botweg naar haar ging lopen vragen. Bovendien wist hij niet of het meisje de waarheid had gesproken of iets had verzonnen.

Eerst maar eens rondkijken bij de Kliestowerweg, vond hij. Op de kaart zag hij dat de straat niet lag in de wijk Kliestow, maar in de Lebuser Vorstadt. Het was bovendien niet één straat of weg, maar een stelsel van straten. Er waren, net als bij de Moskauerstrasse, twee parallelwegen met dezelfde naam, maar hier, in het noorden van de wijk en aan de rand van de stad, waren ook nog eens drie verbindingswegen.

‘Dat is om het eenvoudig te houden,’ bromde hij, terwijl hij probeerde uit te vogelen wat de kortste weg van de kinderkliniek naar de Kliestowerweg was.

Ver was het niet. Het was bovendien een aardige route die over wegen van zeer verschillende breedte en kwaliteit voerde. Hij merkte dat de smalle wegen langs de woonblokken sterk verwaarloosd waren, maar dat de brede verkeersstraten waren voorzien van een glanzende asfaltlaag waar geen ongerechtigheidje aan te bekennen viel.

Langs de straten was veel te zien, want een groot deel van het dagelijks leven leek zich buiten af te spelen.

Geen wonder, dacht hij, terwijl hij naar de naargeestige, kleine huizen keek. Als ik hier moest wonen, at ik ook op straat.

Dicht bij de Kliestowerweg werd het nog aanzienlijk drukker en toen hij op de weg was liep hij bijna in een file. De straat stond vol kraampjes en bestelauto's waarvan de achterdeuren wijd open waren.

Markt, stelde hij vast. Treft dat even, nu kan ik tenminste op mijn gemak rondlopen zonder dat ik opval.

Hij slenterde in het tempo van de mensenmenigte mee langs de kramen, die vol lagen met rotan meubelen, kleding, petten en allerhande levensmiddelen, van zakken vol aardappelen tot reusachtige bloemkolen.

De huizen hadden kleine voortuinen, maar die waren over het algemeen volkomen kaal. De kraampjes stonden ook niet keurig op een rij, maar waren lukraak door en naast elkaar geplaatst. Het ging geheel in tegen Jans gevoel voor orde, maar het werkte er sterk aan mee van de markt een uiterst bont geheel te maken waar hij met plezier naar keek.

Voor het huis van Dorris stond een bestelauto die voor de helft was gevuld met kakelende kippen. Op verzoek werden ze ter plaatse geslacht en het bloed werd opgevangen in een ton. Helemaal goed ging dat niet altijd, zag hij, want het wegdek was bespikkeld met rode vlekken.

Er stonden veel mensen bij de auto naar het slachten te kijken en Jan schoof aan. Over de schouder van een Turkse vrouw keek hij naar het huis. Het was klein, grijs en precies zoals alle andere in de straat. De voordeur stond open en op de drempel zat een meisje. Ze had een stel aan elkaar geknoopte lappen in de hand, waarvan de duim in haar mond zat.

Ze keek naar de spartelende kippen met een blik die verraadde dat ze gewend was aan het slachten en aan het opgewonden gekakel.

Juist, dacht Jan. Dat is het meisje van de telefoon. Hoe kom ik er nu achter hoe haar zuster er uitziet?

Hij stond daar minutenlang over te piekeren en al die tijd bleef het meisje op haar duim zuigen. Ze bewoog zich niet en het leek of ze sliep met open ogen.

Ik moet iets geven, dacht Jan. Snoep? Hij dacht aan de man met de wandelstok in Berlijn en rilde.

Geen snoep.

Een krant? Een folder? Een telegram?

Een brief natuurlijk. Gewoon een in een enveloppe gevouwen boodschap.

Helaas had hij geen enveloppe en hij had evenmin een stand gezien waar schrijfwaren werden verkocht.

Zuchtend draaide hij zich om en hij roeide zich terug door de menigte. Makkelijk was het niet en toen hij het marktgebied had verlaten was zijn shirt doorweekt.

Met een norske trek op zijn gezicht liep hij naar de plaats waar hij de Trabant had geparkeerd. Hij voelde zich smoezelig en had zin om naar het hotel te rijden om zich te verkleden, maar vond bij nader inzien dat hij daar te veel tijd mee verloor.

‘Nog een mazzel dat ik het sleuteltje van de Trabant heb. Anders had ik nog moeten lopen ook,’ mopperde hij. Hij reed naar de Karl Marxstrasse, vernam daar van een voorbijganger dat hij vlak langs een supermarkt was gereden waar ze schrijfwaren verkochten en ging terug.

Het duurde even voor hij een verkoopster zover had dat hij één enveloppe mocht kopen in plaats van een pak van vijftig, maar zoals altijd met financiële geschillen won hij en daar knapte zijn humeur met sprongen van op.

Hij schafte zich een balpen aan van 75 pfennig en scheurde een reep papier van een folder die tegen de gevel van de supermarkt lag.

Als je een boodschap brengt, dan moet je ook echt een boodschap hebben, vond hij. Hij schreef in het Nederlands de mededeling dat de burgemeester die avond persoonlijk drie auto’s in het openbaar zou verbranden en schoof vervolgens de reep papier in de enveloppe. Hij smeerde spuug aan de gomrand en schreef in keurige letters naam en adres van Dorris Dörrie op de voorkant.

Vakwerk, vond hij. Nu terug naar de markt.

Hij liep direct door naar het meisje dat nog steeds op de drempel zat en ging op de hurken naast haar zitten. ‘Is Dorris er ook?’

Het meisje schudde van nee, terwijl ze dapper door bleef zuigen.

‘Waar is ze?’

Het kind trok een druipende duim uit haar mond, keek ernaar of het haar verbaasde dat-ie niet halfversleten was en zei: ‘Op lijn 3.’

‘Nu?’

Ze knikte.

‘Hoe lang blijft ze daar?’

Het meisje opende haar mond, maar bleef met het hoofd scheef zitten alsof ze ter plekke bevroor. Jan volgde haar blik en zag dat een grote vrouw langs de bestelwagen naar hen toeliep.

De vrouw bleef naast hen staan en keek dreigend naar het meisje dat snel haar duim in haar mond stak en met lange halen begon te sabbelen. ‘Wat moet-ie van je?’ Ze draaide haar hoofd tien graden.

‘Wat moet jij van dat kind?’

Jan liet de enveloppe zien. ‘Ik heb een boodschap voor Dorris.’

‘Die is er niet.’

‘Waar is ze dan?’

De vrouw keek hem aan met een blik vol minachting alsof, ze niet kon geloven dat er iemand bestond die niet wist waar Dorris was. ‘Op de tram natuurlijk.’

‘Hoe laat komt ze?’

‘Dat duurt nog uren. Geef mij die brief maar.’

Jan trok snel de enveloppe weg. ‘Het was persoonlijk, zeiden ze.’

De vrouw zuchtte. ‘Is het weer zo? Wie zijn ‘ze’?’

‘Een paar mannen die zeiden dat ze naar Berlijn moesten. Ze hadden haast en vroegen of ik een boodschap wilde doen.’

De vrouw deed een stap achteruit en zette haar handen in haar zij. ‘Ach so. Ben jij ook zo’n jongen die zich laat sturen?’

‘Wel voor vijftig mark,’ zei Jan snel.

Dat antwoord trof doel. De ogen van de vrouw werden groot van begeerte. ‘Geef mij zo’n boodschap. Nou, ze is er niet. Na zes uur, eerder half zeven.’

Op dat ogenblik kreeg Jan een inval waar hij trots op was. ‘Hebt u een foto van Dorris?’

De vrouw haalde diep adem. ‘Foto? Ik?’

Jan stak snel een hand op omdat hij de woordenstroom bijna zag komen. ‘Ik heb beloofd dat ik de enveloppe persoonlijk zou afgeven, maar ik wil vanmiddag nog naar Polen. Als ik

weet hoe Dorris er uitziet, dan kan ik bij de trams kijken.'

De vrouw aarzelde. Ze keek van Jan naar het meisje en vandaar naar de enveloppe.

Blijkbaar vond ze dat Jan er betrouwbaar genoeg uitzag om een foto aan te tonen, want ze gaf het meisje een duw. 'Haal de foto even op. Die van het dressoir.'

Het meisje haalde er niet eens haar duim voor uit de mond. Ze liep naar binnen en kwam terug met een foto ter grootte van een prentbriefkaart, waarop een mollige vrouw stond van ergens in de twintig. Ze droeg een blauw uniform met korte mouwen, waaruit dikke bovenarmen puilden. Ze leek wat op de vrouw die over Jans schouder meekeek.

'Dank u,' zei Jan, terwijl hij voorzichtig opstond. 'Ik vind het wel. Dank u. Ik ga meteen.'

Hij liep met een opgetogen gevoel door de drukte terug naar het begin van de Kliestowerweg en slenterde daarna op zijn gemak naar de Trabant.

Mooi gedaan, Jan, zei hij uitgebreid tegen zichzelf. De eerste resultaten zijn er. Ik ben benieuwd waar Arie en Bob mee op de proppen komen.

Bij de Trabant aarzelde hij.

Terugrijden? Dat betekende dat Arie zou moeten lopen of, erger, een taxi zou moeten nemen. De kosten gaven de doorslag. De middag schoot al aardig op en dan was er kans dat Dorris klaar zou zijn met haar werk voor hij haar in of bij lijn 3 had gevonden. En in dat geval waren taxi-uitgaven van Arie natuurlijk helemaal weggegooid geld, vond Jan. Hij zou Arie tegemoet lopen, dan konden ze meteen overleggen of ze Dorris nog vandaag op zouden zoeken of zouden wachten tot morgen. Wachten leek hem het beste.

Het duurde niet lang voor Jan begreep hoe de Moskauerstrasse was aangelegd. Hij begon de bouwkundige mallotigheden van deze stad snel onder de knie te krijgen, vond hij, en hij keek dan ook allerminst verbaasd toen hij van de brede straat via een kleine verbinding terecht kwam bij een veel smallere weg met dezelfde naam.

De zon stond al een stuk lager aan de hemel, maar het was

blijkbaar nog geen etenstijd, want tientallen kinderen speelden tussen stapels afgedankt huisraad en ze maakten een lawaai of ze voor het eerst in weken waren uitgelaten.

Jan liep op zijn gemak langs de oude auto's en probeerde zich het huisnummer van Janowsky te herinneren. Voor in de honderd, dacht hij, 103 of 108. Het was blijkbaar achteraan de straat, want hij bevond zich nu bij nummer 47 en hij zag voor zich nog een hele rij woonblokken die er allemaal precies hetzelfde uitzagen.

Hij bleef dicht langs de gevel lopen en lette vooral op de huisnummers. Dat bracht hem vlak bij de doorgang naar de kleine tuintjes en het bracht hem nog dichterbij Arie. Als het stil was geweest, dan zou hij Arie ook ongetwijfeld hebben gehoord, maar het was een barre herrie in de straat en zelfs een duizendklapper zou er nauwelijks opzien hebben gebaard.

Dat Arie Jan niet zag, was weinig verwonderlijk, want de dikke was vast in slaap. Hij was heilig van plan geweest om de voordeur van Manfred Janowsky in de gaten te houden, maar de bank waar hij op lag bevatte een heel behoorlijke vering en als hij zich een paar centimeter bewoog, dan deinde hij alsof hij op een boot over een kalme zee voer.

Arie ging er op zijn gemak bij liggen en hij had niet eens in de gaten dat de voordeur steeds groter werd. De omtrekken werden waziger, net of hij ernaar keek door een lens die aan de rand met zeep was ingesmeerd, en de kleuren werden donkerder. Na een poosje zag hij een grote, zwarte vlek en vlak erna gaf hij zijn eerste snork.

Een paar kinderen die vlak langs hem liepen bleven erdoor staan. Ze keken naar de dikke rode jongen, die nu in volle lengte op de bank lag, en ze lachten hem vriendelijk toe elke keer als ze het zagende gesnurk hoorden.

Een van de jongetjes stelde voor om de bank om te gooien door er van achteren een lat tegen te plaatsen en die omhoog te wrikken, maar toen ze met een paar piketpalen aan kwamen sjouwen joeg een vrouw hen weg.

Ze had voor het raam staan kijken en had Arie in slaap zien

vallen. Ze vond het wel een mooi gezicht.

Er kwamen nog wel eens zwervers in de straat om te kijken of er iets buiten stond waar ze wat aan hadden, maar dat waren meestal haveloze en vaak magere figuren. Een behoorlijk geklede, uiterst doorvoede toerist kwam er zelden in de Moskauerstrasse. Ze zag de jongetjes naderen en ging naar buiten om hen weg te jagen. Daarna liep ze terug naar haar raam en bleef kijken naar het ronde gezicht en de wangen die bol kwamen te staan elke keer als de jongen uitademde. Ze wou dat ze een fototoestel had.

Jan liep door naar de tuintjes, zag daar de oude man die met Arie had gesproken een streng prikkeldraad spannen tussen twee paaltjes en bleef een poosje staan kijken. Hij vroeg niets, maar probeerde te begrijpen welke minituin bij welke wooneenheid hoorde en draaide zich om toen hij had vastgesteld dat er geen touw aan was vast te knopen.

Hij liep terug en zag ditmaal Arie wel degelijk. Dat kon moeilijk anders, want hij liep vrijwel recht op hem af. Hij bleef, borrelend van verontwaardiging, drie tellen staan toen hij zijn vriend bellenblazend zag liggen snurken en stoomde daarna met grote passen naar hem toe.

Hij zei geen woord, maar pakte de rode neus met twee vingers beet en kneep. Hij bleef knijpen tot Arie verwilderd met beide armen maaide en verontwaardigd halfverstaanbare zinnen begon uit te stoten.

‘Wa... wat? Ga weg jij. Wat doe je...?’

‘Grr,’ zei Jan kwaad. ‘Heb je een nieuwe manier van speuren ontdekt, jij potvis. Hoe lang lig je hier al?’

Arie herkende Jans stem en remde zijn vuist af, die al een halve baan had afgelegd naar de nek van de persoon tegenover hem.

Hij ging moeizaam overeind zitten en knipperde met zijn ogen.

‘Wat doe jij hier?’

‘Controleren hoe goed mijn vrienden hun werk doen,’ bitste Jan.

‘Is liggen slapen jouw idee van Janowsky opsporen?’

Arie maakte een afwerend gebaar. ‘Manfred, heet-ie. Hij is er niet, joh. Ik zit op hem te wachten.’

Hij wees naar de woning van Janowsky en de vrouw in het huis ernaast, die haar neus bijna plat had gedrukt tegen de ruit, deinsde achteruit. Ze was van plan geweest de dikke jongen voor de tweede keer te helpen, maar was teruggelopen naar het raam toen ze zag dat het niet op een handgemeen uitdraaide.

‘Janowsky schijnt in zijn eentje in dat huis te wonen en hij is op pad.’

Jan haalde hoorbaar zijn neus op. ‘Misschien zit-ie al uren binnen. Hoe lang heb je liggen slapen?’

Arie keek op zijn horloge en haalde zijn schouders op. Hij was nog steeds niet helemaal wakker. ‘Weet ik dat. Een tijdje.’

‘Wat doen we nu?’

Arie rekte zich uit en opende een muil als een walvis.

‘Honger,’ zei hij. ‘We gaan eten.’

‘Eten?’

‘Eten, ja. Haphap. Hier vallen we langzamerhand te veel op. We kunnen er beter vandoor gaan voor de hele straat onze handtekening komt vragen.’

Hij liep langzaam naar het begin van de straat, op twee passen gevolgd door Jan, die verontwaardigd stoom afblies over vette vrienden die niet in staat bleken een eenvoudige klus naar behoren op te knappen.

Hij was nog steeds aan het mopperen toen Arie zich omdraaide en een hand over zijn mond legde.

‘Stil. Kijk daar eens, schuin rechtsvoor.’

Jan werd op slag serieus. ‘Achter dat stokkenbouwsel met dat plastic zeil eraan? Dat is een Mitsubishi Pajero, joh, zo’n peperdure terreinwagen met vierwielaandrijving en een knoertsterke motor.’

Arie knikte. ‘Het gaat me om de lui die er uitkomen. Twee mannen en twee vrouwen.’

Jan keek naar het viertal dat lachend en grappen makend uit de Pajero stapte. De chauffeur was hooguit dertig jaar. Hij was klein en slank en zijn haar bedekte een deel van zijn voorhoofd. Hij bewoog zich nonchalant en zag eruit alsof hij zich nog nooit om wat dan ook zorgen had gemaakt. ‘Is dat...?’

Arie trok hem mee. ‘Weet ik niet. Maar Manfred Janowsky schijnt een losbollerig type te zijn dat rondrijdt in dure auto’s. Die Pajero ís duur.’

Jan likte zijn lippen bijna af. ‘Reken maar, joh. Het is een zogenaamde hard-top ook nog. Niet met zo’n zeiltje van boven, maar met een degelijke opbouw. Dat ding kost minstens 70.000 gulden, misschien wel tachtig.’

‘Nou, de rest van de auto’s in deze straat is nog geen twintig waard. Allemaal bij elkaar opgeteld dan,’ zei Arie nuchter. ‘Hou je gedekt. Effe kijken waar die vier naartoe gaan.’

Jan hield hem tegen. ‘Hij doet de auto niet op slot. Snap je dat nou? Je zou verwachten dat zo’n duur geval hier binnen het uur gesloopt zou zijn.’

Arie keek naar de jongetjes die naar de Mitsubishi waren gelopen alsof ze vliegen waren die werden aangetrokken door een pot stroop.

‘Wie de eigenaar ook is, hij heeft de wind er wel onder. Ze blijven op een afstand van twee meter staan en komen geen stap dichterbij. Met die wagen gebeurt niets, neem dat maar van mij aan.’

Hij draaide zich om en keek naar de vier mensen die luid lachend tussen de rommel doorliepen en iedereen op straat negeerden.

Ze liepen rechtstreeks naar het woningblok dicht bij de bank waar Arie op had liggen slapen en gingen naar binnen.

‘Juist,’ zei Arie. ‘Dat is het huis van Janowsky en de vent die de deur opendeed is de bestuurder van de Pajero. We mogen gevoeglijk aannemen dat we Manfred hebben ontdekt.’

Hij keek grijnzend naar Jan. ‘Zie je nou hoe goed het is dat ik heb geslapen? Slapen geeft niets. Je moet gewoon op tijd wakker worden, jongetje. Leer dat en avonturieren wordt ook voor jou een stuk leuker.’

Jan klemde zijn tanden op elkaar en vertikte het om een woord te zeggen voor ze in Hotel Stadt Frankfurt waren. Daar trok hij pas een beetje bij toen Arie had vastgesteld, dat hij knap werk had geleverd met zijn boodschappentruc bij het huis van Dorris Dörrie.

‘Ben je van plan om morgen met lijn 3 mee te gaan?’

‘Hebben we daar iets aan?’

‘Tja,’ Arie zoog op zijn onderlip terwijl hij naar het verkeer keek dat over de Karl Marxstrasse reed. ‘Je weet nooit of we ergens iets aan hebben tot er iets gebeurt. We weten wie Manfred Janowsky is. Hebben we dáár iets aan? Geen idee. Zoeken en doorzoeken, meer zit er niet op.’

‘We hebben Kurt en Karl anders ook nog.’

‘Gaan we vanavond achteraan,’ besliste Arie. ‘Als het donker is, gaan we kijken waar ze wonen en als we geluk hebben, dan komen we er ook achter hoe Karl Schuster er uitziet. Alleen...’ Hij haalde zijn schouders op.

‘Alleen wát, dikke?’

‘Ik heb gewoon niet het gevoel dat we veel met ze opschieten. Ze knappen klusjes op voor de bende, dat staat vast; maar we zoeken geen krullenjongens, we zoeken de baas, of in elk geval iemand die ons naar die baas toe leidt.’

‘En Karl en Kurt doen dat niet?’

‘Misschien wel, maar ik heb gewoon het gevoel niet dat we via hen verderkomen.’

‘Via Manfred wel?’

‘Ook niet, waarschijnlijk. Maar hij rijdt in een te dure auto en hij schijnt zoiets als een monteur te zijn. Misschien weet hij waar de motorblokken uit de gestolen wagens worden gehaald.’

Jan keek peinzend naar de tekst op een blikje limonade en vroeg zich vaag af waarom de meeste mededelingen altijd schuin over het blik worden gedrukt, waardoor de woorden op de naad steevast onleesbaar zijn.

‘Dorris Dörrie lijkt me ook geen belangrijk persoon, maar toch, er was iets waardoor ik het gevoel kreeg dat we haar in de gaten moeten houden.’

Arie draaide zich van het raam af en keek Jan scherp aan. ‘Wat dan?’

‘Een opmerking van de vrouw die over dat kleine meisje waakte. Ik zei iets over een boodschap die persoonlijk was en toen zei de vrouw: ‘Is het weer zo?’ Het was niet wát ze zei, maar de manier waarop. Ik kreeg de indruk dat Dorris met regelmaat boodschappen krijgt van onbekende personen

en dat die boodschappen belangrijk zijn.’

‘Misschien van vriendjes?’

Jan schoot in de lach. ‘Ik heb haar foto gezien. Ze lijkt me niet iemand die een aanzienlijke rij aanbidders heeft.’

‘Dorris van lijn 3,’ zei Arie zacht. ‘Weet je wat ze op lijn 3 doet?’

‘Geen idee, maar dat maakt niet uit. Of ze het ding bestuurt of dat ze conductrice is, ze komt dagelijks met honderden mensen in contact.’

‘Precies,’ zei Arie en zijn ogen fonkelden. ‘Ze is een ideale persoon om boodschappen aan door te geven.’

‘Dus?’

Arie grijnsde. ‘Dus mag jij morgen met lijn 3 mee. Leuk hè?! Lekker in de tram. Ik ga achter Manfred aan.’

‘En Bob?’

Arie haalde zijn schouders op. ‘Geen idee, dat hangt er vanaf of hij vandaag iets ontdekt, lijkt me.’

‘Welke kamer heeft hij eigenlijk?’

Dat waren ze helaas vergeten te vragen. Ze hadden er geen idee van waar Bob zat en ze voelden er weinig voor om bij de receptie te informeren. Hoe minder mensen wisten dat ze bij elkaar hoorden hoe beter, vonden ze.

Arie liep naar de deur. ‘Ik ga kijken of de Golf op de parkeerplaats staat.’

‘Neem een briefje mee, dikke. Schrijf er 505 op en duw het onder de ruitewisser. Bob snapt wel dat het ons kamernummer is.’

Arie bleef staan en keek zijn vriend getroffen aan. ‘Slim,’ zei hij.

‘Je wordt slim op je oude dag, vriend Prins. Eerst bedenk je een boodschap voor een duimzuigster, dan maak je mij precies op tijd wakker om Manfred op te vangen en nu schud je zomaar een briefje voor Bob uit je mouw. Ik mag wel oppassen, straks moet ik aan jou vragen hoe we onze problemen moeten oplossen.’

‘Barst,’ zei Jan, maar hij begon te grinniken zogauw Arie de deur uit was. Hij vond dat hij zich goed geweerd had die middag.

Vreemdsoortig gevecht op een gammele brug

Bob Evers had niet het gevoel dat hij op het karwei van zijn leven was uitgestuurd. Het bespioneren van het bedrijf van Siegler leek meer een bezigheid om hem van de straat te houden dan een activiteit waar nut van viel te verwachten, maar hij was serieus genoeg om er niet met de pet naar te gooien.

Hij parkeerde de Golf achter dezelfde bossen brandnetels waar Arie Roos een dag eerder zijn Trabant had neergezet, stapte uit en bekeek op zijn gemak de leegstaande fabriek. Hij had allang gezien dat het geen zin had om vlak bij het Siegler-bedrijf te gaan zitten, want het terrein was daar vlak en vrijwel kaal.

Hij zou het er misschien een uur kunnen volhouden, maar dan zou iemand zich beslist afvragen wat die jongen toch uitvoerde op een vrijwel verlaten industrieterrein in de brandende zon.

Wat hij zocht, was een plaats waar hij zich kon verbergen en waar hij een plek in de schaduw kon vinden; de oude fabriek was voor beide doelen geknipt. Hij liep op zijn gemak rond het gebouw en merkte dat het groter was dan hij aanvankelijk had verwacht. Achter het deel waar de Golf stond was een bouwsel dat een verdieping hoger was en dat er uitzag alsof het was gebombardeerd. Een deel van de buitenmuur was weg en er zaten grote gaten in het dak.

Bob wandelde naar het gebouw en keek naar binnen. De vloer was van beton en op verschillende plaatsen zaten er grote bouten in verzonken, die in de loop der tijd waren verroest en kleuren hadden van donkerrood tot diepbruin.

Daar hebben machines aan vastgezet, stelde hij vast. Wat voor fabriek is dit geweest? Iets met hout misschien, of met granen? Daar in de hoek ligt een stapel halfvergane jute zakken en het barst hier van de muizekeutels.

Hij liep om het gebouw heen en zag boven zich een metalen loopbrug die naar een houten toren voerde van meer dan

vijftien meter hoog.

Dat is een silo, dacht hij. Of zo'n toren waarin vroeger een lintzaagmachine heeft gestaan; maar dan zou dit een houtbedrijf geweest moeten zijn.

Hij kwam er niet precies achter en liep terug naar het grote gebouw. In de hoek was een ijzeren trap die naar een houten luik leidde. Bob drukte met zijn schouders het luik een eind omhoog en zag dat er een stuk balk op de vloer voor hem lag.

'Kijkkijk,' mompelde hij. 'Hier komen vaker mensen. De balk is om het luik open te houden. Kan niet anders.'

Hij klom op de vloer en deed het luik achter zich dicht.

Op de verdieping was het een heidense rotzooi. Kartonnen dozen slingerden rond, evenals stukken geblakerd hout, gescheurde slaapzakken en oude kranten.

De slaappleats van zwervers, of misschien van jongeren die hier een soort clubhuis hebben, dacht hij.

Ik mag wel uitkijken, want anders heb ik straks een meute kwade inwoners op mijn huid.

Hij liep de trap op naar de bovenste verdieping en zag opnieuw een luik. Hij kwam nu op de hoogste etage en stond meteen in de open lucht. Boven zijn hoofd zat een groot gat in het dak en links in de hoek was dat dak zelfs helemaal verdwenen, waardoor het leek of er een terras was aangelegd.

Ook hier lagen stukken karton en lappen. Er lag bovendien brood dat door ratten of muizen was aangevreten en er lag een injectiespuit.

Met een vies gezicht schoof hij de spuit met zijn voet weg.

'Je mag wel heel voorzichtig zijn, Bobbie,' zei hij tegen zichzelf.

'Als hier drugsklanten komen spuiten, dan zullen ze niet blij met je zijn. Eerst maar even kijken of er een vluchtweg is.'

Die was er, zag hij. Aan zijn rechterhand was de loopbrug die naar het gebouwtje voerde dat hij in gedachten de zaagtoren had genoemd. Het metaal was verroest en een paar van de loopplanken ontbraken of waren gebarsten, maar in geval van nood was de brug te gebruiken.

Hij liep naar het terras en keek uit over het industrieterrein. Hij had vol zicht op de vestiging van Siegler en hij zat boven-

dien in de schaduw.

Mooier kan het niet, stelde hij vast. Is dat daar een visstoeltje of lijkt het maar zo?

Het bleek een campingstoel te zijn waar de leuning van ontbrak. Hij zette de stoel in een hoek vlak bij een dakspant waar hij tegen kon leunen en verkreeg zo een tamelijk riante zitplaats van waaruit hij doen en laten op het Siegler-terrein kon bekijken.

Veel gebeurde er niet. Hij zag het kantoorgebouw en hij zag de halfronde metalen loodsen, maar daar bleef het bij. Op de parkeerplaats stonden drie personenauto's en een vrachtwagen en ze stonden allemaal roerloos. Niemand liep over het terrein, niemand veroorzaakte enig geluid.

'Lekkere klus,' bromde Bob. 'Blijf ik zitten tot het donker wordt of ga ik iets nuttigs doen? Vogels tellen of zoiets, of bijhouden hoe vaak ik doffe dreunen hoor in dat bedrijf daarginds aan de oever van de Oder?'

Hij bleef roerloos zitten tot hij een vrachtauto het terrein van Siegler op zag rijden en merkte toen dat hij veel te ver af was om te kunnen zien wie uit de cabine stapte.

Het was een man, dat zeker, maar dat was al wat hij kon zien. Of het iemand was van twintig of een grijsaard van 103 kon hij van deze afstand onmogelijk vaststellen en dat gaf de doorslag.

'Zo zit ik hier compleet voor Bob Snot, jandokie,' zei hij nijdig tegen een stel vliegen die eindeloos routes beschreven om zijn hoofd. 'Een verrekijker heb ik nodig en een flinke ook.'

Bob was niet iemand die een conclusie trok en daarna gewoon bleef zitten. Hij duwde zich overeind en ging terug naar de trap.

Hij had het luik een paar decimeter omhoog toen hij stemmen hoorde, niet in het gebouw, maar erbuiten.

Hij liet het luik voorzichtig zakken en liep terug naar de reling van het terras. Beneden zag hij een jongen en een meisje. Ze waren allebei gehuld in zwart leer en ze zagen eruit of ze op weg waren naar het carnaval. De jongen had zijn haar geel en rood gespoten en het meisje had lange lin-

ten om haar paardestaart gebonden die als serpentine achter haar aan zwierden. Ze trokken een kinderwagen voort waarin plastic zakken lagen die er gevuld uitzagen.

De kinderwagen had kleine banden en bij het gebouw lag veel zand. Foeterend sleepten ze de wagen mee tot ze vlak bij het gebouw waren. Daar mikten ze de plastic zakken naar binnen waarna ze naast de kinderwagen bleven staan ruziën.

Bob verstond er geen woord van, maar het was hem duidelijk dat het meisje een flink aantal mededelingen had te doen, waarbij ze haar stem niet spaarde.

Na enige tijd verdwenen ze ruziënd in het gebouw even later hoorde Bob het tweetal rondklossen op de verdieping onder hem.

Hij bleef doodstil staan luisteren en vroeg zich af wat hij zou moeten doen als ze naar het terras kwamen. Het luik dichthouden? Er vandoor gaan naar de zaagtoren?

Het geklos verdween en de jongen en het meisje werden weer zichtbaar buiten het gebouw. Het meisje was nog steeds kwaad. Ze gaf de kinderwagen een schop en banjerde op haar hoge, zwarte schoenen dwars door een groep brandnetels in de richting van het centrum. De jongen volgde haar op afstand en hij liep keurig om de brandnetels heen.

Dat was dat, dacht Bob. Maar ze komen gegarandeerd terug, want ze hebben spullen achtergelaten. Ik zal dus nog een keer met ze te maken krijgen. Ben ik daar bang voor of niet?

Hij boog zich over de reling en keek de twee na. Hun leeftijd was moeilijk te schatten, want hij zag ze alleen maar schuin van boven. Groot leken ze hem geen van beiden en erg oud evenmin. Jaar of zestien, schatte Bob. Hij haalde zijn schouders op en besloot het duo te negeren.

Hij wachtte tot de twee in de verte verdwenen waren en liep naar het luik. Het werd tijd om een verrekijker op de kop te tikken.

In een fotozaak vond hij een paar tweedehands verrekijkers. Ze zagen er oud en beschadigd uit, maar dat hinderde hem niet. Hij koos er een uit, betaalde zonder op- of aanmerkin-

gen het bedrag dat vermeld stond op een kaartje van krapaan twee bij vier centimeter en liep terug naar de Golf.

In de auto bleef hij even rustig zitten. Hij keek naar het verkeer en naar de mensen die loom en langzaam over het verweerde trottoir liepen. Het was zo'n dag waarop je snel spijt had van elke overbodige handeling.

Hij kreeg het gevoel dat Jan die middag ook had gehad en vroeg zich af of hij niet beter een schoon shirt aan zou kunnen trekken. Jan had haast gehad, maar Bob had dat niet. Hij had niet het gevoel dat zijn aanwezigheid bij Siegler onverwijld nodig was en daarom reed hij eerst rustig naar het hotel.

Hij hield zijn hoofd onder de kraan, depte zijn hals en schouders en trok een droog shirt aan. Bij de deur bleef hij staan aarzelen. Hij dacht aan de oude sloopfabriek en aan het zwarte duo met de kinderwagen.

Hij was allerminst bang voor ze, maar het was heel wel mogelijk dat ze deel uitmaakten van een groep en groepen zijn altijd gevaarlijk. Mensen in een groep juttten elkaar op en zijn in staat tot dingen waar ze niet over zouden piekeren als ze alleen waren. 'Waarom risico nemen?' bromde hij. 'Waar heb ik de Makarov anders voor?'

Hij deed een greep in zijn stapeltje vuile was en pakte het Makarov-pistool. Het kleine wapen met zijn loop van nog geen decimeter lag lekker zwaar in de hand en zag er plomp maar uiterst betrouwbaar uit.

Bob nam het magazijn uit de kolf en controleerde of er een kogel in de kamer zat. Dat was het geval en daarom laadde hij het pistool door tot de patroon rinkelend op de vloer viel. Behendig duwde hij de 9 mm Luger-patroon in het magazijn. Daar zaten er nog vijf in zag hij en dat klopte met zijn ervaringen van de vorige dag. Voor zover hij wist, was er twee keer mee geschoten en de helper van Metzger had blijkbaar geen tijd gehad om het magazijn bij te vullen.

Hij schoof het magazijn terug in de kolf en duwde het wapen onder zijn shirt achter de broekband.

Dat geeft toch een ietwat veiliger gevoel, dacht hij. Ik denk

dat ik het nu wel kan opnemen tegen een dozijn in het zwart geklede fantasiefiguren.

Op de parkeerplaats keek hij of hij de Trabant van Jan en Arie zag en daarna reed hij naar de fabriek.

Ditmaal parkeerde hij op veilige afstand en hij benaderde het gebouw of hij Winnetou was die Old Shatterhand moest bevrijden uit handen van de Oglala's. Er was niemand bij of in het gebouwen met een schaapachtig gezicht klopte hij het zand van zijn knieën en ellebogen. Hij liep naar boven en zette zijn stoel weer bij de dakspant.

Door de verreijkker bekeek hij op zijn gemak het gebied. Het terrein van Siegler was nu een stuk beter te zien, het was alleen jammer dat er niets gebeurde dat de moeite van het bekijken waard was. Het duurde twintig minuten voor de eerste auto op de parkeerplaats verscheen. Het was een verhuishwagen waar twee mannen uitstapten die Bob niet eerder had gezien. Ze liepen naar het kantoor, bleven daar een tijdje en wandelden daarna naar de achterkant van een van de loodsen. Een paar minuten later reden ze weg in een mosgroene auto met een felgeel achterspatbord.

Tegen de tijd dat Bob de tweede auto zag, zat hij te hijgen van de warmte en overwoog serieus om terug te gaan naar het centrum voor het inslaan van twaalf blikken limonade. Hij stond al naast zijn stoel toen hij een vrachtauto zag naderen die hard reed. De auto veroorzaakte bij het remmen een wolk stof die de chauffeur volkomen onzichtbaar maakte, maar de man compenseerde dat door het slaken van luide kreten die op het terras duidelijk te horen waren.

Even later kwam een man naar buiten in een keurig overhemd waarvan de mouwen waren opgerold en een das die keurig tot zijn ademsappel vast zat. Hij liep om de vrachtwagen heen, schopte tegen de banden en schudde voortdurend zijn hoofd.

De chauffeur stapte in, gaf veel meer gas dan nodig was en scheurde naar een van de loodsen. De uitlaat galmde over het halve industrieterrein.

Kapotte wagen, constateerde Bob. Chauffeur chagrijnig, baas de pé in. Het is leuk om te zien, maar ik schiet er niets

mee op. Het gemiddelde is nu een auto per zeventieneneenhalve minuut. Als ik hier blijf tot ik er acht heb gezien, dan is het avond ook.

Hij veegde langs zijn gezicht en zonk terug op zijn stoel.

Het gemiddelde werd aanzienlijk verbeterd toen twee trucks achter elkaar het terrein opkwamen. De chauffeurs meldden zich af en verdwenen in personenauto's die vanachter de loodsen vandaan kwamen. Het was duidelijk dat daar de parkeerplaats voor het personeel was.

Er kwamen nu meer auto's en Bob begreep dat de meeste vrachtauto's aan het einde van de middag werden teruggebracht naar het bedrijf. De Scania waarop personenauto's vervoerd konden worden kwam ook aanrollen en Bob veerde op toen hij de wagen zag. Door de kijker kon hij de deuk nog zien die hij in het portier had geslagen, maar het spatbord was gerepareerd.

De chauffeur die uitstapte leek in de verste verte niet op Kurt Wilhelms. Hij had kort haar en was zeker twintig centimeter langer.. Bovendien stonden er op de Scania beslist geen gestolen auto's waar de motor uit was gehaald, want Bob zag zes volkomen gelijke Audi's waar de beschermlaag van de fabriek nog op zat.

De Scania werd naar de achterkant van de grote parkeerplaats gereden en de chauffeur stapte achterop de motor van een collega, die aan was komen rijden in een kleine vrachtauto met een open laadbak.

Nadat zeker vijftien vrachtauto's het terrein op waren gekomen werd het rustiger en kreeg Bob kans zijn aandacht te richten op de geluiden beneden hem. Daar was het al enige tijd een komen en gaan van jongeren. Het stel van de kinderwagen was teruggekomen, verdwenen en opnieuw verschenen. Ditmaal hadden ze twee jongens bij zich die ook geheel in het zwart gekleed waren. Een van hen was na een paar minuten vertrokken, maar hij kwam terug met twee meisjes. Daarna verliet een groepje het gebouw, maar omdat er op dat moment een vrachtauto het Siegler-terrein opreed, kreeg Bob niet de kans het aantal jongeren te tellen. Hij had er geen idee van hoeveel mensen nog in de fabriek waren, maar

dat er iemand rondliep was zeker, want hij hoorde geluiden. Niemand kwam echter naar het terras, dus Bob maakte zich er niet al te druk om.

Dat veranderde toen er een nieuwe held kwam. De jongen was een paar maatjes groter dan de anderen en hij zag er ook aanzienlijk imposanter uit. Over zijn zwarte leren kleding hingen kettingen en hij rinkelde bij elke stap die hij deed. Zijn schedel was volkomen kaal en ruim voorzien van tatoeages.

Op zijn kruin was een gebalde vuist geëtst die was omgeven door bliksemflitsen. Zijn onderarmen staken een eind uit de mouwen en Bob zag kronkelende slangen en een doodshoofd. Geschrokken deed hij een stap achteruit.

Dat is een lekkertje, dacht hij. Ben ik even blij dat ik de Makarov bij me heb. Vroeger had je revolvers die Peacemaker heetten, Vredestichters. Als die lui beneden blijven dan kan ik wel eens een vredestichter hard nodig hebben om buiten te komen. Tenzij ik de loopbrug gebruik, natuurlijk.

Hij keek schuin naar de brug, maar besloot haar niet te gebruiken voor het echt nodig was. Erg sterk zag het ding er niet uit. Hij ging weer zitten en richtte zijn kijker opnieuw op de Siegler-vestiging. Dat bleef hij doen tot hij achter zich een krakend geluid hoorde.

Hij draaide zich met een verschrikt gezicht om en zag tergend langzaam het luik opengaan. Het gezicht van het meisje met de haarlinten kwam te voorschijn, keek hem aan, zei verbaasd 'Hè?' en verdween. Het luik zakte en het leek of er niets was gebeurd. Bob hield zijn hoofd scheef en luisterde. Rondom hem hoorde hij vogels, een vrachtauto van Siegler en een bromfiets die in de verte voorbij knetterde, maar beneden hem bleef het stil.

Dat was vreemd, vond Bob. Dat was opzienbarend vreemd, want hij mocht niet aannemen dat het meisje zou zwijgen over haar ontdekking en hij was er zeker van dat er nog jongeren in de fabriek waren. Niet veel misschien, maar wel een paar.

Hij verwachtte opgewonden gekrijt en stoere taal, maar in plaats daarvan bleef het wonderbaarlijk rustig.

‘Dat blijft niet zo,’ verzekerde hij zichzelf. ‘Misschien houden ze krijgsraad, maar er komt straks iemand kijken, daar kan ik zeker van zijn en het is dan wel dienstig dat ik op een en ander ben voorbereid.’

Hij liep naar het luik en zag dat de grendel eraf was geslagen. Het kon alleen nog worden vastgezet door er spijkers in te slaan of door er gewichten op te zetten. Spijkers had hij helaas niet en zware voorwerpen evenmin.

Wat hij wel had, zag hij, was een staaf ijzer. De staaf was een centimeter of twee in doorsnee en was zeker drie meter lang. Dat was veel te veel voor een handig gebruik en er moest zeker dik anderhalve meter af. Bob sleepte de staaf naar een hoek en klemde het uiteinde tussen een dakspant en de afgebrokkelde muur. Ongeveer in het midden stapelde hij een stel losse stenen op elkaar tot hij een punt had waarover hij de staaf kon buigen. Het ijzer was roestig maar nog uitermate sterk en een ogenblik dacht Bob dat hij de hele dakspant ontwrichtte. De spant kraakte, maar bleef zitten en de staaf boog door. Toen het uiteinde op de vloer kwam, draaide Bob de staaf een halve slag en daarna drukte hij weer. Hij telde niet, maar schatte later dat hij meer dan twintig keer bad moeten buigen voor de staaf doorhad wat metaalmoetheid betekende en brak.

Hijgend bleef hij staan kijken naar het stuk ijzer dat aan zijn voeten lag. Het was meer dan een meter lang en het vormde een geducht wapen.

Het was voorlopig in elk geval beter dan een pistool, vond Bob. Erop lospaffen kon altijd nog als de toestand benard werd. Pistolen maken over het algemeen buitengewoon veel indruk, maar ze leiden ook gauw tot wilde verhalen en Bob wilde niet dat onnodig bekend werd dat er in Frankfurt een jongen rondwandelde die 9 mm-patronen afvuurde.

Het duurde zeker meer dan een kwartier voor het luik voor de tweede maal openging. Het was weer het meisje. Ze dook dit keer niet weg, maar keek Bob lang aan en zei iets in het Duits.

Bob verstond het niet, maar hij begreep het wel. Het was zonder twijfel iets in de geest van: Wie ben jij?

‘Ik ben toerist,’ zei Bob.

Het meisje opende haar mond, sloot haar kaken met een klap en haalde snel adem. ‘Amerikaan?’ vroeg ze in iets wat tussen Duits en Engels inhing.

‘Engelsman,’ zei Bob.

Het meisje zei weer iets. Er was een woord Engels bij, maar de rest ontging Bob. Hij haalde zijn schouders op en zei: ‘Toerist.’

Het meisje bleef enige tijd besluiteloos hangen, haalde toen adem en gooide het luik helemaal open. Ze klom snel op het terras en liep meteen naar een hoek. Achter haar kwam de jongen met de tatoeages te voorschijn. De delen van zijn kale hoofd die niet versierd werden glansden in de ondergaande zon.

Bob deed een stap achteruit en pakte de staaf die hij in een hoek had gezet.

De kaalkop bleef vlak voor het luik staan en grijnsde breed. Achter hem verscheen het hoofd van een Bob onbekende jongen. Het hoofd bleef zweven op drie centimeter boven het gat in de vloer en beperkte zich tot het heen en weer kijken van Bob via het meisje naar de grote gestalte boven hem.

Bob wachtte rustig af. Hij stond vlak bij de loopbrug en had de staaf stevig vast.

Hoe groot je ook bent, dacht hij, een tik van een meter ijzeren staaf komt echt wel aan en er is niemand die daar lachend aan voorbijgaat.

‘Engels?’ vroeg de kale.

Bob knikte.

‘Jij hier lang?’ Het was steenkolenengels, maar het was duidelijk genoeg.

‘Paar uur.’

‘Waarom?’

‘Kijken. Ik rust uit.’ Bob zuchtte om aan te geven hoe nodig hij had moeten rusten. ‘Moe.’

De jongen stak een hand uit die anderhalve vierkante decimeter groot leek en voor een groot deel versierd was met tatoeages die doorliepen van de pols tot in de palm. ‘Paspoort.’

Bob haalde niet zijn neus op, maar het scheelde weinig. ‘Maak het nou een beetje.’

‘Paspoort. Geld.’

Bob werd er meer boos door dan bang. Dacht die kaalkop echt dat hij zich hier, op het terras van een half in puin gevallen, slooprijpe fabriek ten overstaan van enkele als derderangskomieken uitgedoste figuren in alle rust liet beroven? Hij geloofde zijn oren niet en Kaalkop leek dat te merken. De jongen deed twee passen vooruit en spreidde zijn armen.

Bob wist dat achteruit deinzen het domste was wat hij kon doen. Er viel ook niet veel te deinzen, want hij stond met zijn rug tegen de rand. Wegkruipen was een teken van angst, wist hij. Dit soort jongens had alleen ontzag voor mensen met een even grote bek of een even agressieve houding. Hij deed een stap vooruit en liet de staaf zien. Het meisje gaf een gil en de jongen bij het luik trok zijn hoofd een stukje weg, alsof hij bang was dat Bob met de staaf zou gaan gooien.

Kaalkop hield even zijn pas in, maar hij leek niet onder de indruk. Hij knipperde niet eens met zijn ogen.

Hij keek van de staaf naar Bobs gezicht en blies zacht als iemand die geluidloos fluit. Het fluiten deed het ‘m. Het was dermate gek en ongewoon, dat Bob zich gloeiendheet voelde worden tot in zijn haarwortels. Hij deed van schrik een uitval, maar met de staaf tot Kaalkop gedwongen was achteruit te gaan en sprintte naar de loopbrug.

Uren eerder had hij al vastgesteld dat de brug niet langer met een ijzeren verbinding aan het terras vastzat. Die verbinding was er ooit wel geweest, getuige de gebogen stukken ijzer aan het uiteinde, maar ze was blijkbaar gesneuveld toen het stuk dak boven het terras het begaf. Het uiteinde rustte nu op de muur en toen hij op de brug sprong werd het vast tegen de stenen rand gedrukt.

Bob deed een paar stappen en merkte dat de brug tamelijk stabiel was. De verbinding met de zaagtoren was nog intact en de leuning voelde solide aan. Wat hem de meeste zorgen baarde waren de vloerplanken. Een aantal was verdwenen, maar dat gaf weinig; het grootste gevaar kwam van de planten die er solide uitzagen maar in de loop der jaren waren

vermolmd of aan de onderkant waren ingescheurd. Hij was gedwongen elke plank steeds uit te proberen door zijn lichaamsgewicht er langzaam op over te brengen en daardoor schoot hij nauwelijks op.

Hij was nog maar anderhalve meter gevorderd toen Kaalkop terug was bij de rand. De jongen deed geen pogingen om op de brug te springen, maar ging er met zijn bovenlichaam op liggen en deed een greep. Bob voelde vingers langs een enkel afglijden toen hij haastig zijn been bijtrok. Onder een arm doorkijkend zag hij Kaalkop grabbelen.

‘Jou zal ik leren met je grijpgrage klauwen,’ bromde hij. Hij deed een klein stapje terug en stampte op de hand. De trap kwam aan en de hand schoot, samen met de plank eronder, naar beneden. De plank zeilde schuin weg en ketste af tegen de muur.

Kaalkop gaf een kreet van pijn, die werd gevolgd door een angstaanjagend gegrom. Het leek op het geluid van een valse hond die eindelijk door zijn baas wordt losgelaten en op zoek gaat naar zijn prooi.

Het meisje stond nu vlak naast hem en moedigde hem luidkeels aan.

Uit de bewegingen van Kaalkop kon Bob opmaken wat ze zei.

Ze wil dat hij op de brug klimt, dacht hij grijnslachend, maar daar ziet hij toch maar liever vanaf. Ik ben benieuwd wat hij nu gaat doen.

Dat bleek spoedig. Op het terras lag nog het restant van de ijzeren staaf die Bob had doorgebogen en Kaalkop zette de stang tussen de brug en de muur.

Bob schrok ervan. Hij nam een stap en voelde een plank wegzakken. Met de onderarmen op de leuning bleef hij hangen terwijl de plank viel. Hij maakte schoppende bewegingen met het been tot hij de volgende plank voelde en probeerde de degelijkheid ervan uit. Ook de planken erachter bleken sterk genoeg en hij naderde het midden van de brug.

Toen hij nog een meter of vier had te gaan, voelde hij dat de brug werd opgetild. Hijgend keek hij achterom. Kaalkop had greep gekregen op een spleet tussen muur en uiteinde en

gebruikte de staaf als hefboom. Hij duwde met alle kracht en zijn gezicht werd vuurrood en bijna dubbel zo dik.

Dit gaat niet goed, dacht Bob. Als hij kans ziet de brug zijwaarts weg te duwen dan maak ik een smak van een meter of tien. Wat doe ik nu? Schieten?

Hij maakte een beweging met de staaf die hij nog steeds in zijn rechterhand hield.

Nog niet, dacht hij. De Makarov hou ik als geheim wapen. Voorlopig heb ik aan deze staaf genoeg. Eens kijken of ik die vent kan harpoeneren.

Hij zette zich schrap tot hij met beide enkels stevig tegen de zijkanten van de brug stond en pakte de staaf in het midden beet. Het meisje zag wat hij van plan was en gaf een waarschuwend gil, maar Kaalkop trok zich er niets van aan. Hij duwde door en de brug ging enkele centimeters naar boven.

Bob mikte op zijn gemak en gebruikte alle kracht die hij had. Helemaal zuiver gooide hij niet, maar de staaf kwam met het uiteinde tegen het bovenbeen van Kaalkop en sloeg hem een meter achteruit. De brug viel met een dreun terug op de muur en Bob voelde het ijzer vibreren.

‘Auw,’ brulde de getroffen jongen.

‘Oei,’ riep het meisje.

Hijgend liep Bob verder. Hij was nog maar een paar meter van de zaagtoren toen hij merkte dat een nieuwe fase in het vreemdsoortige gevecht was ingetreden. Kaalkop stond weer te wrikken aan de brug, maar het meisje had stenen verzameld en zette zich schrap om te gooien.

Het eerste brok was veel te zwaar voor haar en het kwam niet verder dan een meter van de rand voor het afboog en neerstortte. Ze pakte een kleinere kei en gooide opnieuw. Bob voelde dat ze de ijzeren ombouw van de brug raakte. Het metaal galmde en hij nam snel een nieuwe pas.

De slechtste stukken lagen hier, zag hij nu. De helft van de planken was weg en een flink aantal was gebroken. Hij was gedwongen zijn gewicht over te brengen op de leuning en met zijn tenen steun te zoeken op de houten rand direct onder de zijkanten. Dat lukte best, maar het was nu niet lan-

ger mogelijk om een hand vrij te houden voor het afweren van de projectielen.

Als het meisje bovenhands had gegooid, dan zou ze Bob zeker meerdere malen vol hebben geraakt, maar ze maakte gebruik van een soort wilde slingerworp en de meeste stenen kwamen zelfs niet in de buurt van de brug. Een keer zag ze zelfs kans Kaalkop te raken die voor het eerst een zin sprak van meer dan twintig woorden. Het meisje werd er een stuk voorzichtiger door, maar ze mikte ook een stuk zorgvuldiger. Een stuk hout schampte Bobs schouder en een kei schuurde een oor.

Achter zich voelde hij de brug wijken van de muur en zonder om te kijken wist hij dat Kaalkop bezig was het gevaarte weg te drukken van de fabriek.

De vent moet een enorme kracht hebben, dacht hij. Of hij is dol van woede. Onder normale omstandigheden heb je minstens een dommekracht nodig om klaar te spelen wat hij in zijn eentje staat te doen.

Hij schuifelde zo snel hij kon verder en probeerde aan niets anders te denken dan aan de brug en de plaats waar hij zijn voeten moest zetten. Voetje voor voetje wankelde hij verder en de laatste meter nam hij met een vertwijfelde stap.

Hijgend viel hij door het gat in de wand van de zaagtoren op een houten vloer. Toen hij omkeek zag hij dat de brug nog maar met één punt op de muur rustte. Kaalkop duwde niet langer, maar had de stang neergegooid en stond gebukt uit te hijgen. Het meisje rukte aan een van zijn getatoëerde armen en wees naar het trapgat.

Ze wil dat hij naar beneden rent en me buiten opvangt, maar dat haalt-ie nooit. Hij moet omlopen en ik kan rechtstreeks naar beneden.

Toen Bob in de zaagtoren rondkeek zag hij dat dat een beetje tegenviel.

De vloer waarop hij lag, was nauwelijks anderhalve meter breed. De randen van de planken vertoonden splinters en het was duidelijk dat er met geweld stukken af waren gebroken. Een paar meter boven zijn hoofd zag hij een vloer die

nog intact leek. In het midden zat een gat van enkele vierkante meters, waardoor hij een goed zicht had op de nok van de zaagtoren. Aan dikke, vierkante balken hingen haken en takels, maar de touwen die eraan zaten waren tot bossen opgebonden en volkomen onbereikbaar.

Het was ook niet zozeer de bovenkant die Bob interesseerde, maar de onderkant. Hij rolde zich op zijn buik en keek over de gesplinterde rand. Vrolijk werd hij er niet van. Niet alleen de trappen ontbraken, ook de tussenvloeren waren verdwenen. Blijkbaar was in de loop der jaren alles wat bruikbaar was uit de zaagtoren gesloopt. Het stuk vloer waarop hij lag was om duistere redenen blijven zitten en het hout boven zijn hoofd ook, mogelijk omdat het hoog zat en onbereikbaar was geworden na het slopen van de lager gelegen vloeren.

Het was eigenlijk een wonder dat de wanden van de toren nog overeind stonden. Het zat er dik in dat dat niet kwam doordat de inwoners van Frankfurt het geval een sieraad voor de stad vonden, maar doordat de buitenkant van de bouten planken vele malen was geteerd en er met geteerd hout nu eenmaal weinig aan te vangen valt. Het brandt niet zonder dat het een verstikkende walm afgeeft en het blijft eeuwig stinken.

Bob tuurde secondenlang naar de leegte beneden hem, die werd verlicht door het zonlicht dat door de reten in de wanden scheen en dat een wirwar aan stoffige banen verspreidde, die deden denken aan het licht van schijnwerpers waar mist langs wordt geblazen.

Naar beneden gaan was solliciteren naar een gebroken nek, stelde hij vast. Hij zou terug moeten over de loopbrug. Maar dan... zou Kaalkop in de fabriek op hem wachten; of was hij op weg naar de zaagtoren? Dat hing natuurlijk af van het antwoord op de vraag of hij wist dat de toren van binnen afgebroken was. Het was gewoon gokken, vond Bob. Misschien zat Kaalkop bij het luik in het terras te wachten tot zijn tegenstander de loopbrug weer op zou stappen en misschien stormde hij op dit moment de trappen af in een poging om Bob beneden bij de zaagtoren op te vangen.

Ik gok op het laatste, dacht hij. Die kale lijkt me niet iemand

die uitgebreid oude gebouwen gaat bewonderen.

Hij kroop naar het gat in de wand en bekeek de toestand van de brug. Het gevaarte lag met een punt op de stenen muur van de fabriek en was bovendien voor een deel losgescheurd van de verbinding met de zaagtoren die had bestaan uit een constructie van ijzer en houten balken. De balken waren door de kracht die Kaalkop op de brug had uitgeoefend bijna twee decimeter uit hun verband getrokken.

Bob duwde tegen het uiteinde en voelde de brug bewegen. Veel was het niet, hooguit een paar centimeter, maar hij kreeg het er koud van. Hij wenste dat hij meteen met zijn pistool was gaan zwaaien in plaats van stoer te doen op de loopbrug.

Hij schudde het hoofd. Klets, dacht hij. Gezeur en gezanik. Het is gebeurd, punt, uit. Ik moet terug en daar heb ik mijn aandacht bij nodig.

Hij klemde zich vast aan de reling en liep, zijwaarts schuifelend, langs de rand naar het midden.

De eerste meter was het ergst. De planken waren hier het slechtst en elke keer als de brug bewoog, sloeg zijn hart bijna een slag over. Hij had het nu niet warm meer en niet koud. Het leek of hij helemaal geen temperatuur had. Het zweet gutste van zijn gezicht, maar hij merkte het niet. Hij concentreerde zich op de brug en probeerde niet te denken aan kaalkoppen, gillende meisjes, stangen en stenen.

Toen hij iets voorbij het midden was, bleef hij een ogenblik staan. Hij boog zijn hoofd achterover en haalde met diepe teugen adem. Nu pas merkte hij hoe vies hij was. Zijn shirt en broek plakten tegen zijn huid en hij had het gevoel dat er water in zijn schoenen stond.

Hij kromp in elkaar toen hij onder zich geluid hoorde. Dat is Kaalkop, dacht hij. Hij is op weg naar de zaagtoren, maar daar zal hij niet lang blijven en dan komt hij terug. Ik moet van de brug af zijn voor hij door heeft dat ik weer naar de fabriek aan het lopen ben.

Hij wachtte met bonkend hart tot Kaalkop aan de voorkant van de zaagtoren was en nam daarna een paar snelle passen. De planken waren hier steviger en hij herinnerde zich waar hij op de heenweg had gestaan.

Hij slingerde zich bijna over de muur het terras op en veroorloofde zich de luxe om lange seconden uitgestrekt te blijven liggen.

Lekker, dacht hij. Ik wist niet dat plat op een betonnen vloer liggen zo prettig kan zijn. Het is jammer dat ik niet een uurtje of wat kan blijven.

Hij dwong zich overeind te komen en naar het luik te lopen. Het was open en de trap eronder was verlaten. Snel liep hij naar beneden. Ook het volgende luik was open en de trap leeg. Met grote stappen daalde hij af naar de gelijkvloerse verdieping. Het meisje zag hij niet meer, evenmin als de jongen die niet verder was gekomen dan het terrasluik. Kaalkop zag hij wel. De vent stond breeduit met beide handen in de zij tussen hem en de buitenwereld.

Pas op dat ogenblik werd Bob razend. Gedurende de strubbelingen op het terras en zijn tochten over de brug was hij vooral gespannen geweest, maar nu, op de begane grond, was het afgelopen met elke vorm van geduld.

Hij haalde twee keer diep adem en barstte los in onvervalst Amerikaans. 'Afgelopen,' brieste hij.

'Radicaal en definitief afgelopen. Ik ben hier voor motorblokken en niet voor gevechten met de plaatselijke holenmens. Ik zal jou es effe wat laten zien.'

Hij pakte de Makarov en richtte het pistool op de buik van Kaalkop.

Die hield ogenblikkelijk op met grijnzen en Bob zag tot zijn voldoening dat het gezicht van de jongen lijkleek werd; zelfs uit de tatoeages leek de kleur weg te trekken. De vent deed een stap achteruit, maar stopte toen hij de stem van het meisje hoorde.

Waar ze was kon Bob niet zien, maar ze vuurde Kaalkop blijkbaar zo fanatiek aan, dat de jongen aarzelde.

Hij is bang dat-ie zijn gezicht verliest, dacht Bob verbeterd. Ik zal hem even snel een handje helpen. Hij richtte de Makarov op het voorhoofd van Kaalkop en liet de loop een paar centimeter afzwenken.

Krèèngg klonk het en met een klap sloeg de kogel in een muur.

De gevolgen waren opzienbarend. Buiten gilte het meisje lang en aanhoudend en binnen liet Kaalkop zich op de vloer vallen. Hij kromp in elkaar en klemde beide armen beschermend om zijn hoofd.

Bob keek naar hem met een tevreden gezicht.

Eindelijk blijk ik een taal te hebben gesproken die hij verstaat, dacht hij. Ik denk dat ik gevoeglijk mag aannemen dat ik op mijn gemak weg kan lopen.

Hij wandelde de fabriek uit en begon pas te sprinten toen hij uit het zicht was van een ieder die zich bij het slooppand ophield.

Hij bleef na vijftig meter staan, omdat tot hem doordrong dat hij de Makarov nog steeds in zijn vuist geklemd hield. Hij keek verbaasd naar het wapen, besepte dat hij enige tijd nodig had om alle zenuwschokken van het laatste uur te verwerken en stopte het pistool achter zijn broekband.

Hij dwong zich rustig adem te halen en in een gewoon tempo naar de Golf te lopen.

Zijn handen en benen waren nog steeds trillerig toen hij in de auto zat en af en toe schoot zijn rechtervoet uit, waardoor hij opeens een knoerp gas te veel gaf, maar voor hij bij het centrum was had hij zichzelf onder controle.

Hij reed naar de parkeerplaats van Hotel Stadt Frankfurt en parkeerde de auto. Aan de andere kant van het terrein zag hij de Trabant staan.

Welk kamernummer hebben Jan en Arie eigenlijk, vroeg hij zich nu pas af.

Hij haalde zijn schouders op en sloot met zichzelf de weddenschap af dat zijn vrienden intussen een oplossing zouden hebben bedacht voor dit probleem. Hij liep naar de Trabant en zag dat hij van zichzelf had gewonnen.

Onder de ruitewisser zat een briefje. Er stond een getal op: 505.

Bob frommelde het papiertje in elkaar. Dat is dus hun kamernummer, dacht hij tevreden. Ik ga eerst in bad en daarna kijk ik of ze in het hotel zijn. Ik geloof wel dat ik iets te vertellen heb.

De koerier van lijn 3

‘Met dat al zijn we niet veel opgeschoten.’

Jan stelde het nuchter vast, terwijl hij op een van de bedden in kamer 505 lag. Hij maakte een gebaar naar Bob. ‘Begrijp me goed, je hebt je fantastisch uit een bijna onmogelijke situatie gered, maar het brengt ons geen stap dichterbij de motorblokkenbende.’

Bob gromde. ‘Het tegendeel is zelfs waar. Het brengt ons er verder van af. Het lijkt me niet raadzaam om morgen naar de fabriek te gaan en er rond te dolen. Maar dat sloopgebouw is wel ongeveer het enige punt vanwaar je de Siegler-vestiging goed kunt observeren.’

Arie slikte een stuk appel door met een geluid of hij de gootsteen ontstopte. ‘We moeten de vestiging gewoon laten zitten. Het is nu veel te link in die buurt. Denk je dat iemand het pistoolschot heeft gehoord?’

Bob schudde het hoofd. ‘Heb ik me ook afgevraagd. Ik geloof dat het wel goed zit. Ik stond binnen en ik denk niet dat er buiten veel te horen is geweest. Om dat schot maak ik me niet zo druk. Die zwartgeklede snuiters zullen bovendien wel vaker lawaai maken. Het is meer dat ik er niet aan moet denken dat ik Kaalkop weer tegen het lijf loop.’ Hij rilde. ‘Als ik de Makarov niet had gehad...’

Jan richtte zijn aandacht op praktische zaken.

‘Laten we eens kijken wat we tot nu toe hebben. Twee Duitse broers die misschien in Berlijn zijn en misschien niet. Een chauffeur van een Scania die vandaag geen Scania heeft bestuurd. Een chef van een werkplaats, een monteur en een vrouw die iets moois doet op tramlijn 3. Valt daar iets van te bakken?’

‘Geen ros,’ stelde Arie vast. ‘Nog niet in elk geval, maar dat komt wel en dat weet je. Zo gaat het altijd. Je verzamelt informatie en als je daar stug mee doorgaat, dan komt onherroepelijk de dag waarop je de stukjes en beetjes aan elkaar kunt lijmen. Het is net zoiets als het bouwen van een

huis. Eerst leg je de fundamenteën. Daar zie je niet veel van, maar ze zijn wel nodig om de boel overeind te houden.'

'Dus Kurt en Karl en Manfred en Dorris zijn stukjes van de fundamenteën onder de motorblokkenbende?'

'Zoiets, ja. Wat wij moeten doen, is er muren op zetten.'

'Maar vanmiddag hebben we uitgemaakt dat chauffeur Kurt en Siegler-figuur Karl geen muren zijn.'

Arie stak een hand op. 'Hoho, we hebben vastgesteld dat we het gevoel hadden dat ze ons niet snel verder kunnen brengen. Ik stel voor dat we, als het helemaal donker is, gaan kijken waar ze wonen. Misschien komen we er dan ook achter hoe Karl Schuster eruit ziet. We moeten ze niet helemaal en totaal vergeten.'

'Maar jij denkt dat we het meest hebben aan Manfred en Dorris.'

Arie knikte en wendde zich tot Bob. 'Dorris zit op een tram en is in de gelegenheid contact te maken met iedereen die een eindje meerijdt. Manfred is blijkbaar in de Moskauerstrasse bekend als een soort scharrelaar. Hij is monteur en hij rijdt in een krankzinnig dure Pajero. Als we iemand in de gaten moeten houden, dan is hij het.'

Bob knikte. 'De zaak is duidelijk. Vanavond gaan we op bezoek bij Kurt en Karl en morgen gaan we achter Dorris en Manfred aan. Daar hebben we twee man voor nodig, wat doet de derde?'

Arie gaf Jan een knipoog. 'Voor jou bedenken we wel weer iets onschuldigs waardoor je lekker kunt gaan paffen met je Makarov.'

Bob schoot overeind. 'Lekker paffen. Wat je lekker paffen noemt. Zegge en schrijve één schot, dat is wel iets anders dan een salvo, hoor. Eén schot, en dat was om mijn hachie te redden. Die kale was echt wel van plan om me langzaam aan stukken te trekken. Als je weer zo'n klus voor me hebt, zeg het dan meteen, dan ga ik morgen met de trein naar huis.'

'Hij hapt,' zei Arie tegen Jan, die met verbazing naar Bob zat te kijken. Nu pas begreep hij hoe serieus de situatie bij de leegstaande fabriek was geweest.

'Bob gaat morgen met mij mee,' zei hij kort. 'Het is niet mogelijk om Dorris in mijn eentje in de gaten te houden.'

‘Waarom niet?’

‘Gebruik je bolle hoofd, dikke. Ze zit in een tram. Ik kan twee dingen doen. Ook in die tram gaan zitten of er achter aan rijden. Hoe lang denk je dat ik dat volhou zonder dat minimaal twaalf man me in de gaten krijgen?’

‘Juist,’ zei Arie langzaam. ‘De finesses van het plan waren me even ontgaan. Kwestie van een stofje in mijn computerbrein. Maar ik ben weer bij. Wacht even.’ Hij pakte de kaart van Frankfurt en liep met een dikke vinger de rode lijn na die de route van lijn 3 aangaf. ‘Lijn 3 begint bij... Hé, dat is toevallig. Hij begint bij de Kliestowerweg, bij de straat dus waar Dorris woont.’

‘Helemaal niet toevallig,’ zei Jan nuchter. ‘Waarom zou ze op een lijn geplaatst worden die aan de andere kant van de stad loopt?’

‘Oké, geen toeval, maar toch. Van de Kliestowerweg loopt de route over de Marxstrasse...’

Jan liep naar het raam en wees naar buiten. ‘Daar gaat er een. Met de verrekijker van Bob moet ik kunnen zien wie er achter het stuur zit. Als je zo’n ding bij een tram tenminste stuur noemt.’

Arie keek verstoord op. ‘Hou nou even je waffel. Aan die verrekijker heb je niets. We moeten uitzoeken of Dorris met passagiers boodschappen uitwisselt en dat zal ze wel niet uitsluitend pal voor het grootste hotel van de stad doen... Van de Marxstrasse gaat de tram naar het zuiden, de Pieckstrasse door en dan helemaal naar een soort gehucht dat Markendorf heet. Het is een bar eind,, zo te zien.’

‘Des te beter. De vraag was: hoe lang kan ik mee zonder op te vallen? Twee keer heen en terug, zou ik zeggen. Langer niet. De tweede keer is al link, maar als ik de domme toerist speel dan zal het wel lukken. Na de tweede keer moet Bob me aflossen.’

‘Maar dan?’

Jan keek Arie vragend aan. ‘Hoezo, maar dan?’

‘Wat doe je als je ziet dat Dorris met iemand contact heeft?’

Jan keek of hij zijn ogen niet geloofde. ‘Wat een stomme vraag. Hoe moet ik dat nu weten. Hoe moet iemand weten

wat-ie doet als er iets gebeurt. Bob en ik bedenken wel iets als er reden is om iets te bedenken. Het heeft geen zin alle mogelijke varianten nu al door te nemen, want misschien gebeurt er helemaal niets. Misschien is Dorris gewoon een achterlicht van Wolf en Reinie.'

'En ligt haar vader, een oudoom van dat duo, in het ziekenhuis,' vulde Bob aan.

Daarmee had hij iets gezegd dat Jan minutenlang bezighield en dat ertoe leidde dat hij het ziekenhuis Lutherstift belde. Daar bleek niemand te verblijven met de naam Ebens of Dörrie en daarmee was voor Jan de kous af.

'Einde van het ziekenhuis,' stelde hij vast. 'Daar is geen beginnen aan. Ik begrijp, Arie, dat jij Manfred voor je rekening neemt?'

'Morgenochtend sta ik met de Trabant bij de Moskauerstrasse. Als hij niet hard rijdt, dan hou ik hem bij. De Trabant valt in elk geval niet op in deze streek.'

Jan haalde zijn neus op. 'Dat niet, nee. Het walmt er hier van, mag ik wel zeggen. Je zult vroeg op moeten, dus zorg ervoor dat je op tijd naar bed gaat.'

Arie onderdrukte een geeuw. 'Doe ik. Ik heb vannacht twaalf uur geslapen, maar ik ben alweer lui. Komt dat door het weer?'

'Door de drie kilo voedsel die jij vandaag hebt vermalen,' zei Jan hardvochtig. 'Het lijkt wel of je elke dag meer eet.'

'Eten is lekker,' zei Arie dul.

'Slapen ook. Erin jij. Eindelijk eens een periode waarin we tijd hebben om te pitten. Dat kan snel genoeg anders worden en dan zijn we blij met elk uur waarin we plat hebben gelegen.'

'En jij dan?'

'Ik ga met Bob bij Kurt en Karl kijken... Kijken, zei ik, niet schieten, slaan of schoppen. We kijken waar ze wonen en verdwijnen weer. Heel rustig en alleen maar voor alle zekerheid. Ik slaap vannacht in de kamer van Bob, dan heb ik ook geen last van dat gruwelijke geronk van je.' Hij wenkte Bob. 'Ga je mee of heb je nog trillende kuiten van je brugavontuur?'

Bob gaf geen antwoord. Hij wentelde zich van het bed, maakte een kleine buiging voor Arie en liep de gang op.

Een half uur later reden Jan en Bob in de Golf door de Rostockerstrasse op zoek naar chauffeur Kurt Wilhelms. De straat lag een paar honderd meter van de Moskauerstrasse en was even smal, maar aanzienlijk saaier, met tuintjes die er allemaal precies hetzelfde uitzagen en huizen waar op dezelfde manier de verf afbladderde.

Halverwege de straat schoot Bob onderuit. 'Daar is-ie.'

Jan reed rustig door en zag Kurt op een stoel voor de deuropening van zijn huis zitten. Naast hem stonden twee kinderen en achter hem hing een vrouw verveeld tegen de deurpost.

'Gezellig familietafereel,' zei Jan uit een mondhoek. 'Die zie ik niet meer weggaan vanavond.'

Bob wrikte zich omhoog. 'Naar Karl dan. Weet je al waar-ie woont?'

Natuurlijk had Jan dat uitgezocht. Hij kende zelfs de route. Hij verliet de wijk Lebuser Vorstadt en reed naar het zuiden, naar het deel van Frankfurt dat de naam Neu Beresinchen had gekregen. Karl Schuster woonde in de Artur Beckerstrasse, een straat in het zuiden van de wijk, die er twee slagen beter uitzag dan de Rostockerstrasse van Kurt.

'Waarschijnlijk verdient hij een tikkeltje meer,' zei Bob toen ze door de straat reden. 'De huizen zijn hier wel groter, maar dat de gezelligheid er afdruipt, kan ik niet zeggen.'

'Het lijkt wel of de mensen die in deze buurt wonen minder op straat leven,' gaf Jan toe. 'Of het lijkt maar zo omdat het laat wordt? Wat doen we: parkeren we de Golf, of rijden we door?'

'Rijden, zou ik zeggen. We kunnen altijd nog te voet terug.'

In het huis van Schuster brandde licht en ze zagen een paar mensen zitten rond een tafel die in het midden van de woonkamer stond.

'Dat was-ie, lijkt me.'

'Eruit dan. We lopen terug. Ik wil weten hoe hij er uitziet.'

De enige man in het vertrek was klein, vierkant en minstens

vijftig jaar. Aan de zijkanten van zijn hoofd krulde haar, maar het middenstuk was kaal. Toen Jan en Bob langzaam voorbij liepen, stond hij in het volle licht van een lamp zijn buik te krabben terwijl achter hem twee vrouwen armenzwaaiend in gesprek waren.

‘Moeder en dochter?’

‘Of buurvrouw, wat kan het je schelen. Ik gok erop dat die man Karl is. Hij ziet er niet uit of hij vanavond het huis nog verlaat.’

‘Lijkt me ook niet.’ Jan keek tevreden naar de lucht. Er kwamen eindelijk wolken aan, die als donkere vlekken langs de hemel gleden. ‘We kennen nu al onze tegenstanders. Niet dat we er veel mee opschieten, maar ik vind het een plezierig idee.’

Bob mompelde iets onverstaanbaars. ‘Wat doen we nu?’

‘Naar het hotel. Slapen. Ik meende het toen ik zei dat we alle nachtrust moeten pakken die we krijgen kunnen. Het is een luxe die we ons misschien in de komende dagen niet meer kunnen veroorloven.’

‘Het is nog vroeg.’

‘Laat genoeg. En zeur nou niet, want ik zag jou net stiekem een gaap afdempen. Als je in bed ligt, dan slaap je. Ik ken jou, Bobbie Evers.’

Bobbie Evers zei niets meer. Jan had gelijk. Toen hij languit lag, sliep hij.

Om zeven uur werd Arie gewekt en om tien voor half acht stond hij te bekvechten met een slaperige kok in de keuken van het restaurant. Het restaurant was gesloten, deelde de kok mee. Voor acht uur werden er uitsluitend ontbijten verstrekt op de kamers.

Maar zoals Jan alle financiële geschillen won, zo trok Arie aan het langste eind als het om voedsel ging. Hij pakte de zaken ietwat anders aan dan Jan zou doen, maar hij bereikte wel sneller het gewenste resultaat.

‘O nee?’ zei Arie en hij diepte een biljet van tien dollar op. De kok keek ernaar of het een stuk malse kalfsbiefstuk was en zijn ogen kregen een begerige glans.

‘Ik mag niet van de baas,’ zei hij zwak.
Arie keek langs hem heen de keuken in. ‘Waar is je baas?’
De kok maakte een vaag gebaar.
‘Zoiets dacht ik al, ja,’ zei Arie kortaf. ‘Je baas is er nog niet eens. Luister, ik heb een lange dag voor de boeg. Ik wil broodjes, cola, een homp kaas, repen chocola, fruit, kortom alles wat je bij elkaar kunt scharrelen voor een middelgroot gezin en ik betaal in harde merken. De dollars zijn een extraatje.’ Hij wapperde met het biljet. ‘Ja of nee?’
De kok likte zijn lippen af. ‘U gaat picknicken?’
‘Reken maar. Ik pick en ik nick dat de stukken eraf vliegen, maar ik wil over vijf minuten weg, dus wat doen we?’
Precies vier minuten later liep hij met een voldane trek om zijn mond naar de Trabant. In zijn armen droeg hij een bruine kartonnen doos van aanzienlijke omvang, die tot de rand was gevuld met voedsel.
Hij zette de doos voorzichtig op de achterbank en reed weg. In de Karl Marxstrasse was een pomp en daar gooide hij de tank van de Trabant vol. Nog voor achten was hij bij de Moskauerstrasse. Hij maakte een ommetje, zag dat de Pajero nog op de plaats stond waar Manfred Janowsky het voertuig de vorige dag had geparkeerd en kroop tevreden terug achter het stuur.
‘Ik dacht al dat Janowsky de vlotste niet zou zijn,’ mompelde hij. ‘Met een beetje geluk duurt het nog een half uurtje en heb ik tijd genoeg om in alle rust te eten.’
Hij scharrelde achter zich in de doos en trok een plastic zak met vijf dik besmeerde broodjes te voorschijn.
Knauwend en knagend zag hij het verkeer op gang komen. Er werd veel gefietst, zag hij. Mannen met plastic trommeltjes onder de snelbinder reden door de straat in groepen van vier of vijf. Iets later volgden de bromfietzers. Hun voertuigen maakten een enorm lawaai en lieten rookpluimen na die minuten lang bleven hangen.
Aan uitlaten doen ze hier niet, dat is zeker, dacht Arie, en aan de stank te ruiken stoppen ze liever slaolie in de tank dan mengsmering. Wat krijgen we nu: eerst de schoolkinderen en dan de huisvrouwen op weg naar de supermarkt?

Zo ongeveer ging het wel, zag hij. Er kwam bovendien een gestage stroom wandelende mannen op gang. Ze hadden geen van allen haast en ze keken allemaal alsof ze hoopten dat ook deze dag snel voorbij zou mogen gaan.

Werklozen, stelde Arie vast. Ze zien eruit alsof ze niet verwachten vandaag tegen een gouden baan aan te lopen.

Ruim na negen uur verscheen Manfred. Hij leek haast te hebben, want hij reed bijna op twee wielen de bocht door van het verbindingsstuk tussen het brede en het smalle deel van de Moskauerstrasse. Arie schrok er van.

‘Ho, wat,’ zei hij tegen zichzelf, terwijl hij haastig startte. ‘Als die vent zo blijft rijden, dan ben ik hem snel kwijt.’

Dat gebeurde niet, want de man remde af zogauw hij uit de buurt van zijn woonstraat was. Hij behoorde blijkbaar tot het merkwaardige soort dat altijd branie-achtig en opschepperig moet doen als het bij mensen is met wie het veel van doen heeft, maar dat kalmeert als het ergens is waar het geen indruk kan maken.

De man reed de lange Wilhelm Pieckstrasse af en draaide aan het einde de autoweg op.

Aries polsslag steeg snel toen hij het zag, want hij vreesde een nieuwe tocht over de snelweg en het was duidelijk dat zijn puffende Trabant geen partij was voor de Pajero. Tot zijn onuitsprekelijke genoegen ging Janowsky niet rechts- maar linksaf en dat bracht hem bij de grens met Polen.

Er stond al een rij vrachtwagens rechts van de weg, maar de man reed erlangs zonder op of om te kijken en Arie besloot domweg te volgen.

Hoe dichterbij hij bij de grens kwam, hoe langzamer Janowsky reed. Hij hield zich zorgvuldig aan alle regels en gaf zelfs netjes voorrang aan een haastige automobilist in een zwarte Chevrolet die aan kwam stuiven en zich net voor de Pajero in het rijtje wachtenden voor de grensovergang wist te drukken. Arie sloot aan en zag tot zijn voldoening dat de bestuurder van de Chevrolet de opdracht kreeg zijn auto naar een speciaal parkeervak te sturen.

Arie was bar blij dat hij zijn paspoort bij zich had en dat hij in een braaf tempo aan was komen rijden.

Voor hij achter Janowsky de grens over werd gewoven, zag hij dat een kwaad kijkende man de achterklep van de Chevrolet opendeed en vervolgens heftig werd toegesproken door een douanebeambte die alle protesten terzijde schoof en eruit zag of hij van het doorzoeken van een auto een dagtaak wenste te maken.

Janowsky kreeg haast toen hij de Oder over was. De snelweg was hier niet meer vierbaans, doch een verbrede tweebaans met een wegdek dat betere tijden had gekend, maar de man gaf gas en haalde snel twee vrachtwagens in. Arie zag nog net dat hij afsloeg en loosde een zucht van verlichting. Hij draaide de Trabant een smalle weg op en zag tot zijn vreugde dat een andere Trabant tussen hem en de Pajero in bleef hangen. Janowsky hield nu een snelheid aan van ongeveer 70 kilometer per uur, maar dat was al meer dan de kleine huurauto aankon. De wagen deinde op zijn veren en Arie moest zijn hoofd scheefhouden om niet bij elke kuil tegen het dak te slaan.

Ze reden een paar kilometer schuin naar het noordwesten en Arie kreeg sterk het gevoel dat ze bezig waren terug te rijden naar Frankfurt.

Waarom maakt Manfred zo'n enorme omweg, vroeg hij zich af. In Frankfurt had hij de grens ook over gekund. Als hij het doet om er zeker van te zijn dat hij niet wordt gevolgd, dan ben ik absoluut de pineut.

Er zit nog wel een auto voor me, maar druk is het niet. Alleen een blinde kan over het hoofd zien dat ik al kilometers achter hem zit.

Blijkbaar volgde Janowsky een vaste route of stond zijn hoofd niet naar oplettendheid, want hij reed stug door, tot hij na een scherpe bocht ineens sterk afremde en zijn auto een zijweg instuurde.

Arie trapte krachtig op de rem en bleef stilstaan achter een groepje bomen. Voor hem zag hij de Trabant die achter de Pajero had gereden rechtdoor gaan. Ander verkeer was er op dat ogenblik niet en toen hij het raampje opendraaide hoorde hij rechts van hem de terreinwagen. De motor maakte een hoog geluid en dat wees erop dat hij veel toeren maakte.

Die rijdt niet over een asfaltweg, stelde Arie vast: Eerder een landweg, zou ik zeggen, of een weg berstensvol kuilen.

Hij reed een eindje door en zag aan zijn rechterhand een zandweg die ontoegankelijk was voor de Trabant. Links en rechts waren sporen zo diep uitgesleten, dat in het midden een soort bolle, met gras begroeide verhoging overbleef waar de Trabant zich onherroepelijk op vast zou rijden. De hoog op de wielen staande Pajero had er geen last van, maar voor Aries wagen was het onbegonnen werk.

‘Dat was dat,’ stelde Arie vast. ‘Zo gaan de dingen soms. Zou hier een plaats zijn waar ik de Trabant kan parkeren?’

Die was er, een eindje verderop, in de vorm van een smal pad dat achter struiken langs naar een weiland voerde. Vlak voor het hek was een vlak stuk waar een auto kon staan zonder de toegang te blokkeren. Arie reed de Trabant erop, propte zijn zakken vol voedsel en stapte uit.

In de verte hoorde hij de motor van de Pajero grommen.

Hij keek naar de lucht, die bedekt was door een dunne wolkenlaag waar de zon nog net doorheen filterde en huiverde. Het was een stuk frisser dan de dag ervoor en hij was blij dat hij een jack had meegenomen. Ook van dat jack stopte hij de zakken vol en daarna ging hij op pad. Waar een Pajero kon komen, daar kwam Arie Roos ook, vond hij. Niet rijdend misschien, maar zeker wel lopend.

Zijwegen waren er niet, dus verdwalen ging moeilijk.

Welgemoed zette hij er de sokken in. Het was prettig weer, hij had eten en drinken en er was geen enkele reden om opvallend veel haast te maken. Wat Arie betreft mocht de wandeling wel even duren.

Ongeveer op het ogenblik waarop Arie begon aan zijn wandeling was Jan op weg naar een halte van lijn 3. Vlak bij het hotel was een opstapplaats, maar het leek hem beter een eind verderop te wachten.

Hij wandelde over het brede trottoir langs de winkels van de Karl Marxstrasse en sloot aan bij het rijtje wachtenden dat zich had opgesteld bij de halte vlak bij de grens.

Niemand in de rij had haast en toen de tram stopte, was er

geen spoor van voordringerij.

Jan keek naar het rood en crème gespoten dubbele tramstel en stond zich over de rust te verbazen.

Wat een discipline, dacht hij. Moet je bij ons in Amsterdam komen. Baby's en bejaarden worden er niet vertrapt, maar het scheelt soms weinig. Laat ik nou eerst eens kijken of er een vrouw meerijdt die een uniform aan heeft, want anders moet ik er de volgende halte weer uit en dan sta ik precies voor het hotel waar ik vandaan kom.

Hij wachtte tot het zijn beurt was om in te stappen en zag toen dat er een man voorin zat.

Misse boel, dacht hij, en hij mompelde excuses terwijl hij achteruit scharrelde. Voor alle zekerheid keek hij ook nog in het achterste tramdeel, maar ook daar was een geüniformeerde man. Geen Dorris, stelde Jan vast. Dat betekent dus wachten op de volgende tram. Ik ben benieuwd hoe lang het gaat duren.

Vrij lang, merkte hij. Meer dan twintig minuten zelfs en het was dan ook niet verwonderlijk dat zich bij de halte een flinke rij vormde.

Dit keer zat er in het voorste tramstel een vrouwen één blik gaf Jan de zekerheid dat het Dorris Dörrie was. Ze zag er een stuk vierkanter uit dan op de foto en ze had het soort gezicht waardoor je geneigd was elk vaag plan omtrent zwartrijden meteen te vergeten.

Jan stapte snel in en hij vond een plaats vanwaar hij Dorris goed kon zien. Ze wachtte nauwelijks tot de laatste passagier zich had vastgeklemd aan een van de lussen die aan horizontale stangen hingen, maar trok met een schok op zogauw de deuren gesloten waren.

De tram was oud en gammel en Jan voelde de houten bank onder zijn achterwerk vibreren. Hij liet zich tegen de zijwand zakken en controleerde voor alle zekerheid of hij de tramdagkaart bij zich droeg die hij in het hotel had aangeschaft.

Het leek hem toe dat Dorris in staat was niet-betalende passagiers met een imposante boog de tram uit te mikken en aan haar norske gezicht te zien zou ze het met veel plezier doen ook.

Nu de tram reed, was er geen enkele reden om op de bestuurster te letten en Jan richtte zijn aandacht op de winkelstraat. Het eerste stuk kende hij langzamerhand en het tweede stuk, langs de zijkant van het hotel en een groot busstation, had hij die ochtend ook al bekeken.

Wat daarna kwam was onbekend gebied. Het eerste deel zag er goed onderhouden en welvarend uit.

Hij zag een park, een stel kasteelgrote huizen en gebouwen waarvan de voorgevel recentelijk in de verf was gezet.

Toen de tram onder een spoorwegviaduct was doorgereden veranderde het beeld. De huizen werden kleiner en somberder. De kleuren wit, blauwen geel verdwenen en maakten plaats voor grijs, vuilrood en een soort crème dat er bijzonder goor uitzag.

De tram reed nu buiten het centrum en het aantal passagiers nam af. Niemand hoefde meer te staan en dat maakte het voor Jan makkelijker om Dorris in de gaten te houden. Bij de eerste haltes had hij half op moeten staan en zich in bochten moeten wringen om haar te zien en dat had zichtbaar verbazing gewekt bij zijn medereizigers, die duidelijk lieten merken dat ze hem een vreemde jongen vonden.

Jan was gevoelig voor hele en halve persoonlijke opmerkingen en na twee haltes werd hij al rood voor hij zich opdrukte. Maar hij was ook hardnekkig. Als hij had besloten om de bestuurster in de gaten te houden, dan hiéld hij haar in de gaten.

Hij had al snel een beeld van de werkwijze van het personeel. De tram bestond uit twee delen die geen verbinding hadden. De bestuurder zorgde voor de kaartjes in het eerste deel en een conducteur voor vervoerbewijzen in het achterste stuk.

In de meeste gevallen werkte Dorris de verkoop in stilte af, maar het was duidelijk dat ze een aantal mensen kende. Een enkele keer zei ze een paar woorden en soms maakte ze een kort praatje. Elke keer veerde Jan op, maar hij liet zich steeds even snel terugzakken op de harde bank.

Vrouwen met boodschappentassen, een paar kinderen, twee Turken, ze zagen er niet uit of ze zich met diefstal van auto's bezighielden.

Of toch?

Toen Jan daarover na ging denken maakte een lichte wanhoop zich van hem meester. Als Dorris nu eens boodschappen doorkreeg van een vrouw die zakken vol groente meedorste, hoe moest hij daar in naam van alles wat redelijk was dan achterkomen?

Hoe langer hij erover dacht, hoe somberder hij werd, en nog voor de tram via de wijk Alt Beresinchen de rand van de stad had bereikt, was zijn blik glazig en vroeg hij zich ernstig af wat hij eigenlijk zat te doen.

De tram was vrijwel leeg toen het voertuig de stad uit was en via een gebied, dat vooral uit woeste zandgrond bestond, op weg ging naar het dorpje Siedlung Markendorf. Jan kon Dorris nu uitstekend zien, maar hij had ook het gevoel dat de bestuurster hem voortreffelijk zag en dat ze precies wist waar hij op lette. Hij begon er ongemakkelijk door te draaien op zijn zitplaats en hij voorkwam blozen door stug naar buiten te kijken. Na een poosje merkte hij dat hij via de weerspiegeling van het glas Dorris kon zien zonder dat hij rechtstreeks naar haar hoefde te kijken en dat stelde hem enigszins gerust.

Via een saai gebied met wat gras, een beetje geboomte en veel terrein dat eruit zag alsof niemand zich er ooit om bekommerde, bereikte lijn 3 het dorp Markendorf en daar was het eindpunt.

Jan was de enige die bleef zitten en hij begon te begrijpen wat iemand bedoelde als hij sprak over het sterven van duizend doden.

Uitstappen had geen zin, want hij moest toch weer naar binnen zo gauw de tram wegreed en hij wilde niet het risico lopen dat hij te laat zou komen. De rit had bijna een half uur geduurd en Jan schatte dat het anderhalf tot twee uur zou duren voor de tram de hele route van Markendorf naar de Kliestowerweg en terug zou hebben afgelegd. En langer nog als op de eindpunten elke keer lange pauzes werden gehouden.

Dorris had de tram verlaten en was verdwenen in een klein houten gebouw dat midden in de lus stond die de tram moest

maken om 180 graden te kunnen draaien. Ze bleef er bijna een kwartier en Jan dacht met weemoed aan de koffie die ze nu waarschijnlijk zat te drinken. Hij had voedsel noch vocht bij zich en kreeg het warm achter de grote ruiten waar een bleek zonnetje op scheen.

Toen Dorris terugkwam had hij gezelschap gekregen van drie scholieren en een vrouw die er uitzag alsof ze hevige kiespijn had. Ze zat voorover met een hand tegen haar dikke wang gedrukt en ze kreunde voortdurend. Dorris liep naar haar toe en knipte een kaartje dat door de vrouw werd aangereikt zonder dat ze opkeek.

De bestuurster knikte zonder een woord te zeggen, liep naar de scholieren en bleef op de terugweg naast Jan staan.

‘Toerist?’ vroeg ze met een opvallend zachte, vriendelijke stem. Jan keek betrappt. Hij voelde zich een schooljongen die door de meester wordt toegesproken aan het begin van een proefwerk.

‘J..., eh, ja. T...toerist,’ stamelde hij.

De vrouw knikte. ‘Veel plezier.’

‘D...dank u,’ zei Jan en hij ging zich een kwartierlang over zijn gehakkel zitten schamen.

Hij reed dezelfde weg terug en het enige dat hij ervan leerde, was dat het autoverkeer bezig was vast te lopen. Op de weg naar de centrum was al het verkeer langzaam in elkaar aan het schuiven tot een file van kilometers lengte en toen Jan weer over de Karl Marxstrasse reed, zag hij op de kruising met de Rosa Luxemburgstrasse een eindeloze rij voertuigen voor de grensovergang staan. Het was niet zo dat er niemand werd doorgelaten, maar het ging zo langzaam, dat het verkeer bij lange na niet snel genoeg verwerkt kon worden, waardoor de brede aanvoerweg de aanblik van een golvende, veelkleurige baan autostaal had gekregen.

De tram kwam nu op een traject naar het noorden dat Jan nog niet kende. Dorris kwam dichterbij huis en dat was te merken aan het aantal gesprekken dat ze voerde. Veel mensen kenden haar en maakten korte opmerkingen. Anderen bogen zich naar haar toe en elke keer als dat gebeurde, kreeg Jan een gevoel van radeloosheid.

Er kunnen al wel zes boodschappen zijn doorgegeven, dacht hij. Ik zou niet weten hoe ik zoiets kan controleren. Al zit ik hier drie weken, dan nog weet ik niet wie alleen maar gedag zegt en wie iets belangrijks meedeelt. Misschien kom ik ergens als ik leer liplezen, maar urenlang blijven zitten lijkt me het schoolvoorbeeld van totale en absolute zinloosheid.

Dat hij niet uitstapte, kwam vooral door zijn koppigheid. Hij kon zich het schampere gelach van Bob voorstellen als hij met hangende pootjes in het hotel terugkwam en daarom klemde hij de tanden op elkaar en bleef hij naar buiten kijken met een gezicht alsof Frankfurt de mooiste stad was die hij ooit had aanschouwd.

Hij had met Bob afgesproken dat hij twee keer heen en weer zou rijden en afspraken waren voor Jan heilig.

Ook bij de Kliestowerweg was hij de enige die in de tram achterbleef en weer liep Dorris naar hem toe zodra ze terug was van haar pauze.

‘Leuk hier?’ vroeg ze en ze klonk of ze het meende.

‘Ja,’ zei Jan. ‘Je rust er van uit ook.’ Hij was over zijn kleine inzinking heen en slaagde erin de bestuurster recht aan te kijken.

‘Was je moe?’

‘Lang gelift,’ zei Jan. ‘Veel gestaan langs de weg.’

‘Tja,’ zei Dorris. Het leek haar minder dan niets te interesseren hoe moe lifters konden worden. Ze wekte evenmin de indruk dat het haar kon schelen hoe lang passagiers met lijn 3 meereden. Wat haar betrof bleven ze in de tram slapen.

Ze draaide zich om, ging zitten en reed weg.

Vreemd genoeg voelde Jan zich nu minder gespannen. Hij had half en half verwacht dat hij langzamerhand wel een keer de tram uitgezet zou worden, maar dat was niet gebeurd en de bestuurster had evenmin een hint in die richting gegeven.

Hij liet zich achteruitzakken en deinde rustig mee met het ritme van de tram. Naarmate ze dichterbij het centrum kwamen werd het drukker en tegen de tijd dat ze Alt Beresinchen achter zich hadden, was de tram weer half leeg.

Het saaie stuk naar Markendorf gebruikte Jan om zich af te

vragen op welk traject hij het liefst een boodschap in ontvangst zou nemen. In het centrum zou iemand die een mededeling overbracht minder opvallen, maar daar was de tram overvol en hingen er ook vlak bij de bestuurster mensen aan lussen, waardoor het makkelijk was om een gesprek af te luisteren.

Een koerier die instapte op het stuk buiten de stad viel op, maar hij had wel alle tijd en ruimte voor een gesprek.

Jan keek om zich heen en telde zeven passagiers. De meesten zaten landerig naar buiten te kijken en leken zich niet in het minst voor Dorris te interesseren.

Ik ben de enige opvallende figuur, dacht Jan. Maar ik denk wel dat Dorris ervan overtuigd is dat ik een onschuldige lifter ben die in slaap aan het sukkelen is.

Hij zat met zijn ogen half dicht en hij bleef in die houding uitgezakt hangen toen lijn 3 weer een tijdje stilstond in de draailus.

Zo zat hij nog toen op de terugweg een man instapte van achter in de twintig. Hij droeg een leren jack dat veel te warm was voor de tijd van het jaar, laarzen tot zijn kuit en een dun lefsjaaltje. Hij floot toen hij binnenkwam en onderbrak dat gefluit alleen voor het maken van opmerkingen tegen de bestuurster. Jan kneep zijn ogen tot spleetjes en zag onder zijn wimpers door dat Dorris snel naar hem keek.

Daarna stak ze haar hand uit en pakte ze een stuk papier aan dat ze weggoochelde in een zak in haar uniform. De man nam niet eens de moeite om mee te rijden. Hij sprong uit de tram en verdween fluitend in de richting van een stel in aanbouw zijnde huizen.

Jan hield bijna zijn adem in, alsof hij absolute stilte wilde bewaren.

Dus toch, dacht hij zegevierend. Dat was een koerier, reken maar. Dit was echt geen familielid dat kwam doorgeven dat er nog een liter melk gehaald moet worden. Dit was iemand die een geschreven boodschap overbracht. Tjonge, als ik er nu nog achter kan komen voor wie die brief is...

Hij voelde zich wakkerder worden dan hij in dagen was geweest en het kostte hem moeite om rustig te blijven zitten.

Het landschap leek er ineens anders uit te zien. Zonniger vooral. Al zijn sombere gedachten waren voorbij. Jan Prins had een doel en als hij een doel had, was hij hardnekkiger dan een terriër.

Hij taxeerde iedereen die binnenkwam en wrong zich in bochten om de handen van Dorris te blijven zien. Toen hij in de buurt van het hotel was, durfde hij te zweren dat niemand een briefje van de bestuurster had gekregen.

Hij had met Bob afgesproken dat hij na twee rondes zou worden afgelost. Bij de grensovergang behoorde hij dus uit te stappen. Toen ze de afspraak maakten leek dat logisch en eenvoudig, maar Jan zag in dat hij onmogelijk in een paar seconden aan Bob kon vertellen wat er was voorgevallen.

Bovendien leek het hem beter dat Dorris hem niet met Bob zag praten.

Hij zat het laatste stuk wanhopig te piekeren hoe hij Bob kon waarschuwen en toch de bestuurster zo lang mogelijk in de gaten kon houden. Toen de tram afremde bij de grenshalte had hij nog geen afgerond idee en daarom deed hij wat bij hem opkwam toen hij uitstapte. Hij zag dat Bob achteraan een rijtje van een man of twaalf stond en hij rekte zich uit of hij alle tijd van de wereld had. Hij legde zijn handen in zijn nek, gaapte uitgebreid naar de bewolkte lucht en gaf, toen hij zag dat Bob naar hem keek, een ruk met zijn hoofd. Hij schudde zich uit, deed enkele passen en liep vlak langs zijn vriend.

.Meekomen,' fluisterde hij, terwijl hij doorliep naar de entree van een winkel in tuinartikelen. In de ruit zag hij dat Bob een gebaar maakte alsof hij iets vergeten was en in alle rust wegslingerde in de richting van de grens. Zogauw de tram optrok tot het stoplicht bij het kruispunt met de Rosa Luxemburgstrasse rende Jan achter Bob aan.

'Meekomen. Snel.'

'Waarheen? Wat is er gebeurd?'

'Vertel ik je onderweg. Schiet op, sukkel, we moeten naar de auto.'

In een soort gestrekte draf liepen ze naar de parkeerplaats bij het hotel.

‘Dorris kreeg een briefje van een vrolijke fluiters,’ zei Jan kortaf. ‘Ze stopte het in haar uniform. Ik durfde niet langer te blijven zitten. Jij moet op dat briefje letten. Hou iedereen in de gaten die iets anders aanpakt dan een kaartje. Stap dan uit en volg de vent of kom terug. Blijf niet langer hangen dan nodig is.’

‘Waarom niet? Er kunnen toch meer boodschappers komen?’

‘Vertel ik je later wel. Hup, in de Golf. Ik scheur achter de tram aan en jij stapt uit bij de eerste de beste halte waar we niet in de gaten lopen.’

Ze doken in de Golf en Jan reed op twee wielen het parkeerterrein af. Het was druk in de straat, maar het verkeer werd niet geblokkeerd door grensovergangers. Bij het kruispunt dicht bij de grens remde Jan sterk af. Er stonden agenten het verkeer te regelen en Jan hield zich keurig aan de aanwijzingen. Voorbij het kruispunt gaf hij een straal gas die er zijn mocht. De auto schoot vooruit en Bob voelde dat zijn rug tegen de stoelleuning werd gedrukt.

‘Ho wat, jij. Solliciteer je naar een plaats in het ziekenhuis?’

‘Duiken, Bob. Ik ken de route en ik maak een kleine omweg, maar ik weet niet of ik precies goed uitkom.’

Jans timing klopte echter exact en ruim voor de tram een zijweg van de Karl Marxstrasse opreed, stond de Golf stil bij een halte.

‘Ik ga terug. Sluit achter aan en let op.’

Bob knikte kort. ‘Heus wel. Smeer ‘m nou, want ik zie lijn 3 komen.’

‘Doe ik. Pik de koerier op en hou hem in de gaten.’

Arie ontdekt een motorblok en Bob een koerier

Na een half uur wandelen over moeilijk begaanbare paden vond Arie dat zijn portie gezonde buitenlucht die dag buitensporig groot dreigde te worden. De wolken filterden de zon, maar de temperatuur was hoog genoeg om het flink warm te krijgen en hij voorzag dat het nog wel even kon duren voor hij in de bewoonde wereld was.

Links en rechts strekten zich bijna onafzienbare velden uit, waarin plukjes bomen stonden die met achteloze hand leken verspreid. Ze dienden niet als afscheidingen van stukken land, maar stonden domweg midden op grond waar hier en daar gras groeide, maar waarvan vooral hele stukken overwoekerd waren met onkruid. De laaggelegen delen zagen eruit alsof ze driekwart van het jaar onder water stonden en als Arie stampte dan zakte zijn hak diep weg.

Moerasachtig, dacht hij. Het lijkt wel of ik over de uiterwaarden van de Oder loop of zoiets, maar dat kan bijna niet. De weg waar ik over ben gereden ligt tussen dit terrein en de Oder in en was aangelegd op een soort dijk. Of zou het water in het najaar over de dijk heenkomen? Dan mogen ze de groepen koeien die hier lopen wel op tijd binnenhalen. Het is me een raadsel waarom die beesten niet op drift raken. Nergens is enige vorm van draad of erfafscheiding. Dit land ziet eruit of de beesten in één keer door kunnen lopen naar Warschau.

Hij keek naar de koeien en luisterde naar de vogels, waarvan er dozijnen leken te zitten in elke boomtop. Ze hadden er zin in en maakten duikvluchten boven het vlakke land. Sommige leken zich te bekwamen in stuntwerk en lieten zich met regelmaat vallen als bakstenen die uit een vliegtuig zijn gekieperd.

Een enkele keer hoorde Arie, ver achter zich, het geluid van een auto, maar verder was van enige menselijke aanwezigheid niets te horen. De Pajero was al minuten geleden uit het zicht verdwenen en het gegrom van de zware motor was weggestorven.

Arie had het gevoel dat hij moederziel alleen door een landschap liep dat om een of andere reden door mensen was verlaten en was overgegeven aan de dieren.

‘Toch zullen die stomme koeien een keer gemolken moeten worden,’ gromde hij. ‘Of zijn het beesten die zijn getraind op het slechts eenmaal in de week afgeven van melk, rechtstreeks in de fles. Het lijkt wel een toverlandschap.’

Het grootste deel van de tijd liep hij met het hoofd gebogen, scherp turend naar sporen van de terreinwagen. Grote delen van het pad waren begroeid met gras en onkruid, maar er waren ook plaatsen waar alleen zand lag. Het had even geduurd, maar Arie had het patroon van de banden leren herkennen en bij elke splitsing lag hij als een Apache-verkenner op zijn knieën te zoeken tussen de boterbloemen.

Een paar maal kwam hij op een punt waarop meerdere paden bij elkaar kwamen en dan duurde het vele minuten voor hij met redelijke zekerheid wist in welke richting Manfred Janowsky was gereden. Om zelf niet hopeloos te verdwalen plaatste hij op deze punten kleine pijlen die hij maakte van takken en steentjes. Hij liet de pijlen natuurlijk niet wijzen in de richting waarin hij ging, maar juist naar de kant waar hij vandaan kwam. Op die manier zouden ze hem snel de weg terug wijzen.

Hij was op deze manier ruim drie kwartier aan het ploeteren toen hij geluiden hoorde. Doffe plofjes klonken vanachter een groep bomen schuin voor hem.

Hij stond stil en luisterde ingespannen. Stond daar iemand matten te kloppen, of een paal in de grond te slaan met een rubberhamer?

Dat bleek niet het geval, merkte hij spoedig. Hij hoorde een paard briesen en vlak erna iemand vermanend praten.

Snel keek hij om zich heen. Rechts was vlak terrein en links waren alleen struiken. Hij draaide zich om en holde terug naar een soort verdieping in het land waar zich een klein meertje had gevormd. Hij stond op het punt om zich aan de rand van het water plat op zijn buik te laten vallen, toen hij zich met een ruk oprichtte.

‘Stom,’ zei hij. ‘Oerkalf. Denk na. Je hebt alle kans dat dat

paard hier komt drinken.'

Hij holde door en zakte hijgend op de grond achter een verweerde boom waarvan de stam in de volle lengte was gespleten.

Een onweer, dacht Arie. Het is een wonder dat deze boom nog enig blad draagt.

Hijgend wurmde hij zich naar een plaats vanwaar hij het meertje kon zien. Vlak erna zag hij een ruiter op een bruin paard, die werd gevolgd door twee mannen op bijna zwarte rijdieren. Ze stapten af bij het water en gingen op de grond zitten terwijl de paarden doorliepen en dronken.

Dat had ik tenminste op tijd in de gaten, dacht Arie. Maar dat is ook precies alles wat ik heb bereikt. De ruiters kunnen wel van een boerderij tien kilometer verderop komen.

Hij rilde bij de gedachte dat hij nog kilometers zou moeten lopen. Hij liet zijn rossige hoofd op zijn onderarmen rusten en bleef liggen wachten tot de mannen opstapten en verdwenen.

'En verder maar weer,' mopperde hij. Hij liep naar de plaats waar hij voor de eerste keer een van de paarden had gehoord en zag daar dat van bandensporen nergens sprake meer was.

Alles omgewoeld, dacht hij somber. Afdrukken van paardehoeven, dat is het enige dat ik nog zie. Alles wat ik kan doen is domweg erop gokken dat de ruiters van de plaats komen waar Janowsky nu is. Vooruit maar weer, laat ik nog maar eens een stukje gezellig lopen.

Het duurde minder lang dan hij had gevreesd. Eerst zag hij een afscheiding in de vorm van slordig gekapte dennestammetjes, die min of meer recht langs een voortdurend breder wordend pad waren gelegd, en kort erna ontwaarde hij het eerste prikkeldraad. 'Hoera,' zei hij. 'Prikkeldraad, dat moet het begin van de beschaving zijn. Er is meer begroeiing ook; gelukkig, want een eind terug was ik precies even onzichtbaar als een aardbei in een ondiep bord witte yoghurt.'

Hij stapte over het draad en liep naar een groep bomen, die de rand bleken te vormen van een stuk bosachtig gebied met

lage heuvels, die voor een deel waren begroeid met struiken. Arie nam er de tijd voor. Het had geen zin om zich te haasten, vond hij. Misschien was Janowsky allang verdwenen en zat hij al een kwartier in zijn huis in Frankfurt, maar daar was toch niets aan te verhelpen. Zelfs als de man nu langsreed in zijn Pajero, dan zou Arie hem gewoon moeten laten gaan. Zijn Trabant stond op een uur lopen van het perceel bos en hij had het veel te warm om te rennen. Hij liep kalm door en werd nog voorzichtiger toen hij in de verte geluiden hoorde. Aan de rand van het bos ging hij languit op de grond liggen. Voor zich zag hij een heel stelsel van gebouwen van verschillende vorm en grootte. Centraal lag een vrijwel vierkant bakstenen huis, dat goed in de verf zat en er uitzag als het hoofdgebouw. Links en rechts ervan stonden lagere bouwsels. Stallen, stelde Arie vast. Stallen en opslagruimtes voor hooi en stro. Dat hoge gebouw rechts is waarschijnlijk voor tractoren en landbouwmachines. Het lijkt me niet dat het hier barst van de auto's. Er staat er niet één, zo te zien. Geen Pajero, geen BMW, zelfs geen Trabant of Lada. Het ziet er naar uit dat ik volkomen verkeerd ben. Hij tastte in een zak van zijn jack en pakte een homp kaas. Al kauwend bleef hij liggen kijken. Direct weglopen had geen zin, vond hij. Het was verstandiger eerst te bekijken hoe het land er bij lag. Arie zag een man de ruimte tussen de bedrijfsgebouwen oversteken. Hij had een riek in een hand en hij sleepte een halve baal hooi achter zich aan. Een paar minuten later verscheen een jongen die een paard een stal uit leidde en het dier begon te roskammen. Daar bleef het lange tijd bij en hij had ruim de tijd om de 736 vliegen te bewonderen die boven zijn hoofd vlogen. 'Daar hebben we onze Manfred,' mompelde hij ineens, terwijl hij een stukje omhoog schoot van vreugde. 'Kijk eens aan. Zou de vent die hele omtrekkende beweging hebben gemaakt omdat hij voor zijn vrienden niet wil weten dat hij op een soort stoeterij werkt, of in elk geval op een boerderij

waar ze een flink stel paarden voederen en kammen, of zit er iets anders achter? Hij lijkt me niet een figuur wiens diepe verlangen het is dagelijks paardemest te kruien.’

Manfred verdween in een van de grote schuren en een poosje later hoorde Arie het geluid van een automotor.

Dat lawaai komt uit het gebouw waar Manfred in is verdwenen, stelde hij vast. Het kan natuurlijk zijn dat hij aan zijn terreinwagen bezig is, maar ik ben toch zo vrij daaraan te twijfelen. Zag ik maar kans dichterbij te komen, jandokie. Ik lig hier op mijn buik tussen de torren, maar ik wil motorblokken zien.

Hij kroop achteruit en maakte een omtrekkende beweging naar rechts. Na een kleine honderd meter stuitte hij op een buitenmanege waarin verschillende hindernissen waren gebouwd. Een meisje reed er rond op een pony, die het hardnekkig vertikte om over een balk te springen die op bijna een meter hoogte lag. ‘Zou ik ook vertikken,’ mompelde Arie. ‘Is dat nou een greppel daar, of lijkt dat maar zo?’

Het was een greppel en ze was diep genoeg om er met een veilig gevoel op handen en knieën door te kunnen kruipen.

Arie bedacht zich niet lang, maar liet zich in de greppel glijden. De bodem was vochtig, maar daar maalde hij niet om. In een rustig tempo kroop hij om de manege heen en dat bracht hem aan de achterkant van de rij gebouwen die rechts van het woonhuis lagen. De gebouwen sloten niet aaneen, maar stonden allemaal vrij in een soort woestenij van puin, onkruid en mesthopen. Het was duidelijk dat de ruimte tussen de bouwsels gebruikt werd voor het storten van alles wat men niet op het erf wilde hebben. Zelfs oude tractorbanden en plastic zakken waren er neergegoooid en met elkaar zag het eruit als het begin van een serie afvalbergen.

Achter de gebouwen was de chaos nog groter. Hier lagen bandijzers, stukken hout met lange spijkers erin, een paar halfversleten laarzen, een kapotte tennisbal en drie gescheurde matrassen, waarop een waterton was gelegd waarvan een van de duigen ontbrak.

Ik mag veilig vaststellen dat op deze plaats zelden iemand

komt, dacht Arie. Ik moet uitkijken voor spijkers, glasscherven en stukken ijzer, maar verder ben ik even veilig als in mijn hotelkamer. In welk gebouw is Manfred ook weer verdwenen?

Hij hoefde niet eens te tellen, want op hetzelfde ogenblik hoorde hij weer een motor aanslaan.

Hij liep zo snel hij kon naar het gebouwen liet zich naast de muur op de grond zakken. Achter een stapel groentekisten waaruit planken ontbraken voelde hij zich voldoende in de rug gedekt om zijn aandacht op de schuur te kunnen richten.

Het gebouw was van hout, maar het rustte op een stenen muur die ongeveer een halve meter hoog was. De muur was slecht onderhouden en het cement kruimelde weg tussen de voegen, maar er waren geen gaten waar hij doorheen kon kijken. De houten planken zagen er een stuk minder solide uit, maar ze waren dakpansgewijs schuin over elkaar gespijkerd en als er al een stuk plank ontbrak, dan zat er op die plaats prompt een andere achter.

Het was Arie niet mogelijk om in de schuur te kijken zonder een ladder tegen de achterwand te plaatsen en dat was hem toch iets te link. Een opstapje fabriceren was zo moeilijk niet, maar hij vond het niet nodig als een vlieg tegen een zijmuur te gaan kleven. Het onderste stuk van de schuur was door de rommel vanaf de manege onzichtbaar, maar de hoger gelegen delen waren dat niet en hij mocht verwachten dat het meisje een keer naar iets anders zou kijken dan naar haar pony.

Hij kroop naar de hoek van de schuur en bekeek de rommel die ernaast was neergesmeten. Hij zag enkele ijzeren staven, een verroeste broodtrommel en iets dat op een mes leek.

Hij kroop erheen en zag dat het een mes was waarvan het lemmeet was gebroken. Het breukvlak liep bijna haaks op het snijvlak en er was geen sprake van een punt, maar er viel mee te snijden.

Arie ging terug naar de schuur en tastte met een vinger langs de houten wand. Op een plaats die dun leek begon hij te kerven. Hij deed het langzaam en voorzichtig en hield met regelmaat op om te luisteren naar de geluiden die binnen klonken.

Hij had het gevoel dat alleen Manfred er was, want hij hoorde niet praten. Dat was overigens vrijwel het enige dat de man niet deed, want hij maakte verder lawaai voor drie. Hij smeed met materiaal, hij zong een paar maal hard een onverstaanbaar lied en als hij een motor aan liet slaan, dan liet hij het ding loeien tot het maximale toerental was bereikt.

Arie onderbrak zijn snijwerk met grote regelmaat voor het nuttigen van voedsel, dat hij wegspoelde met limonade. Hij had zijn jack uitgetrokken, maar voelde dat hij door het wroetwerk met het mes toch klam werd over zijn hele lichaam.

Ik zou niet moeten drinken, dacht hij, terwijl hij een blikje ondersteboven hield. Maar elk blik dat ik leegdrink hoef ik straks niet mee te slepen en dat is ook wat waard. Ik kan de lege blikjes bovendien veilig achterlaten, want een beetje rommel meer of minder maakt hier helemaal niet uit.

Het hout bleek steviger dan hij had verwacht en hij had het gevoel dat hij uren bezig was voor het halve mes door een plank schoot.

Ik lijk wel een gevangene die in de wand van zijn cel zit te hakken, zei hij tegen zichzelf. Het enige verschil is dat ik naar binnen wil in plaats van naar buiten. Ik ben erdoor, lijkt me. Nu maar hopen dat ik geen gat heb gemaakt precies achter een olievat, want dan kan ik een eindje verderop opnieuw beginnen.

Hij drukte een oog tegen het gat en wachtte tot hij aan het duister gewend was. De deuren stonden wijd open, zag hij, en door de opening kwam een brede baan licht naarbinnen, waardoor het midden van de schuur goed zichtbaar was.

Manfred stond naast een auto die er groot en duur uitzag. Arie was minder goed in het herkennen van merken dan Jan en Bob, maar het duurde niet lang of hij kon de contouren van een Mercedes onderscheiden. Links ervan stond een andere grote personenauto en rechts de Pajero. Het was interessant om te zien, maar veel boeiender was de klomp ijzer die aan een takel boven de Mercedes hing.

De hoofdpijs, dacht Arie. Ik heb het winnende lot uit de loterij. In de takel zit een compleet motorblok en ik laat me hangen als dat niet vandaag uit de Mercedes is gehaald.

Manfred heeft de motor laten loeien voor hij het ding losschroefde van het chassis, maar dat zal ik maar beschouwen als het verstrekken van een weelderige maaltijd aan een ter dood veroordeelde.

Ik heb de plaats ontdekt waar de gestolen auto's uit elkaar worden gehaald, daar ben ik van overtuigd.

De vraag is nu: hoe komt die Mercedes hier. De Pajero kon over de paden rijden die ik heb gezien, maar een Mercedes kan dat zeker niet. Een dergelijke wagen zou al na een paar honderd meter reddeloos zijn vastgelopen.

Hij ging achteruit zitten en streek over zijn weerbarstige haren. Voor elk vraagstuk dat hij oploste kwam ogenblikkelijk een nieuw mysterie in de plaats, stelde hij somber vast.

Bob had zich in de tijd waarin hij bij de grenshalte op Jan stond te wachten uitbundig zorgen gemaakt over de eindhaltes van lijn 3. Hij zag aankomen dat op de eindpunten de tram leeg zou zijn en het leek hem beter niet als enige achter te blijven. De kans bestond dat de bestuurster of de conducteur hem aan zou schieten en dat zou onherroepelijk leiden tot taalproblemen. Het langs elkaar heenpraten in verschillende talen vond Bob op zich geen probleem, maar het zou de aandacht op hem vestigen en dat moest hij voorkomen.

Hij liet zijn dagkaart zien aan Dorris en ging rustig zitten naast een vrouw die overduidelijk last had van de warmte. Ze zat breeduit en zuchtte en pufte alsof ze te weinig zuurstof binnenkreeg. Bob schoof half met zijn rug naar haar toe en keek naar de bestuurster die een ruzieachtig gesprek voerde met een jongen die niet genoeg geld bij zich had. Toen de jongen eindelijk achterwaarts de tram verliet, was Bob er zeker van dat Dorris hem geen boodschap had meegegeven, maar hij begon op dat ogenblik iets te begrijpen van de problemen waar hij mee te maken kon krijgen.

Net als Jan werd hij er onrustig van. Dat werd er niet beter op toen de vrouw naast hem heen en weer ging schuiven over de harde bank. Ze was breed en zwaar, maar ze gebruikte haar gewicht niet om zich schrap te zetten in de bochten. Ze liet zich meeglijden met de bewegingen van de

tram en Bob moest er voor oppassen dat hij niet bij elke bocht naar rechts op het middenpad werd gezwiept. Hij klemde zich vast aan de stang naast de stoel en probeerde elke keer het verloren terrein te heroveren.

Dat lukte wel, maar niet zonder geduw en de vrouw leek zich daar persoonlijk door gegriefd te voelen.

Nadat de tram over een paar hobbels was gereden en ze bijna op Bobs schoot was beland gaf ze hem een duw en snauwde ze iets onduidelijks.

Bob reageerde niet. Hij tuurde naar buiten en probeerde te zien waar ze waren. Hij wilde een halte voor het eindpunt uitstappen en daar wachten tot de tram na de draai aan een nieuwe tocht begon. Hij staarde naar de lantaarnpalen en probeerde te zien waar de straat Am Winterhafen was. Het duurde een hele tijd voor hij doorhad dat iemand tegen hem sprak.

Toen de vrouw een hand op zijn schouder legde, keek hij pas om. Hij zag een mond die halfopen stond en waaruit luchtstoten naar buiten puften die zwarte donshaartjes op een brede bovenlip aan het trillen brachten.

‘What...?’ zei hij aarzelend. ‘Wha...?’

De vrouw zei een paar woorden, kreeg in de gaten dat er geen landgenoot naast haar zat en bleef zitten staren met haar mond nog steeds halfopen.

Bob haalde diep adem. Dit was nu net het soort situatie waar hij bang voor was geweest. Als er een manier is om op te vallen in een tram, dan is het door ruzie te krijgen met een vrouw die er halfziek uitziet.

Hij keek naar het bleke, blazende gezicht en draaide zich toen met een ruk om.

Naar buiten kijken, Bobbie, dacht hij. Nergens op reageren en doen of je Oostindisch doof bent. En intussentijd maar hopen dat het niet te lang gaat duren.

Dat viel mee. De tram remde af en vrijwel iedereen kwam in de benen. Bob boog zich naar buiten en zag een bord waarop Am Winterhafen stond.

Opgelucht schoof hij naar het middenpad, onderwijl naar Dorris Dörrie kijkend die rustig op haar stoel naar buiten

staarde, alsof het haar minder dan niets kon schelen wat er achter haar brede rug gebeurde.

Toen Bob buiten stond, was hij er zeker van dat ze geen boodschap aan wie dan ook had doorgegeven.

Hij wachtte tot de tram doorreed naar het eindpunt, keek de blazende vrouw na die wegwankelde in een tempo of elke pas te veel voor haar was, en rekte zich uit.

Wat een zenuwtoestand, dacht hij. Laat ik maar een blokje omlopen en erop gokken dat de tram niet binnen het kwartier terug is. Als Jan ook zo'n plezierige dame naast zich heeft gehad, dan zal hij voor de rest van de dag wel bijna uitgeteld zijn. Hij heeft ongeveer vier uur in de tram gezeten en ik nog niet eens een kwartier.

Hij liep tot hij bij een zijtak van de Oder was, bleef een poosje naar het water staan kijken en wandelde terug. Het had minder dan een kwartier geduurd en er was nog geen tram in zicht. Vijf minuten later was die situatie onveranderd en begon Bob zich zorgen te maken.

Na tien minuten was hij ervan overtuigd dat de tram langs was gekomen voor hij terug was en na twaalf minuten stond hij zichzelf uit te schelden voor alles wat mooi en lelijk was.

Je had moeten blijven staan, jij klunskalf, jij dom Amerikaans rundhoofd. Lijn 3 is voorbij, compleet met Dorris en de boodschap en jij kunt nu met hangende pootjes terug naar het hotel of hier een uur of twee blijven wachten.

Hij stond nog binnensmonds te razen toen hij de tram zag naderen en de aanblik van de vuile rood-beige wagens vervulde hem met een grote liefde voor het openbaar vervoer in Frankfurt. Hij stapte in alsof het tramstel het voertuig was waar hij zijn hele leven naar had verlangd en ging twee banken meer naar voren zitten dan op de heenweg. Dorris had hem niet aangekeken toen hij zijn kaart liet zien en Bob had het gevoel dat ze nauwelijks wist dat hij er was. Dat luchtte hem op en nog prettiger vond hij het dat hij nu een zitplaats bij het raam had vanwaar hij de handen van de bestuurster uitstekend kon zien.

Hij liet zich rustig meevoeren tot voorbij het centrum en

kreeg, net als Jan uren eerder, het gevoel dat hij loom werd van de zon en dat hij zó weg zou kunnen dommelen.

Dat hij de koerier ontdekte kwam door een stommititeit van de man zelf en niet door leepheid van Bob.

De man kwam binnen bij de halte een paar honderd meter voor het hoofdstation. Hij liep vlak achter twee keurig geklede heren die koffers meedroegen en hij ergerde zich blijkbaar aan het feit dat die koffers in het gangpad werden gezet. Hij negeerde de bestuurster, stapte met een nors gezicht over de koffers, waarbij hij er één omgooide, en bleef midden in het pad staan. Er was nog ruimte op een bank schuin achter hem, maar hij negeerde de zitplaats en ging stuurs uit het raam staan kijken.

Hij droeg een platte, leren pet en een soort leren bodywarmer, die veel te zwaar was voor een zomerse dag.

Bob bekeek hem uit een ooghoek en zag dat de man voortdurend van links naar rechts keek.

Hij zoekt iets of iemand, stelde Bob vast. Of hij is nerveus. Hij ziet eruit als een zakkenroller die het station als werkterrein heeft, bijna is gesnapt en nu kijkt of er niemand achter de tram aanrijdt of -rent. Ik durf te wedden dat hij er bij de volgende halte uitgaat.

Dat klopte precies, alleen gebeurde het op een ietwat andere manier dan Bob had verwacht. Toen de tram afremde, bleef de man rustig staan. Hij wachtte tot een vrouw haar kinderwagen naar binnen had gehesen en stapte pas over de koffers toen Dorris aanstalten maakte de deuren te sluiten.

Bob zag het voor zijn ogen gebeuren en hij kon er niets aan doen. Hij zag de man naar voren lopen, zich naar de bestuurster toe buigen en iets wegpakken dat ze tussen twee vingers geklemd hield. De deuren schoven al dicht, maar de man wrong zich precies op tijd naar buiten en verdween met grote stappen uit het zicht, terwijl de tram wegreed.

Bob liet zich terugzakken op de bank toen hij doorhad dat hij nooit op tijd de tram uit zou kunnen komen.

Rustig, bezwoer hij zichzelf. Zitten en verveeld kijken. Als je nu opvalt kun je in deze tram nooit meer vertonen, want dan is Dorris gewaarschuwd.

Hij deed of hij slaperig wegzakte, maar in zijn hoofd gonsde het. De vent met de pet was een koerier, daar was hij zeker van. De man had een boodschap aangepakt en was verdwenen.

Of was hij te achterhalen?

Bob hoopte vurig dat hij een kans had als hij bij de volgende halte uitstapte en terugrende, maar hij kreeg er een hard hoofd in toen hij merkte dat de afstand tussen de haltes dit maal erg groot was.

Hij beet bijna zijn onderlip stuk van ongeduld en moest zich beheersen om niet naar de deur te rennen toen de tram afremde. Blijkbaar was het een populaire halte, want meer dan tien mensen stonden op.

Het gaf hem weliswaar de gelegenheid om onopvallend mee naar buiten te schuifelen, maar elke seconde telde en hij leek de enige te zijn die haast had.

Hij liep met grote passen en meerderde snelheid toen hij zeker wist dat hij vanuit de tram niet langer kon worden gezien.

Met zijn hoofd achterover en de ellebogen tegen zijn zij rende hij langs tientallen verbaasd kijkende inwoners die vonden dat het veel te warm was voor gehol. Maar niemand legde hem een strobreed in de weg en hij bereikte in recordtijd de halte waar de man met de pet was uitgestapt.

Hijgend keek hij om zich heen. Geen pet te zien, stelde hij vast. Dat was logisch genoeg, want er was al een minuut of tien voorbij sinds de man lijn 3 had verlaten.

Bob leunde tegen een lantaarnpaal en dacht na. De man was ingestapt voor het station en was verdwenen voorbij het station.

Bij elk station zijn parkeerplaatsen. Zou ...

Hij durfde er nauwelijks op te hopen, maar hij wist evenmin wat hij anders kon doen. Hij begon weer te rennen en liep hijgend een tunnel door waardoor hij aan de stationskant van de spoorlijn kwam.

Het was hier veel drukker dan bij het ziekenhuis en hij was gedwongen zijn snelheid aan te passen. In een geforceerde looppas bereikte hij de parkeerplaatsen en daar bleef hij staan achter een bestelwagen.

Wat zocht hij eigenlijk, vroeg hij zich af. Een auto?

Hij keek naar al het blik en besepte dat hij geen schijn van kans had. Hij zocht een man met een pet, maar er liepen bij het stationsgebouw een paar dozijn mannen met petten rond. De man die Bob zocht had al meer dan tien minuten geleden bij het station kunnen zijn.

Bob zag het zinloze van zijn plannen in. Hij maakte voor alle zekerheid een rondje over het terrein en liep toen de koele hal van het station in. Er was een kiosk waar hij limonade kon kopen en waar hij kon zitten.

Terwijl Bob achterover geleund zat uit te hijgen, reed een Pontiac Firebird met een nieuwwaarde van meer dan negentigduizend gulden weg van een parkeerterrein op een paar honderd meter van het station.

Achter het stuur zat een man in een keurig wit overhemd en met een das die een paar centimeter los was getrokken.

Tussen de voor- en de achterbank lagen een pet en een leren bodywarmer.

Jan krijgt een serie heldere ideeën

Na de ontdekking van het motorblok dat boven een grote Mercedes zweefde, was Arie niet overijld vertrokken. Hij had zich op zijn rug gerold en had een tijdje rustig liggen kijken naar het wolkendek dat langzaam dikker werd. Er was ook meer wind gekomen en het zag er naar uit dat het zou gaan regenen.

Hij ritste zijn jack dicht en pakte een reep chocola.

Stel dat de Mercedes niet vanmorgen per parachute bij deze schuur is gedropt, dacht hij, hoe komt zo'n zware auto dan midden in dit bijna onbegaanbare gebied? Stond deze auto hier al jaren en is Manfred ingehuurd als gelegheidsmonteur?

Hij schudde zijn hoofd. Niemand zou dit gebouwencomplex in één keer kunnen vinden via de route die Janowsky was gegaan, daar was hij zeker van.

Arie was blij dat hij op kruispunten pijlen had gelegd, want hij betwijfelde of hij anders zijn Trabant terug zou kunnen vinden. Hij moest ervan uitgaan dat de monteur in de streek bekend was, maar ook daar kon een verklaring voor zijn die niets met bendes en met autodiefstallen te maken had. Een van de bewoners van het vierkante huis in het midden van de ris gebouwen kon familie zijn. De man kon in Polen zijn geboren, hij had tenslotte een Poolse naam. Hij kon er vroeger hebben gewerkt. Hij kon...

Arie bedacht meer dan vijftien mogelijkheden en ging toen uitgebreid liggen zuchten.

Zo kwam hij nergens, dat was zeker. Hij moest als uitgangspunt nemen dat Manfred Janowsky lid was van een autobende en dat hij in een afgelegen schuur het motorblok had verwijderd uit een gestolen Mercedes. Pas als het tegendeel bleek, was Arie bereid de man te vergeten, eerder niet.

Alles wat ik nu moet doen, dacht hij, is aantonen dat dure personenauto's op betrekkelijk eenvoudige wijze naar dit complex te rijden zijn. Via de weg die Manfred en ik zijn gegaan is dat onmogelijk, maar er kan heel goed een tweede weg zijn.

Hij schoot overeind toen hij aan die mogelijkheid dacht. Stel je voor dat er aan de andere kant van het woonhuis een keurig nette asfaltweg rechtstreeks naar een dorp liep, maar dat Manfred alleen een omweg had gemaakt omdat hij met zijn mooie Pajero terreinwagen liever over moeilijk begaanbare paden hobbelde.

Die kans was niet eens zo heel klein, overwoog Arie. Manfred was braniechtig genoeg om stoer te willen doen in een woestijn in plaats van rustig over een goede weg te rijden.

‘Juist,’ mompelde Arie, ‘zo zie je maar weer dat je soms de zaken even moet overdenken. Voor ik hier verdwijn, moet ik de andere kant van het complex bekijken. Ik wil weten of er meer wegen zijn.’

Voorlopig kwam van dat plan niets terecht, want op het ogenblik dat het meisje met haar pony de manege wilde verlaten, kreeg ze gezelschap van de drie ruiters die Arie uren eerder had gezien.

Het meisje maakte een praatje met alle drie en verdween, maar de mannen bleven. Ze waren veel langer dan het meisje en ze zaten op grotere dieren, waardoor ze een aanzienlijk ruimer blikveld hadden.

Arie kon nu niet langer rondkruipen, maar moest plat blijven liggen tot de mannen genoeg hadden van het rijden van rondjes en het springen over veelkleurige balken.

Het duurde een uur voor de laatste afstapte en zijn paard aan de hand meevoerde en tegen die tijd had Arie ruimschoots tabak van paarden en schuren van hout waarachter van alles gebeurde dat hij niet kon zien.

Het gat in de wand zat te hoog om nog door te durven kijken en het lage muurtje was en bleef solide.

Hij had niets anders te doen dan zich door zijn voedsel heen te eten en tegen de tijd dat de kust veilig was, waren al zijn zakken leeg.

Hij keek naar het husje blikken en papier dat hij om zich heen had verspreid en duwde het afval onder een stuk rieten mat vol verfvlekken. Daarna kroop hij langs de achterwanden van de schuren tot hij ter hoogte van het woonhuis was en daar ging hij plat op zijn buik liggen.

Centimeter voor centimeter werkte hij zich met zijn ellebogen naar voren tot hij links de zijkant van het woonhuis zag. Het had grote ramen waarvan er een paar openstonden en uit een ervan klonk muziek.

Er was niemand te zien of te horen, maar na een paar minuten verscheen een vrouw in een van de raamopeningen. Ze boog zich naar buiten, keek om zich heen en verdween.

Dat leert me in elk geval dat ik mijn hoofd uit het zicht moet houden, dacht Arie. Zoveel mensen met rood haar zie je hier niet. Als ik lang in deze buurt blijf, kan ik beter een spoeling nemen. Als ik verstandig ben, dan blijf ik hier tot het donker is, maar dat duurt uren en zo verstandig ben ik ook weer niet. Daarginds zie ik een rijtje bomen. Ergens achter me is een sloot. Met een beetje geluk loopt die niet met een bocht langs de manege, want daar is weer een verse springer aan de gang.

Hij krabbelde achteruit en liet zich over de rand van de sloot glijden. Veel water stond er niet in, hooguit een decimeter. Aan weerszijden van het stroompje water groeide hoog onkruid dat decimeters boven de slootrand uitkwam en Arie voelde zich tamelijk veilig. Hij liep gebukt door het water en vroeg zich af hoe lang het zou duren voor zijn schoenen zouden drogen.

Bij de bomen klauterde hij uit de sloot. Hij zag het woonhuis nu van voren en hij zag ook dat tussen de gevel en een grasveld vol perkjes met veelkleurige bloemen een strook harde grond lag. Van een afstand leek het op hardgeworden leem, maar het kon evengoed een lap grind zijn dat in de loop der jaren flink was aangestampt. De strook verharde grond liep aan de andere kant van het huis dwars door het grasveld en maakte een bocht ter hoogte van een rijtje struiken, waarboven grote aantallen insecten zoemden.

Als er een weg is, dan loopt-ie daarachter, dacht Arie. Dat is logisch eigenlijk, want dat is de kant waarachter ergens de doorgaande weg langs de Oder loopt. Ik ben aan de verkeerde kant van het huis beland. Ga ik helemaal terug of probeer ik vanaf hier een omweg te maken voor het woonhuis langs?

De laatste route was de kortste, dat was duidelijk; en bovendien voerde ze niet langs de manege, waarin nu ineens vier paarden liepen.

Arie schudde zijn hoofd. Ik snap er niets van, verzuchtte hij. Ik hoor geen paard, maar die beesten duiken steeds in andere aantallen op. Zou ik geen oor voor paardegeluiden hebben? Dan mag ik wel uitkijken. Een auto-ongeluk zal hier niet snel gebeuren, maar paarden zijn er bij het dozijn.

Hij schuifelde weg van het huis tot hij bij een onontgonnen stuk land kwam waar brandnetels van een meter hoogte stonden. Rustig zocht hij zich een weg langs het onkruid en na ruim een half uur was hij waar hij wezen wilde.

Hij trok zijn schoenen uit en wrong zijn sokken uit. Als je maar geduld hebt, dan kom je er wel, dacht hij. De dag schiet al aardig op, anders. Ik hoop wel dat ik bij de Trabant ben voor het donker wordt, want wie hier verdwaalt zal in een greppel moeten slapen.

Hij liep gebukt naar de groep struiken waar hij de strook aangestampte grond had zien afbuigen en zag dat het een pad betrof dat was verhard met verschillende soorten puin, waarover een laagje aarde was uitgestrooid om het geheel egaal te krijgen. Een personenauto zou er met gemak over kunnen rijden.

Hij liep het pad af en zag dat de verharding na een paar honderd meter ophield. De sporen werden dieper, maar het middelste deel was heel behoorlijk onderhouden en vrijwel vrij van onkruid.

Hij stond naar de sporen te kijken, toen hij in de verte een motor hoorde grommen. Hij rende naar een stapel boomstammetjes die in stukken van iets meer dan een meter lengte waren gezaagd en bleef daar wachten tot hij een vrachtwagen voorbij zag rijden. De wagen had een opbouw van stangen, waarover een dik blauw zeil was getrokken. Het zeil was blijkbaar een keer over een lengte van meer dan twee meter gescheurd en de scheur was hersteld door er lappen zwarte tape over te plakken. De auto zag er oud en haveloos uit en de motor klonk alsof hij het elk ogenblik kon opgeven; maar Arie kreeg geen ogenblik de indruk dat dat kwam doordat de weg te moeilijk begaanbaar was. De wagen reed in een rustig tempo door en verdween grommend achter een schuur van de stoeterij.

Als dat oude geval hier kan komen, dan lukt het met een personenauto misschien ook, dacht Arie. Laat ik dit pad maar aflopen. Een chauffeur van een dergelijke oude vrachtwagen neemt gegarandeerd de kortste weg en ik wil nu toch echt terug naar de bewoonde wereld.

Het pad was niet eens zo lang, merkte hij. Na ruim tien minuten bereikte hij een geasfalteerde weg en die liep na een halve kilometer uit op de verkeersweg waarover hij die ochtend had gereden.

Links staat de Trabant, wist Arie. Ging die gekke Manfred Janowsky nou over die onmogelijke paden omdat hij zo trots is op zijn Pajero, of nam hij de route omdat hij niet gezien mag worden bij de stoeterij?

Over die vraag bleef hij piekeren terwijl hij met soppende schoenen terug liep naar de Trabant. Vlak voor hij bij de auto was, voelde hij de eerste spet regen.

‘Regen,’ zei Jan, en hij wees naar de leigrijze lucht.

‘Wat dacht je dat ik dacht dat het was? Overstroming van de Oder?’

Bob stond met een stuurs gezicht naar de rivier te kijken, terwijl hij bewegingen met zijn vingers maakte of hij iemand een nummertje stond te wurgen.

‘Die vent was vlak bij me. Als ik hem had kunnen volgen...’

Jan ging naast hem staan en keek naar de Oder, die er aanzienlijk minder vriendelijk uitzag dan een dag tevoren. Het water leek bijna zwart en zag er dreigend uit. Hij stootte zijn vriend aan.

‘Niet zeuren, Amerikaan. We hebben bewezen dat we gelijk hadden toen we vaststelden dat Dorris een stel prachtmogelijkheden had om boodschappen door te geven. We weten bovendien dat een boodschap niet lang bij haar blijft liggen.’

‘Dat kan toeval zijn.’

‘Kán, ja, maar ik geloof er niets van. Ik zie het zo: Er zijn bendeleden die auto’s stelen. Die auto’s moeten naar een garage, of naar een schuur. In elk geval naar een plaats waar ze gedemonteerd kunnen worden. Als ik de leider van de bende was, dan zou ik niet willen dat degene die een auto

stal wist waar ik mijn monteurs liet werken.'

'Waarom niet? Wat maakt het uit. Ze zitten toch in hetzelfde schuitje?'

Jan keek Bob verbaasd aan. 'Denk nou eens na. Het maakt veel uit, het maakt starnakel veel uit. Je moet er steeds van uitgaan dat een keer een autodief gepakt wordt. Kan niet anders. Hoe slim een dief is, hij loopt op zekere dag tegen de lamp. Ik ben er persoonlijk van overtuigd dat de motorblokkenbende niet over één dief beschikt, maar over een heel stel. Wat denk jij?'

Bob knikte. 'Ben ik het mee eens.'

'Precies, maar hoe meer dieven er op pad zijn, hoe groter de kans is dat er een wordt gepakt. Zo'n man moet je afschrijven. Als hij de politie kan vertellen op welke plaats auto's uit elkaar worden gehaald, dan kun je in één klap de hele bende afschrijven. Gesnapt, jongeheer Evers?'

Bob kreunde. 'Allicht. Natuurlijk. Je moet een bende splitsen in twee delen. Het ene deel jat de auto's en het andere deel sloopt ze.'

'Misschien zijn er meer delen. Het kan heel goed zijn dat er ook een heel zelfstandig deel is dat de motorblokken afvoert. Die dingen gaan waarschijnlijk naar het buitenland. Voor zover ik weet zijn ze er gek op in derde-wereldlanden in Afrika en Azië. Ook in Oost-Europa schijnt er een vlotte handel te zijn in motorblokken en in versnellingsbakken. Ik heb er artikelen over gelezen in de krant.'

Bobs hoofd stond niet naar kranten. 'Rustig aan even. Alles op zijn tijd. Stel, de dieven weten dat trambestuurster Dorris het doorgeefpunt is. Hoe gaan ze dan te werk?'

Jan drukte zijn voorhoofd tegen de ruit van kamer 505 van Hotel Stadt Frankfurt en keek naar het verkeer dat ineens een stuk langzamer reed. Blijkbaar maakte de regenbui de mensen voorzichtiger.

'Stel nou eens...' zei hij langzaam. 'Stel nou eens dat de dieven een papiertje afgeven met een adres. Ze zetten de auto ergens neer, ze kijken naar het nummer van de woning waar de wagen voor staat en naar de naam van de straat. Het adres geven ze aan Dorris. Degene die de auto verder moet

brengen heeft genoeg aan de straatnaam en het nummer. Hij gaat erheen, stapt in en rijdt weg.'

'Maar dan moet Dorris toch ook het sleuteltje doorgeven?'

'Hoeft niet, dat is juist het mooie. De meeste auto's hebben geen sleuteltje meer, man. Die hebben alleen een stel doorverbonden draden. En als er een is met een sleutel, dan is het een kleine moeite om die met een magneetje op een vaste plaats te bevestigen. Onder het linkervoorspatbord of zoiets.'

Bob kreunde. 'Maar dat betekent dat nooit of te nimmer auto's op dezelfde plaats neergezet hoeven te worden.'

'Inderdaat joh, dat is juist het prachtige van het systeem. Je kunt zo'n wagen wel twintig kilometer verderop achterlaten. Het maakt niet uit waar je het doet.'

Bob knarste hoorbaar met zijn tanden. 'Juist. Ik had nog wel een stille hoop dat het station een vast punt zou zijn. Daar is veel drukte, daar komen alle soorten auto's.'

Jan schudde zijn hoofd. 'Het kan wel, maar het zou stom zijn. Vaste punten lopen in de gaten.'

Bob nam bijna een sprongetje toen hij in wanhoop zijn armen spreidde. 'Maar mijn beste Jan, dat betekent dat op elk uur van de dag op elke denkbare plaats een gestolen auto gestald kan worden. Daar is toch geen zoeken aan? Ik had vanmiddag al het gevoel dat ik in de tram ernstig zat op te vallen en jij had er ook de bibberaties. We kunnen toch niet dagenlang in lijn 3 gaan zitten? Daar worden we gegarandeerd een keer uitgezwiept, of Dorris krijgt ons door en laat ons opwachten door zes woedende bendeleden.' Hij rilde. 'Ik heb gisteren genoeg ellende beleefd met snuiters die het op me hadden voorzien.'

Jan liep achteruit en liet zich zwaar op het bed vallen.

'We zien iets over het hoofd.'

Bob trok een grimas. 'Fijn. Gelukkig. We zien over het hoofd dat we geen stap verder komen, dat zul je bedoelen.'

'We zien iets over het hoofd,' herhaalde Jan. 'Iets simpels. Denk nou eens na. Het zwakke punt in het systeem is Dorris. Als zij er niet is, dan kunnen de auto's niet doorvervoerd worden. Als ze niet werkt of ziek is, dan ligt het hele systeem plat.'

'Tenzij er meer doorgeefpunten zijn, natuurlijk.'

‘Geloof ik niet. Je kunt een bende niet eindeloos groot laten worden. Al die lui moeten worden betaald en de motorblokken zijn heus geen tienduizenden guldens per stuk waard. Ik hou het erop dat Dorris het centrale punt van de organisatie in Frankfurt is. Een soort verbindingsschakel in het systeem. Hoe bescherm je zo’n schakel?’

Daar gingen ze over zitten denken en toen ze met een oplossing kwamen, bleek die zó eenvoudig, dat ze meteen afspraken er niet met Arie over te praten.

‘Mond dicht tegen die dikke, Bob, want ik wed dat hij het antwoord binnen drie seconden had gevonden. Je beschermt Dorris alleen door de boodschappen zo kort mogelijk bij haar te laten liggen. Dat klopt met onze ervaring. Tussen het tijdstip waarop ik mijn man een briefje af zag geven en het ogenblik waarop jij die pet zag ligt minder dan een uur. Ik durf te wedden dat vóór een bepaalde tijd de berichten binnen moeten zijn. Vandaag was de zaak afgehandeld tussen twee en drie. Misschien zijn er twee tijdstippen. Tussen twee en drie en tussen vijf en zes, of zoiets. Vast niet vroeg in de ochtend, want dan zijn de dieven nog op pad. Ik denk dat we een goede kans maken als we morgen tegen twee uur in de tram zitten. Een heel goede kans.’

‘Hoe steken we dat aan de steel?’

‘Dat laten we Arie uitzoeken. Doet die ook nog eens wat voor de kost. Blijven we hier hangen of bedenken we iets nuttigs vandaag?’

‘Ik ga niet bij het Siegler-bedrijf kijken, als je dat bedoelt. Ik pieker er niet over.’

Jan maakte een afwerend gebaar. ‘Hoeft ook niet, Bobbie, heus niet. Ik dacht aan iets anders. We zijn ervan overtuigd dat het centrum van de bende in of bij Frankfurt ligt. Klopt dat?’

‘Lijkt me wel. Misschien gaat het om een tak, maar dan wel een heel grote tak.’

‘Maak het niet te gek. Ik geloof nooit dat het een bende is met honderden mensen. Dat kan niet, dat gaat nooit lang goed. Je hebt een stel diefjes nodig, een paar monteurs en lui die de onderdelen vervoeren. De diefjes hoeven nergens iets

van te weten. De monteurs die aan de auto's sleutelen evenmin en iemand als Dorris al helemaal niet.'

'Maar degene die voor het vervoer van de motorblokken zorgt wel, natuurlijk.'

'Precies. En iemand als Karl ook. Hij is de man die vrachtwagens zoals de Scania aan de bende uitleent. Hij was degene die contact had met Wolf en Reinie Ebens. Arie en jij hebben ze horen praten. Ze hadden het er toen over dat er andere dumpplaatsen voor de carrosserieën waren of zoiets. Het zou me niets verbazen als de broers tot het groepje mensen behoren dat op de hoogte is van de manier waarop de hele bende functioneert. Ze hadden niet voor niets een stel telefoonnummers.'

'Betekent dat hele verhaal dat je achter Karl aan wilt of wil je terug naar Berlijn?'

'Het verhaal houdt in dat ik staande hou dat het centrum van de bende hier zit en de grote baas ook en hij is de vent die we uiteindelijk hebben moeten. Ik durf er heel wat onder te verwedden dat Wolf en Reinie deze stad goed kennen. Je moet echt niet gek opkijken als we ze een keer tegenkomen.'

Bob rilde. 'Heb je nog meer goed nieuws.'

'Zeker wel. We gaan naar Polen.'

Bob maalde met zijn kaken alsof hij een stel woorden die in hem opkwamen wegkauwde. 'We gaan naar Polen. Juist. En hebben we daar een doel dat me even is ontschoten, of is de lucht hier zodanig dat je wonderlijke ingevingen krijgt?'

'Toen jij in de tram zat, heb ik bij de grensovergang staan kijken,' zei Jan rustig. 'Het is me opgevallen dat er ongelooflijk veel auto's met een Nederlands nummerbord de brug over reden. Daar zaten ongetwijfeld veel toeristen bij die op weg waren naar Rusland en het binnenland van Polen, maar toeristen pik je er zo uit. Ze rijden allemaal in een auto die tot de nok toe is volgeladen. Wat me opviel was dat veel Nederlandse wagens vrijwel leeg waren.'

Bob zuchtte. 'Zeg het maar, welke spetterende conclusies verbind je daar nou weer aan?'

'Als jij ordentelijk Nederlands van ons had geleerd, dan had je zelf één en één bij elkaar op kunnen tellen zonder dat je er

elf uit kreeg. In alle kranten hebben lange verhalen gestaan over automarkten in Amsterdam en Utrecht die werden overspoeld door Polen die op zoek waren naar een tweedehands wagen.' Hij schoot in de lach. 'Eén verhaal is me helemaal bijgebleven. In de tijd dat Oostduitsers nog maar pas vrij naar het westen mochten bleek er een toenemende belangstelling voor oude auto's. Oostduitsers, en later Polen, kochten elke Opel zolang er nog maar bruikbare wielen onder hingen en er een stuur in zat dat redelijk wilde draaien. Naar remmen keken ze nauwelijks. Ze wilden ook helemaal niet remmen, ze wilden rijden: meteen terug naar hun woonplaats. Daar verpatsten ze de wagen met een flinke winst. Het was toen zo dat elke auto die in het westen was gemaakt gold als een indrukwekkend statussymbool, vooral Westduitse wagens. Nou, een Opel-dealer in Enschede bedacht iets waardoor hij in één daverende klap ongeveer miljonair had kunnen worden. Hij kreeg tientallen garagehouders, verspreid over het hele land, zo gek dat ze hun tweedehands auto's naar een groot terrein in Enschede brachten. Dat kostte natuurlijk een massa geld, want de wagens moesten door grote trucks zoals de Siegler-Scania gebracht worden. Voor het stallen op een terrein bij de binnenstad moesten de deelnemende dealers aan de organisator een bepaald bedrag betalen. Duizenden auto's waren er na verloop van tijd en na veel gesleep en gesjouw bijeen. De organisator zou reclame maken in Oost-Europa. Honderden belangstellenden werden er verwacht. Busladingen vol. Dagen tevoren kon je er over lezen in alle kranten en de radio zond op de grote dag van de verkoop live-reportages uit.'

Bob keek met grote ogen. 'Nou? Vertel op, man. Hoeveel wagens werden er verkocht. Duizend? Vijftienhonderd?'

Jan schoot in de lach. 'Dat soort getallen had de organisator ook in zijn hoofd. Het werden er nog geen zestig, als ik het me goed herinner. Belachelijk weinig, in elk geval. Er was een gigantische schadepost en de organisator heeft wekenlang ruzie lopen maken met zijn collega-garagehouders.'

'Omdat Oostduitsers en Polen toch bij nader inzien geen Opel wilden?'

‘Nee man, dat is juist het gekke. De verkoop was prima georganiseerd en wie een Opel kocht, had een beste kans dat-ie een heel behoorlijke wagen mee naar huis nam; maar de mensen uit het Oostblok zagen blijkbaar meer in scharrelmarkten waarop ze door handige jongens voor honderden guldens bij het been worden genomen.’

‘Maar wat heeft dat nu eigenlijk te maken met de auto’s die jij vanmiddag naar Polen zag gaan?’

‘Alles. Toen er te weinig Polen naar Nederland kwamen, gingen Nederlandse handelaren hun oude wagens naar Polen brengen. Ik heb er meer dan tien, vijftien gezien in iets meer dan een uur tijd. Toen ik er een opmerking over maakte tegen een man die ook naar de verkeersstroom stond te kijken, zei hij dat er vlak over de grens een levendige autohandel is.’ Hij wees met het hoofd in de richting van de Oder. ‘Aan de andere kant van de brug ligt Slubice. Dat is een dorp dat een beetje uit zijn krachten is gegroeid, geloof ik. Alles wat met auto’s en met de handel erin te maken heeft interesseert me. Misschien doen we er een behoorlijk idee op ook nog. Het kan in elk geval geen kwaad om er rond te kijken, hier in Frankfurt kunnen we op dit ogenblik toch niets doen.’

In de tijd die hij bij de grensovergang had doorgebracht, had Jan uitgevonden hoe het mogelijk was om per auto de brug over te steken zonder uren te wachten in een eindeloos lange file. Wie keurig de grote, brede Wilhelm Pieckstrasse afreed, liep vast op de file die een flink deel van de Pieckstrasse plus de gehele Rosa Luxemburgstrasse in beslag nam; maar wie een omweg door de stad maakte en de Karl Marxstrasse afreed, die kon zich er heel simpel op minder de honderd meter van de grens tussenwringen. Jan grijnsde breed terwijl hij links van hem honderden auto’s stil zag staan in de nu zwiepende regen.

Hij sloot aan bij het rijtje voor de brug en merkte dat de douanebeambten het zo nauw niet namen. Ze controleerden de paspoorten en keken op de achterbank, maar verder vonden ze het best. De Duitsers kon het niet schelen wie naar

Polen wilde en de Poolse beambten hadden geen zin om nat te worden.

‘Goed om te weten,’ zei Jan, terwijl hij de Golf de brug opreed. ‘Het is bijna niet te geloven dat het zo makkelijk gaat. Vroeger moet het een heidense toestand geweest zijn om de grens over te komen. Bergen paperassen, massa’s stempels.’

Bob keek over het water van de Oder. ‘Misschien is het anders als het droog is. Verkijk je er maar niet op.’

Jan gromde. ‘Als ze opdracht hebben iedereen en alles te controleren, dan doen ze dat heus wel. Jij staat in de regen en zij kijken toe vanuit een van de gebouwen. Ho, wat hebben we hier?’

‘Taxi’s, joh. Een hele rij. Tientallen.’

Op de Poolse hoek van de brug stond inderdaad een sliert taxi’s die er zijn mocht. Ze stonden opgesteld langs de straat die de Oder-oever volgde en de meeste zagen eruit of ze uit een museum kwamen.

‘Wel een beetje oud, lijkt me.’

‘Zijn dat nou de bakken waar de Polen voor naar het westen van Duitsland en naar Nederland gaan?’

Jan keek de rij af. ‘Zit er dik in. Een eind verderop rechts moet de plaats zijn waar auto’s verhandeld worden, maar het lijkt me niet dat het er nu storm zal lopen.’

Bob veegde met een arm langs de zijruit die van boven tot onder was beslagen. ‘Hoef je niet eens aan te beginnen. Het lijkt wel een wolkbreuk. We mogen al blij zijn als er geen onweersbui op volgt. Rij maar rechtdoor daar, we kunnen beter even kijken hoe Slubice er uitziet.’

Opzienbarend was de plaats niet, merkten ze al snel. De grauwe straten waren verlaten en aan de winkels viel niets te zien. Het was al een hele toer om uit te maken wat winkel was en wat woonhuis.

Bob keek er verbaasd naar. ‘Bij ons barst elke winkel van de lichten, maar hier zijn ze blijkbaar aan het bezuinigen. Moet je kijken. Het is dat ik daar iemand naar buiten zag komen, anders had ik gezworen dat de zaak gesloten was. Rij eens kalm aan.’ Hij draaide het raampje open en stak zijn hoofd naar buiten. De regen zwiepte met brede stralen naar binnen

en huiverend trok hij zijn hoofd terug. ‘Het is een zaak waar ze radio’s en televisies verkopen ook nog, maar geen tv staat aan, zo te zien; en verlichting zie ik ook helemaal niet. Vanmorgen maakte dat weinig uit, maar nu is het zo duister dat een lampje echt wel nodig is. Hoe werken ze daarbinnen? Op de tast?’

Het werken in het schemerdonker leek een gewoonte te zijn die wijd verbreid was, zagen ze. In geen enkele winkel brandden meer lichten dan er nodig waren om niet te verdwalen en aan reclame werd evenmin geld uitgegeven.

‘Je moet gewoon wéten waar de winkels zijn, want aan de gevels kun je het niet zien. Ik zal niet beweren dat ik zo kapot ben van de schetterlampen die ze bij ons in de States aan de muren spijkeren, maar dit is toch wel erg somber.’

Jan knikte. ‘Het is met dit weer bij het onheilspellende af. Het is een compleet andere wereld.’ Hij reed met een boog terug in de richting van de Oder. ‘Wat doen we? Op de gok verder rijden of terug?’

Bob keek naar de lucht. ‘Geen spoor van een opklaring te zien. Ik vrees dat er een compleet front aan het overtrekken is. Ga maar terug, hier is niets uit te stukken. Misschien dat Arie iets interessants heeft ontdekt. Je hebt kans dat hij met smart op ons zit te wachten.’

Dat zat Arie niet, maar het scheelde niet veel. Hij was in zijn Trabant een eindje in de richting van de grote, doorgaande weg gereden, maar bedacht toen dat er ook een grensovergang was die midden in Frankfurt uitkwam. Hij draaide en reed terug. Voor hij het wist stond hij in Slubice en ook hij verbaasde zich over de algemene somberheid.

Hij was er eerder dan Jan en Bob en er waren nog tamelijk veel mensen op straat, maar ze waren bijna zonder uitzondering gekleed in donkere, goedkoop aandoende kleding.

‘Het lijkt wel of er een begrafenis is geweest waar iedereen aan mee heeft gedaan,’ mompelde hij. ‘Wat een triestheid; of komt het nou doordat het zienderogen donkerder wordt?’

Hij reed terug naar de plaats waar de weg naar het gebouwen-complex begon waarin Manfred Janowsky aan het werk was,

maar hij bleef daar slechts enkele tellen staan. Uitstappen had geen zin en hij zag evenmin heil in het bespioneren van de weg. Ten eerste viel er aan de saaie en inmiddels natte weg niets te bespioneren en ten tweede mocht worden verwacht dat Janowsky in zijn Pajero weer over vrijwel onbegaanbare paden zou crossen. En als hij de man zag, wat dan? Waarschijnlijk zou hij gewoon naar huis gaan en dat huis kende Arie al.

Hij reed met een kalm gangetje naar de Oderbrug, terwijl hij met een ontevreden gezicht in zichzelf zat te mopperen. Hij had ontdekt waar Manfred werkte en hij had een motorblok gezien, maar het verband tussen de diefstallen in Duitsland en de werkzaamheden van Janowsky in Polen ontbrak nog. Het was zelfs de vraag of dat verband bestond.

Arie zag absoluut geen manier waarop hij die dag nog zinvol werk zou kunnen doen en daarom besloot hij naar het hotel te rijden.

Bij de grens moest hij de achterklep openen, maar toen de douane had gezien dat daarin geen mandflessen vol Poolse sterke drank lagen werd hij doorgewuifd. Op het kruispunt met de Karl Marxstrasse aarzelde hij. Voor hem stond de rij automobilisten die naar Polen wilde, links was Hotel Stadt Frankfurt, rechts...

Hij gaf gas en draaide naar rechts. In die richting lag het bedrijf van Siegler. Dat bedrijf had in het oog gehouden moeten worden, vond Arie. Hij wist niet precies waarom en als iemand hem ernaar zou hebben gevraagd, dan zou hij een van zijn bekende nonsens-kreten hebben geslaakt. Hij wist dat het nodig was zonder dat hij kon aangeven waarom.

Toen Bob had gezegd dat hij er niet over piekerde om terug te gaan naar de sloopfabriek of om er zelfs maar in de buurt te komen, had hij zijn vriend gelijk gegeven, maar tegelijkertijd was zijn interne alarm gaan loeien.

Toch even langsrijden, dacht hij. De sleutel tot de oplossing van het motorblokkenprobleem ligt bij die fabriek, of bij iemand die daar met regelmaat is.

Hij reed de Hafenstrasse in en zag even later de fabriek liggen. De regen plensde op de vrachtwagens op de parkeer-

plaats en een deel van de voertuigen stond met de wielen in metersbrede plassen.

Er was geen mens te zien en het kantoor was zo donker dat het verlaten leek.

Arie haalde zijn schouders op en reed door. Toen hij langs de fabriek ging kreeg hij het gevoel van onheil terug. Hij huiverde en keek scherp of hij iemand zag.

‘Niemand natuurlijk,’ mopperde hij. ‘Pure aanstellerij. Je wordt oud, Roos.’

Terwijl hij naar het hotel reed had hij voortdurend het gevoel dat hij ergens een juweel van een mogelijkheid had gemist om in één keer een heleboel stappen verder te komen in de speurtocht naar de motorblokkenbende.

Er is iets, wist hij. Kurt, Karl, misschien Dorris, er is iets of iemand die we onderschatten.

Kurt zat op dat ogenblik honderd kilometer noordelijker te rillen achter een kop koffie en dacht geen seconde aan motorblokken of aan bendes. Dorris zat voor in haar tram te hopen dat het snel zes uur zou worden. Karl liep rond in de werkplaats en vervloekte de regenbui waardoor een heel stel vrachtwagens zonder twijfel veel te laat binnen zou komen en hij voor de zoveelste maal zou moeten overwerken.

Maar Wolfgang en Reinie Ebens zaten in de hoek van het kantoor van de Siegler-vestiging in Frankfurt en zij dachten wel degelijk aan de bende. Ze dachten er zelfs heel intens aan en ze dachten vooral aan een stel jongens die ze hadden aangezien voor onschuldige toeristen, maar die hinderlijker bleken dan zes zwermen horzels tegelijk en die in een paar dagen tijd hadden bereikt dat een zorgvuldig opgebouwde bende ontwricht dreigde te geraken.

Arie zag hen niet, omdat ze meehielpen een kleine stroomstoring op te sporen waardoor in het kantoor alle lichten waren uitgevallen, en zij zagen Arie niet; maar het lot zou hen spoedig tegenover elkaar brengen en de gevolgen daarvan zouden niet onbesproken blijven in Frankfurt en in het kleine plaatsje Slubice.

Een BMW 750i verdwijnt over de grens

Het plan van Jan en Arie om in Hotel Stadt Frankfurt te doen alsof ze Bob niet kenden was al binnen 24 uur uitgelopen op dolle scherts. Jan was ingetrokken bij Bob en als er conferenties aan zaten te komen, liepen ze van kamer naar kamer. Om een of andere reden waren ze er van overtuigd geraakt dat ze in het hotel geen enkel risico liepen en daarom wandelden ze de volgende ochtend gedrieën door de verbindingsgang naar het restaurant.

Het was er rustig en het was er saai.

‘De gezelligheid van een varkenskot,’ zei Jan zuur. Hij had slecht geslapen en wilde dromen gehad van trambestuursters die hem met staaldraad aan de bovenleiding vastbonden en hem daarna twee routes lang voor zich uitschoven, terwijl vrouwen met kinderwagens en boodschappentassen aan de kant van de weg stonden te applaudiseren.

Arie keek hem aan, maar gaf geen antwoord. Hij had de vorige dag ervaren dat het verstandiger was om zelf in de keuken een voedselpakket samen te stellen en hij liep het restaurant door tot hij een man zag met een koksmuts.

De man zag weinig in Aries blijde blik, maar aanzienlijk meer in een biljet van twintig mark en hij beloofde dat hij een serie uitgebreide uitsmijters zou maken.

Arie sjokte terug en hoorde Jan en Bob bekvechten over de manier waarop de motorblokkenbende in elkaar zat. Jan beweerde dat er een Duitse en een Poolse tak was en Bob hield vol dat er één groep was, die aan beide kanten van de grens opereerde.

‘Het gaat om de verbindende schakel,’ zei Arie, terwijl hij in de koffie roerde die Jan had besteld. ‘Als we kunnen aantonen dat een koerier die bij Dorris Dörrie een adres oppikt een auto in Slubice aflevert, dan hebben we de zaak wel zo’n beetje rond.’

‘Heb je daarom vanmorgen Manfred laten schieten?’

Arie knikte tot zijn bolle wangen trilden. ‘Precies. Waarom

zou ik Janowsky opnieuw volgen? Waarschijnlijk gaat hij weer naar de schuur waar hij gisteren was en die ken ik nu wel.'

'Is het nuttig om daar alle drie een kijkje te nemen?'

Arie keek naar buiten. Het was droog, maar de lucht was bedekt met een laag grauwgrijze wolken en het zat erin dat het opnieuw zou gaan regenen.

'Heeft geen zin,' verklaarde hij. 'Je moet er kruipen en door sloten lopen. Gisteren ging dat wel, maar nu is het onbegonnen werk. Het heeft geweldig geregend en alles is kletsnat. Als je solliciteert naar een longontsteking, dan ga je je gang maar. Ik zie meer in de autokoeriers.'

Praktische Bob stak een hand op. 'Zien we alle drie. De vraag is: hoe zorgen we ervoor dat we niet te veel in de gaten lopen? Ik durf nauwelijks meer in lijn 3 te gaan zitten, en Jan waarschijnlijk helemaal niet. Hij heeft gisteren bijna een kwart dag in die tram doorgebracht.'

Jan rilde, maar zei niets.

Arie maakte een bezwerend gebaar met een van zijn hamhanden.

'Rustig maar. Ik heb daar vanmorgen een tijdje over liggen denken en ik heb een plan dat wel móét slagen.'

Bob en Jan bogen zich voorover en keken hem scherp aan.

'Dikke. Vertel.'

Arie haalde diep adem en liet de lucht met korte pufjes ontsnappen. 'Mijn plan is erop gebaseerd dat de auto's inderdaad naar Polen worden gereden om er te worden gesloopt. Jullie hebben gisteren vastgesteld dat het geen probleem is om met een wagen de grens over te komen en dat autopapieren nauwelijks worden gecontroleerd.'

Jan knikte. 'Klopt. Het kan de Duitsers niet schelen wie of wat er naar Polen gaat. Ze nemen steekproeven, maar erg fanatiek zijn ze niet.'

'Precies. De auto's kunnen dus vrij eenvoudig de grens over. Nu zie ik twee lastige punten in het volgen van de koerier. Het eerste doet zich al voor vlak nadat de man van Dorris het adres heeft gekregen waar hij heen moet. Bob was gisteren veel te laat om de pettenvent te kunnen volgen en we moeten er vanuit gaan dat ons dat een volgende keer weer overkomt.'

‘Reken maar,’ zei Bob nijdig. ‘Hij sprong op het laatste ogenblik naar buiten. Daar doe je niets aan.’

‘Daar doen we het volgende aan,’ zei Arie opgewekt. ‘Een van ons rijdt achter de tram aan. Zogauw een koerier naar buiten springt, hebben we buiten in een auto iemand om hem op te vangen.’

‘Hoe wil je aangeven om welke man het gaat?’

‘Simpel. Het lijkt me het beste dat ik vandaag op lijn 3 stap. Ik kijk rond en blijf rustig zitten. Zie ik een koerier, dan blijf ik rustig zitten. Ik leg alleen een hand plat tegen de zijruit. Schat ik de vent op rond de veertig jaar, dan steek ik vier vingers op. Denk ik dat hij twintig is, dan natuurlijk twee vingers. Duidelijk?’

‘Als bergkristal, bolle. We mogen aannemen dat er zich niet zeven mensen tegelijk op het laatste ogenblik naar buiten wringen.’

‘In dat geval moet de man buiten domweg gokken. Jullie hebben uitgezocht dat een koerier tussen twee en drie is te verwachten en daar gaan we vanuit. Hebben we pech, dan proberen we het om een uur of vier weer.’

Jan dacht aan iets anders dan trams. ‘Je had het over twee lastige punten. Wat is het tweede?’

‘De grens. Zelfs al ziet een van ons kans om de koerier te volgen, dan nog kan hij er niet zeker van zijn dat hij achter hem kan blijven hangen bij de grensovergang. Er kan oponthoud zijn door een extra lange controle, je kunt een chagrijnige beambte treffen die vijf minuten in je papieren blijft loeren, het kan op alle manieren fout gaan.’

‘Wat doen we daaraan?’

‘Een van ons blijft bij de grens. Desnoods gaat hij de brug lopend over.’

‘Dat heeft alleen zin als we een van onze auto’s aan de overkant parkeren.’

‘Goed gezien, Jan. En dat is precies wat we vanmorgen alvast doen. We rijden de Trabant naar Polen, we parkeren ‘m vlak over de rivier en we leggen het sleuteltje onder de vloermat. We moeten er alle drie in kunnen wegrijden.’

Bob zat te luisteren en tegelijk naar buiten te kijken.

‘Ik zie aankomen dat we ons werkterrein aan het verleggen zijn naar Polen,’ zei hij langzaam. ‘Is het geen veilig idee als we daar de Makarov bij de hand hebben?’

‘Dat pistool over de grens smokkelen, bedoel je?’

‘Durven we dat?’

‘Durf ik,’ zei Jan trefzeker. ‘Het barst van de voetgangers die de brug overwandelen. Ze worden nauwelijks gecontroleerd. Ik heb gisteren niet één keer gezien dat er iemand werd gefouilleerd.’

‘Dus ik kan het ding zó meenemen?’

‘Jij niet. Ik wel.’

Bob ging verontwaardigd rechtop zitten. ‘Wat, jij wel en ik niet? Heeft de douane een voorkeur voor zuinigheidsmaniakken of zien ze aan je gezicht dat jij van de Prins geen kwaad weet?’

‘Ze zien aan mijn gezicht dat ik er Westeuropees uitzie,’ zei Jan rustig. ‘En ze zien aan dat dwaze borstelhaar van jou dat je Amerikaan bent. Ik spreek behoorlijk Duits en jij niet. Als een douaneman jou een vraag stelt, dan ontstaat er een probleem. Zeur nou niet en haal het pistool op. Ik smokkel de Makarov voor jou de grens over.’

Arie legde een vinger tegen zijn lippen. ‘Stil, Jan, daar komt een kwart dozijn uitsmijters aan.’

Arie en Bob zaten op vijftig meter afstand van de grensovergang op een stoeprand te kijken naar de stroom wandelaars die de brug over wilde. Een waterig zonnetje scheen recht in hun gezicht en zorgde ervoor dat ze hun ogen moesten afschermen om Jan in de gaten te kunnen houden.

Jan had de Makarov achter zijn rug onder zijn shirt gestopt en daarover voor alle zekerheid een ruimvallend jack aangetrokken. Hij liep op zijn gemak met de stroom mee en bleef vlak voor de overgang staan op een plaats waar drie afvalbakken waren neergezet.

Bob werd er nerveus van. ‘Wat doet-ie nou?’

Arie haalde zijn schouders op. ‘Rustig maar. Als Jan een plan heeft, dan laat hij zich door niemand van de wijs brengen, dat weet je. Kijk, hij loopt naar die oude vrouw.’

Bob boog zich voorover als een radioverslaggever die niets wil missen van een voorstelling. ‘De gek maakt een buiging. Kijk, hij pakt haar boodschappentas.’

Arie gooide zijn hoofd achterover en lachte naar de wolken. ‘Hij draagt haar tas de brug over. Slim hoor. Het lijkt nu net of hij zijn moeder begeleidt. Moet je zien, die douaneman kijkt niet eens naar hem.’

Bob stond op en zuchtte diep. ‘Pak van mijn hart. Ik had me heus wel een paar kleine verwijten gemaakt als Jan met pistool en al het cachot was ingeslingerd. Kom op, dikke, we brengen de Trabant de grens over.’

De auto over de brug rijden was kinderspel en minder dan een kwartier later reden ze de wagen naar een plaats die Jan had uitgezocht. Hij stond grijnzend toe te kijken hoe Arie de auto achteruit een parkeervak inreed en rukte bijna jolig het portier open.

‘Ging dat gesmeerd of niet?’

Bob keek hem dankbaar aan. ‘Piekfijn,’ zei hij. ‘Tien piek fijn. Kan de auto hier blijven staan of moeten we elk half uur geld in een meter storten?’

‘Waarom dacht je dat ik deze plaats had uitgezocht? Het kost niets, hoor. Arie, wacht even tot ik mijn pakketje kleinmetaal onder de achterbank heb gestopt en leg dan het sleuteltje onder de mat. Schiet wel een beetje op, wil je, want het heeft geen zin om langer te blijven rondklunzen dan nodig is.’

Naast elkaar wandelden ze terug naar Frankfurt waar een complete uittocht op gang gekomen leek.

Honderden mensen gingen in de richting van Slubice. De meesten gingen te voet en een deel van hen stapte vlak na de brug in een van de vele taxi’s.

‘Waar gaan die lui allemaal naartoe?’

‘Feest of zoiets. Maak je daar maar niet druk om. Over een dik uur moeten we naar lijn 3.’

De uiteindelijke afspraak was er een van grote eenvoud en ze werd door Arie duidelijk en kort onder woorden gebracht.

‘Ik ga in de tram zitten. Jan, jij rijdt erachteraan in de Golf. Zie ik een koerier, dan geef ik een teken. Trek je niets van

mij aan, maar hou de vent in het oog. Waarschijnlijk zie ik geen kans om op tijd uit te stappen en je te helpen. In dat geval ga ik zo snel mogelijk naar de grens. Ik vertel Bob hoe de koerier er uit ziet en hij wandelt naar Slubice. Misschien lukt het hem om de vent uit de stroom automobilisten te pikken die de brug overrijdt. Ik blijf aan de Duitse kant en stap bij je in de Golf zo gauw ik je zie. Duidelijk?’

Jan knikte. ‘Simpeler kan het niet. Als dit niet lukt, dan lukt niets. Wat doe ik als de koerier niet naar de brug rijdt?’

‘Volgen natuurlijk, zo lang als nodig is. Je weet waar je ons kunt vinden.’

Er viel verder niets te overleggen of af te spreken en dat wisten ze alle drie. Het basisplan was er en tegen tegenvallers was toch geen kruid gewassen.

Jan zwaaide met een arm en liep naar de parkeerplaats van het hotel om de Golf op te halen. Bob bleef hangen bij de Oder-oever en Arie wandelde op zijn gemak naar de halte aan de Karl Marxstrasse die ze als opstapplaats hadden uitgekozen.

Hij zag Jan vlak voor hij in de verte de tram ontwaarde en stelde zich rustig op achter de paar inwoners die al naast de haltepaal stonden.

Hij herkende Dorris van Jans levendige beschrijving toen hij half binnen stond en trok zich verder omhoog. Zwijgend liet hij zijn dagkaart zien, die zwijgend werd afgestempeld.

De tram was half leeg en Arie koos een zitplaats aan de rechterkant. De tram had een baan die over het midden van de straat liep en als Jan rechts reed, moest hij Arie kunnen zien.

Terwijl de tram zich in beweging zette vroeg Arie zich af hoe lang hij zou moeten blijven zitten. Hij gokte op maximaal een uur, maar het zou natuurlijk veel langer kunnen duren. Er was geen enkele zekerheid dat de koerier tussen twee en drie uur zou opdagen. De theorie van Jan en Bob leek redelijk, maar ze kon zo lek zijn als een vergiet.

Het woord theorie zette Arie aan het denken. Er is ooit een theorie ontwikkeld voor dit soort zaken, dacht hij. Bob liet me er een week of wat geleden een artikel over zien. Hoe zat

het ook weer. Het was de wet van een zekere Murphy, geloof ik. Murphy kreeg door dat als je voor een karwei precies dertig spijkers nodig hebt, er altijd maar 29 in het doosje zitten; en dat als draadjes op maat worden geknipt, diezelfde draadjes steevast iets te kort zijn voor het doel waarvoor je ze nodig hebt. Hij ontwikkelde op die basis de volgende wet: wat fout kan gaan, dat gaat fout.

Volgens de opgewekte heer Murphy komt er vandaag geen koerier. Of hij komt pas om tien voor zes, drie minuten nadat ik door vier man ruw uit dit voertuig ben verwijderd; of hij komt wel, maar verdwijnt daarna spoorloos.

Terwijl hij naar het verkeer keek, zat Arie vrolijk te piekeren over de vreselijke gevolgen van de wet van Murphy en het ontging hem volkomen dat bij de tweede halte een man instapte van tussen de dertig en veertig jaar. Hij had een kalend hoofd en een bovengebitt dat meer dan een centimeter over zijn ondertanden hing. Zijn ogen stonden droevig alsof hij net een pak slaag had gehad en hij er zeker van was dat het een kwestie van tijd was voor er meer klappen zouden volgen.

Hij negeerde Dorris volkomen en bleef midden in het pad staan. Daar stond hij nog toen Arie zich afvroeg waarom de man niet ging zitten. De tram was nu buiten het centrum en er was ruimte in overvloed.

Waarom staat die vent daar nou? vroeg hij zich af en pas toen, op dat ogenblik, dacht hij aan het verhaal van Bob. Hij viel er bijna door van zijn bank. Zou hij nu al succes hebben? Hij schudde zijn hoofd. Dit ging in tegen alles wat recht en redelijk was. Dit kon niet. Dit was niet mogelijk.

Hij zat zichzelf nog steeds uit te leggen dat zoveel geluk geen mens beschoren kon zijn, toen de tram stopte bij de eerste halte na de Karl Marxstrasse. Een meisje wrong zich langs de man en stapte uit.

Niemand ging naar binnen en Arie zag dat Dorris aanstalten maakte om de deuren te sluiten. Hij zag ook dat ze een stukje papier tussen haar wijs- en middelvinger had. Ze hief de hand op het ogenblik waarop de man een grote stap nam. Hij griste het papiertje tussen de vingers van de bestuurster vandaan en

duwde zich zijdelings langs de deur die zich sissend sloot. Arie had het daze gevoel van iemand die een klap op het hoofd heeft gekregen. Hij haalde diep adem en legde zijn rechterhand plat tegen de ruit. Hij hield drie vingers recht en strekte daarna langzaam zijn wijsvinger.

Hij hoopte dat Jan niet net zoals hij half aan andere dingen had zitten denken, maar echt zorgen maakte hij zich daar niet over. Jan was niet iemand om over wetten te piekeren als hij een opdracht uitvoerde. Jan was misschien niet bar snel, maar hij was even solide als een bankkluis.

Bij de volgende halte stapte Arie uit en hij had nog geen twintig passen gedaan toen hij de rode Golf aan zag komen. De auto maakte een draai en remde met piepende banden.

‘Instappen, dikke, snel!’

Arie schoot als een snoek op de voorbank. ‘Heb je onze man gezien?’

‘Staat een eind verderop in alle rust bij een bushalte. Waar ik nu over in mijn rikketik zit, is of de bus snel komt of niet. Ik moest kiezen tussen jou ophalen en die vent blijven aanstaren, maar hij stond erbij alsof hij alle tijd van de wereld had, dus...’

‘Zoet maar,’ zei Arie kalmerend. ‘Hij is er heus wel. Ik schrok me te pletter toen ik doorkreeg dat we zo snel beet hadden. Daar staat-ie, vlak naast die paal.’

Jan loosde een zucht. ‘En daar hebben we de bus. Deze middag wordt een aaneenschakeling van meevallers, dikke.’

‘Mag ook wel een keer,’ zei Arie nuchter. ‘We hebben er hard genoeg voor gewerkt. Volgen maar, Jan.’

‘Waar zou de bus heengaan?’

‘Weet ik dat. De stad uit, zo te zien; en dat komt mooi uit, want in het centrum wordt het een toer om iemand in de gaten te houden.’

Het leek of het geluk die middag met bakken over hen werd uitgestort, want het volgen werd een waar genoegen. De kalende man reed mee tot het eindpunt in het centrum van de wijk Kliestow en liep daarna op zijn gemak naar de parkeerplaats van een restaurant, een paar honderd meter verderop.

‘Gaat-ie eten?’

‘Misschien wel, maar vast niet meteen. Stap uit, Jan, en hou hem in de gaten. Mij heeft hij in de tram gezien en dat rooie hoofd van me is veel te herkenbaar. Volg hem en kijk wat hij doet.’

Jan remde en was de Golf uit, vóór de auto goed en wel stil stond. Hij liep snel naar een boom en bukte zich alsof hij een schoenveter vastmaakte. Uit een ooghoek zag hij de man de parkeerplaats overlopen. Bij een BMW 750i bleef hij een paar seconden stilstaan. Hij keek om zich heen en liep door.

Dat is de auto, dacht Jan. Hij gaat nu kijken of de kust veilig is. Zie je wel, hij loopt door tot het restaurant en kijkt of de auto vanaf een van de eetplaatsen zichtbaar is. Nu komt hij terug. Prijs, het is de BMW.

Jan liep terug naar de Golf.

‘Een BMW van een paar ton,’ zei hij kortaf. ‘De parkeerplaats heeft maar één afrit, lijkt me. Rij een eindje terug en hou je hoofd naar beneden.’

Een minuut later reed de BMW in een kalm tempo langs.

Arie ging moeizaam steunend rechtop zitten. ‘Wat nu? Volgen of rechtstreeks naar de grens?’

Jan vouwde de plattegrond van Frankfurt uit op zijn schoot. ‘De enige grote weg is de Berliner Chaussee. Die loopt recht vooruit en dan links. Ik waarschuw wel. Wacht een paar tellen en rij dan weg. Ik durf er heel wat op te zetten dat we onze man op de Chaussee terugvinden.’

Vlak voor de kruising met de brede Lebuser Chaussee zaten ze vlak achter de BMW en daarna werd het volgen helemaal het toonbeeld van eenvoud, want de man reed de overbekende Karl Marxstrasse op en daar was het zo druk, dat de kans op herkenning minimaal was.

‘Hij gaat naar de grens, hè?’

‘Hoef niet, maar het zit er dik in.’

‘Heel dik. Hij gaat naar Slubice, wat ik je brom. Blijf jij in de Golf, dikke, dan ren ik naar Bob. Met een beetje geluk zijn we bij de Trabant voor de vent zelfs maar langs de douane is.’

De overstap van Jan verliep met de soepelheid van een toneelscène die wekenlang is gerepeteerd. Jan zag de BMW op het kruispunt met de Rosa Luxemburgstrasse naar links

draaien en hij hopte uit de Golf.

‘Sterkte, rooie. Ik zie je in Slubice.’

‘Heus wel,’ zei Arie. ‘Hola, dat busje gaat voor me zitten.’

Met een verbeterd gezicht moest hij toezien hoe een grijs bestelbusje voor zijn Golf aansloot in de rij voor de grens. Omdat een van de auto’s die de Golf op de Karl Marxstrasse had ingehaald ook linksaf was gegaan stond Arie nu twee wagens achter de koerier en hij maakte zich daarover ernstig zorgen.

Op een gegeven moment moest het afgelopen zijn met het geluk, wist hij, en het zag ernaar uit dat een dergelijk moment nu was aangebroken.

Jan vertraagde zijn pas toen hij vlak bij de douanegebouwen was en liep mee met de stroom wandelaars die steeds groter leek te worden. De meeste mensen hadden grote tassen bij zich en er waren er zelfs een paar die een lege wandelwagen voortduwden. Waar gaan al die lui toch naartoe? vroeg hij zich af. Hij gunde zich niet de tijd om het uit te zoeken, maar sloot aan bij een groepje jongelui, dat als een kluit langs de douanebeambte liep zonder een poging te doen een paspoort te voorschijn te halen. Jan deed het evenmin en het bleek oot niet nodig.

De beambte knikte een paar keer en bleef, met de handen op de rug, verveeld naar zijn schoenpunten kijken.

Vlak na de overgang drukte Bob zich los van de brugleuning.

‘Hebben we nou al succes?’

‘Meteen prijs, man. Binnen vijf minuten. Het is een kalende vent met een bovengebit dat er uitziet alsof het drie maten te groot voor hem is. Hij rijdt in een BMW 750i.’

Bob keek hem met grote ogen aan. ‘Eentje van de 7-serie!?’

Jan grinnikte kort. ‘Zoëen. Een wagen van een paar ton.’

‘Dat mag je een leuke buit noemen. Had de man een sleuteltje?’

‘Kon ik niet zien. Ik weet evenmin waar hij de papieren vandaan heeft. Ze lagen waarschijnlijk klaar in de auto. Ik weet alleen dat hij de grens over wil. Arie zit een eindje achter hem.’

Kom mee naar de Trabant, we moeten de BMW opvangen.’
Bob keek somber. ‘Een 750i heeft een topsnelheid van meer dan 200 kilometer per uur, weet je dat?’
‘Onze Trabant haalt de negentig wel,’ snauwde Jan zenuwachtig.
‘Zanik nou maar niet, want de wegen hier zijn niet berekend op hoge snelheden.’
Hij haastte zich naar de Trabant en startte meteen de motor.
‘Achterin jij. Ik probeer hem te volgen, maar het is niet nodig dat iemand ons samen ziet. Op de achterbank en liggen.’
Bob keek zuinig naar de kleine auto, maar protesteerde niet. Hij krulde zich op op de smalle bank en luisterde naar het verkeer.
‘Zie je ‘m?’
‘Nog niet. Ik zie alleen een klein model vrachtwagen. Er zit zo’n rare, hoge Nissan-bestelwagen achter. Ah, daar hebben we de BMW. Hou je vast Bob, hij is bij de bocht.’
Jan liet de Trabant optrekken voor de BMW de bocht om was en een paar honderd meter reden ze achter elkaar over de weg langs de dijk die Slubice van de Oder afschermt. Op een recht stuk weg scheurde de BMW de Trabant voorbij of de tweetakt stilstond en Jan moest zijn rechtervoet vol op het gas zetten om niet te veel afstand te verliezen.
‘Hij rijdt knap hard. Dat hou ik niet.’
Bob kwam overeind tot hij over de stoelleuning kon kijken.
‘Zet ‘m op, Jan. Geef gas.’
‘Kan ik niet, sukkel. Ik trap nou al bijna door de bodem.’
Bob loosde een zucht. ‘Hij zit nu achter een andere auto en kan er niet voorbij. Kalm aan, anders zit je straks op z’n staart.’
Jan gromde. ‘Dit moet echt niet lang duren. Zo stom kan de vent niet zijn of hij moet op den duur onraad ruiken.’
Bob keek achter zich. ‘Ik wou dat we de Golf aan deze kant van de grens hadden gezet. Waar blijft Arie?’
Jan had geen tijd voor beschouwingen. ‘Hou je vast. Hij slaat af.’
Bob draaide zich terug. ‘Dat betekent dat we ons vette sproetenwonder voor de rest van de dag kunnen afschrijven,’ zei hij nuchter.

Iets dergelijks had Arie al enige tijd eerder vastgesteld. De rij auto's in de Rosa Luxemburgstrasse was weer gigantisch, maar door zijn omweg over de Karl Marxstrasse kon hij de hele opstopping ontlopen.

Toen het busje vóór hem stopte, draaide hij een raampje open en boog zich naar buiten. Drie auto's voor hem stond de BMW te ronken. De koerier had zijn linkerarm buiten het portier geschoven en trommelde op het dak. Hij bleef ritmisch tikken terwijl hij langzaam opreed. De rij vorderde gestaag en geen enkele auto werd naar een parkeervak verwezen om te worden gecontroleerd.

Arie haalde opgelucht adem. In dit tempo zou hij minder dan een halve minuut achter de BMW de grens over rollen en dan zou hij een kansje hebben om de koerier te achterhalen.

Toen de BMW naast het douanekantoor stond, hield Arie zijn adem in. Hij vroeg zich af waar de chauffeur de papieren vandaan had gehaald en wat hij zou doen als zou blijken dat de BMW al als gestolen te boek stond.

Het leek langer te duren dan bij andere auto's, maar eindelijk reed de 750i op. De wagen erachter werd meteen doorgestuurd, maar daarna liep de zaak in het honderd. Het busje dat voor Aries Golf was geschoven trok te snel op en het was duidelijk te zien dat de douaneman zich daar zeer aan ergerde.

Hij ging breeduit voor het busje staan en legde de chauffeur omstandig uit dat rust en kalmte op deze plaats gewenst waren.

Arie zag in de verte de BMW verdwijnen en hij zonk met een moedeloos gezicht terug op de bank.

Geen redden aan, was zijn oordeel. De 750i vind ik alleen nog terug als er een wonder gebeurt.

Het duurde bijna drie minuten voor het busje door mocht rijden en daarna werd het paspoort van Arie ook nog eens uitgebreid bekeken. Veel maakte dat niet meer uit, maar Aries gemoedsrust werd er niet groter door.

Sneller dan wenselijk was reed hij de brug over, maar bij de bocht waar de taxi's stonden was het gebeurd met zijn haast.

Nergens was een BMW 750i te zien. Trabanten waren er in overvloed, maar die met Bob en Jan erin ontbrak helaas.

Arie gaf met een nijdig gezicht een klap op het stuur.

‘Rondrijden,’ zei hij nijdig. ‘Rondrijden en uitkijken. Ik geloof nooit dat ze ver weg zijn. Als ik vandaag nog één scheut geluk krijg toegeworpen, vind ik ze.’

Bij zijn tweede ronde door Slubice kwam hij op minder dan honderdvijftig meter afstand van Jan en Bob, maar dat kon hij moeilijk weten. Hij kon ze ook niet zien, want ze stonden op een met onkruid overwoekerd stuk grond dat van de weg werd afgeschermd door een fabriek die van onder tot boven bedekt was met een laag grijsachtig meel. Aan de andere kant van het terrein stond een muur van zeker drie meter hoogte.

Toen de Trabant het terrein opreed, zagen Jan en Bob de BMW om een hoek verdwijnen. Zonder te overleggen duwde Bob het portier open. Hij rolde de Trabant uit en rende langs de muur. Een eind voor zich zag hij de grote auto over een keienweg naar een soort metalen loods hobbelen. De chauffeur knipte de lichten aan en reed naar binnen. Meteen erna ratelde een roldeur naar beneden.

Bob sprintte naar de deur en drukte zijn oor tegen het metaal. Hij hoorde een serie geluiden die snel in kracht afnamen en al na een kwart minuut vernam hij niets anders dan het gebrom van het verkeer over de asfaltweg die ze kort tevoren hadden verlaten.

In de loods was het nu doodstil en dat verontrustte hem zeer. Hij rende terug naar de Trabant en vertelde hijgend wat hij had gezien.

‘Heeft de hal één ingang of meer?’ vroeg Jan nerveus.

Bob maalde met zijn kaken. ‘Weet ik niet. Het kunnen er wel vier zijn en in dat geval zijn we geheel en al de klos.’

Jan smiet het portier dicht. ‘Eens kijken...’ zei hij kortaf. ‘Jij gaat linksom, ik ga rechts. Ik wil weten wat er met de BMW is gebeurd.’

Bob, die het weggetje naar de roldeur had gekozen, liep spoedig vast op een nieuwe muur. Hij zag baksteen, kleine

ramen en vele strengen prikkeldraad.

Hier komt geen BMW door, zag hij. Zelfs een speelgoedauto loopt hier vast.

Hij sjokte met een teleurgesteld gezicht terug naar de Trabant en bleef leunend tegen de auto staan wachten.

Het duurde even voor Jan terug was, maar hij kon op meters afstand al zien dat zijn vriend goed nieuws had.

‘Garage,’ zei Jan. ‘De loods heeft een verbinding met een garage.’

‘Denk je dat de BMW er nog is?’

‘Reken maar.’

Bob keek zijn vriend scherp aan. Er was iets in diens stem dat hem waarschuwde. ‘Sta jij enige binnenpret te hebben, jongetje Prins?’

Jan knikte voldaan. ‘En buitenpret ook. Hoe denk je dat de naam van de garagehouder is?’

‘Evers,’ gokte Bob. ‘Roos.’

Jan maakte een nijdige beweging. ‘Serieus, Bobbie, doe eens een gooi.’

‘Ebens, natuurlijk. Of Schuster. Zoiets.’

‘Vind je Alojzy Janowsky mooi genoeg?’ vroeg Jan vriendelijk.

Bob keek of hij een visioen kreeg van de winnende cijfers van de wekelijkse lotto.

‘Janowsky,’ herhaalde hij. ‘Janowsky. Ja, ik denk wel dat ik dat heel schitterend en bovenbaarljk prachtig vind.’

Jan Prins in het hol van de Wolf

Slubice is een plaats met nauwelijks meer dan 15.000 inwoners. Het centrum begint vlak bij de brug over de Oder en is zo klein, dat je na een kwartier wandelen alle straten hebt gehad. Arie had dat de dag tevoren al gemerkt en hij wist dat hij in de Golf binnen de kortste keren het stadje drie keer rond zou zijn. Voor alle zekerheid reed hij de breedste straten af, maar daarna kapte hij ermee. Of de BMW bevond zich kilometers buiten Slubice, of de wagen stond ergens binnen, overwoog hij. Bovendien zaten Jan en Bob achter de gestolen auto aan en zij konden zichzelf uitstekend redden.

Dikke Arie had zijn hoofd ook niet echt meer bij de BMW en de kalende koerier. Voor hem was het nu honderd procent zeker dat de motorblokkenbende ook in Polen opereerde en het zou een kwestie van tijd zijn voor ze de verbinding zouden kunnen leggen naar de stoeterij waar Manfred Janowsky werkte.

De vraag waar Arie mee bleef zitten was waar het hoofd van de bende zich bevond. Arie was geneigd om te gokken op Polen, maar hij wist zelf niet waarom. Er ontbrak nog een schakel, vond hij, en hij had voortdurend het gevoel dat hij wel over voldoende feiten beschikte, maar dat hij ze gewoon niet goed aan elkaar koppelde.

Hij wilde niet terug naar Frankfurt en had evenmin zin om in Slubice te blijven rijden. Dat was te gevaarlijk, vond hij, want er was natuurlijk altijd kans dat de BMW er zou opduiken en dat hij door rond te crossen Jan en Bob op een geweldige manier voor de voeten zou rijden.

Er moeten twee dingen gebeuren, dacht Arie. De Golf moet even uit het zicht en dat rode hoofd van mij moet worden bedekt. Ik ben de enige roodharige in de hele plaats en dat is link.

Het verstoppen van de Golf was werk van een ogenblik, want Slubice barstte van de gaten. Het stadje zag eruit alsof het in de oorlog danig was gebombardeerd en er nauwelijks

aan wederopbouw was gedaan. Zowel in woonstraten als in de delen waar bedrijven stonden, waren vele open plekken die er totaal verwaarloosd uitzagen.

Arie parkeerde de Golf op een met hoog onkruid begroeide lap zand en wandelde in de richting van de Oder. In het centrum van Slubice was het bijzonder rustig, maar over de dijk langs de rand van de plaats liepen nog steeds honderden Duitsers. Ze stapten in ganzenmars voort, beladen met tassen en zakken, en Arie wilde weten wat er aan de rand van de Oder-oever voor bijzonders aan het plaatsgrijpen was. Bovendien ging iedereen in de richting die hij uit moest om in de buurt van de stoeterij te komen en al beseftte Arie terdege dat het geen zin had om weer bij een van de schuren te gaan kijken, hij voelde zich als een magneet tot de plaats aangetrokken.

Hij sloot aan achter een gezin met kinderen die met sippe gezichten naast hun ouders over de dijk sjokten. Rechts van hem lag de Oder met haar brede, moerasachtige uiterwaarden en links, meters lager, liep de asfaltweg die om het stadje voerde. Een paar honderd meter na de grensbrug hield de bebouwing langs de asfaltweg op en begon een uitgestrekt gebied vol volkstuintjes. Arie was er al verschillende malen langsgereden, maar pas nu zag hij goed wat voor een wilde verscheidenheid aan bouwsels er in de loop der jaren was verrezen. Gammele houten schuurtjes werden afgewisseld door constructies van golfplaat en stenen gebouwtjes. Aan de vormgeving ervan was beslist geen architect te pas gekomen. Alles bleek te zijn geoorloofd en elke kleur die voorradig was, was gebruikt. Sommige tuintjes waren omgeven door hagen, andere door hekken in alle hoogtes en vormen. Aan een van de hekken was een serie veelkleurige ballons gebonden en aan een andere waren grote houten figuren gespijkerd. Drie waren er vanaf de dijk duidelijk te zien: Batman, Superman en Spiderman pronkten naast elkaar. De kinderen die voor Arie liepen, wezen ernaar en kakelden opgewonden. Hun ouders keken nauwelijks. Blijkbaar hingen vleermuisman, superman en spinneman er al jaren.

Arie liep meer dan een kilometer mee en stond op het punt

om af te nokken, toen hij zag dat de mensen voor hem de steile dijk afgingen via een smalle trap. Waar ze bleven, was door een scherpe bocht naar rechts niet te zien, maar ze leken zich te verspreiden. De kinderen voor hem liepen nu sneller en Arie zag aan hun gezichten dat ze bijna bij het eindpunt waren.

Hij daalde af en zag vlak na de bocht een onafzienbaar groot parkeerterrein. Agenten stonden er het verkeer te regelen, dat nauwelijks verder kon over de doorgaande weg doordat overal auto's stonden.

Taxi's losten er hun passagiers en samen met de voetgangers en de automobilisten zorgden ze voor een stroom die als dikke stroop langzaam over de weg naar een punt vloeide waar grote borden hingen.

'Bazar Miejski' stond erop.

Arie liep onder de borden door en kwam op een terrein dat omgeven was door hoge hekken. Binnen de hekken stonden honderden open loodsen in rijen achter elkaar. De rijen waren alfabetisch genummerd en ze waren een paar honderd meter lang. Tussen twee rijen was krapaan twee meter ruimte en duizenden mensen verdrongen elkaar in de doorgangen om iets van de aangeboden waar te zien.

Arie deinsde terug toen hij de menigte zag, maar vrijwel op hetzelfde ogenblik voelde hij een druppel op zijn hoofd uiteenspatten. Hij keek naar de lucht en zag dat de wolken zich hadden aaneengesloten tot een grauwe deken.

Dat wordt op zijn minst drieselregen, dacht hij, en het kan wel even aanhouden ook. Als ze hier regenjassen verkopen, dan is dat meteen een mooie manier om die rode kop van me uit het zicht te krijgen.

Hij liep langs houten tafels vol konijnen, pitriet, rotan, geluidscassettes en afgedankte legerpetten en zag, bijna aan het eind van de rij, een kleine tafel waarop paraplu's en regenkleding lagen. Hij pakte een melkwitte plastic jas en hield die voor zijn borst. De verkoopster keek schattend van de jas naar Arie, liet een afkeurend gesis horen en greep achter zich. Ze kwam te voorschijn met een kledingstuk dat de grootte had van een ruime tent en knikte nadrukkelijk toen

ze het Arie in de handen drukte.
'Vijftien mark,' zei ze in akelig Duits.
De jas paste en Arie betaalde meteen. Hij zag dat de ogen van de verkoopster groot werden van verbazing en besefte dat hij had moeten afdingen.
'Ik ben Jan niet, jandorie,' gromde hij. Hij wapperde met zijn handen en schoot weg tussen de menigte.
Zo snel hij kon, liep hij terug naar de asfaltweg en toen hij daar was, stond hij geruime tijd naar adem te happen. De lucht van leer, dierevellen en braadworst was zelfs voor Arie te veel.
Bij het enige kraampje buiten het omheinde bazar-terrein kocht hij cola en drie broodjes shoarma en daarna wandelde hij op zijn gemak verder over de asfaltweg.
Even voorbij de markt zag hij een tweede parkeerterrein. Het was nog groter dan het eerste en het bijzondere eraan was dat aan één zijde een rij caravans stond. Ze waren oud en smerig en ervoor zat en stond een bonte verzameling mannen.
Zigeuners, dacht Arie. Ze hebben een bijeenkomst of zo.
Hij wandelde het terrein een eindje op en zag dat het bevolkt was met een wel heel apart slag zigeuners.
Nederlanders, zag hij vol verbazing. Al de caravans en dump-auto's hebben een Nederlands nummerbord.
Hij ging nieuwsgierig bij een groepje mannen staan en hoorde dat ze aan het onderhandelen waren over een prijs. Ze zwegen toen ze Arie zagen en een van hen balde een vuist.
'Rustig maar,' mompelde Arie geschrokken, 'ik bijt niet.' Hij trok de capuchon van de regenjas steviger om zijn hoofd en liep naar een dikke man die met gespreide benen op een houten stoel zat.
Regenwater drupte van een boom op zijn hoofd en schouders, maar het scheen hem niet te deren.
'Hollander?' vroeg Arie vriendelijk.
De man keek hem lang aan. 'Zoek jij een auto?'
'Nee,' zei Arie. 'Ik kwam hierlangs en...'
De man maakte een vegend gebaar met een hand. 'Niet kopen, niet blijven,' zei hij. 'Wegwezen, jij.'
Arie deed drie stappen opzij en bleef weifelend staan. Een

dergelijk merkwaardige toestand had hij nooit meegemaakt. Het was hem meer dan helder dat op het parkeerterrein in auto's werd gehandeld op een manier die niet helemaal deugde. Of helemaal niet deugde, dat zat er dikker in. Maar nog geen honderd meter verder stonden minstens zes politieagenten. Rara...

Hij vroeg zich nog steeds af waarom een horde Nederlanders juist hier in oude auto's handelde, toen een man zich uit het groepje vlak bij hem losmaakte. Hij liep naar de dikke op de stoel en zei haastig: 'Ik heb een handeltje voor Boguslaw. Mooi handeltje ook. Waar zit die vent?'

De dikke man keek niet eens op. 'Thuis, denk ik. Hij is een uur geleden weggegaan.'

'Wat is zijn nummer? Ik bel 'm wel. Het is een zakie waar hij van droomt.'

De dikke man haalde zijn schouders op. 'Hij droomt van al jouw zaken en verder dan dromen komt hij nooit. Bel maar gauw. 21 streep 19.'

'21 streep 19. Bedankt.' De man liep weg.

Arie keek hem na en hij voelde het bijna kraken in zijn hoofd. 21-19, dacht hij, 21-19. Wat is er met dat nummer? Hij stond het nummer eindeloos te herhalen, toen hij tumult op de asfaltweg hoorde. Een stem riep in het Nederlands: 'Die gek wil erdoor. Wie gaat nou met een vrachtwagen hierlangs?' Andere stemmen vielen hem bij en een man of twintig liep naar de weg. Daar was een vrachtwagen bezig zich door de wirwar aan personenauto's te manoeuvreren. Twee handelaren schoten de weg op en gaven met overdreven gebaren aanwijzingen aan de chauffeur.

Arie keek er nauwelijks naar. Zijn hersens waren nog steeds bezig het nummer te wentelen en te keren.

Pas toen iemand een harde schreeuw gaf, keek hij op.

Voor de zoveelste keer kreeg hij een schok. Hij zag de auto en hij zag de blauwe opbouw met de met zwarte tape dichtgeplakte scheur.

De vrachtauto van de stoeterij, schoot het door hem heen. Hij wringt zich langs de personenauto's, maar vlot gaat het niet.

Hij zag dat de chauffeur blijkbaar een moeilijk punt was

gepasseerd en een eindje sneller kon rijden. De motor gromde en de wagen schoot vooruit.

Maar Arie ging harder. Hij kwam in beweging of hij afgeschoten werd en met wapperende jaspanden fladderde hij achter de vrachtauto aan.

Voor zich zag hij nog honderden auto's en hij hoopte dat een paar ervan de doorgang zouden versperren. Rennend door de berm, en tientallen kleine omweggetjes makend om auto's heen die tot bij de rand van de bermsloot stonden geparkeerd, probeerde hij de vrachtwagen voor te komen. Dat lukte op geen stukken na. De agenten die in de buurt van de markt stonden, waren al uren bezig om de slordigste parkeerders te bekeuren en hun actie had ertoe geleid dat een eind voorbij de plaats waar de Nederlandse autohandelaars stonden de weg behoorlijk begaanbaar was.

Arie rende met zijn mond wijd open tot hij er bijna bij neerviel, maar hij zag zijn achterstand toenemen.

Hij stond op het punt om op te geven toen hij de motor van de oude vrachtwagen terug hoorde vallen.

Hij hield de pas in. Staat die wagen nou stil? vroeg hij zich af. Ik geloof ...

Hij nam een nieuwe sprint en bereikte de bocht in de weg tussen dijk en markt. Schuin rechts voor hem zag hij de auto langzaam naar een gebouw rijden dat niets anders kon zijn dan een garage. Links zag hij auto's, tractoren en een groepje bromfietsen en rechts stond een haveloze benzinepomp.

Arie zoog twee lange teugen lucht binnen en rende de straat over. Schuin boven de auto zag hij een bord.

Alojzy Janowsky, las hij.

Zelden had Arie zich zo tevreden gevoeld als op het moment waarop hij zich op een klomp steen liet zakken die naast het huis tegenover de garage lag. Hij hijgde als een stoompaard, maar zijn gezicht straalde toen hij een grijze deur zijwaarts weg zag rollen en de auto naar binnen zag rijden. Toen het rechterportier openzwaaide en Wolfgang Ebens uitstapte, grijnsde hij van oor tot oor.

Alles klopt, dacht hij. De puzzel is compleet, mooier kan het niet.

Hij keek naar de auto die naar binnen rolde en naar Wolf die de deur achter de wagen sloot.

Alles klopt, dacht Arie weer.

Hij bleef rustig zitten wachten tot zijn adem geheel op orde was. Dat duurde even en hij zat nog steeds na te hijgen, toen een Trabant vlak langs de tractoren het bakstenen parkeerterreinje voor de garage opreed en precies voor de roldeur bleef staan.

De bestuurder stapte uit en liep snel naar de kleine toegang die in de rechterkant van de grote roldeur was gemaakt.

Arie keek vaag naar de Trabant en hij herkende de auto pas toen het al veel te laat was.

Hij kreunde lang en heftig. Nu klopt het niet meer, dacht hij. Nu klopt het absoluut niet meer.

Hij zette zich schrap, kromde beide handen om zijn mond en wilde net een geweldige brul geven, toen hij zag dat hij weer te lang had gewacht.

Jan Prins opende de kleine deur en stapte de garage binnen.

Na de ontdekking van de naam van de garagehouder was Jan Prins in een soort bui geraakt dat met het woord jolig maar voor een deel is te omschrijven. Hij maakte een huppeltje om Bob Evers heen en danste daarna naar de Trabant.

Hij zakte half door zijn knieën, zag dat de grond nog vochtig was en ging op een spatbord van de kleine auto zitten.

‘Klaar als een klont,’ zei hij uit de grond van zijn hart. ‘Klaar als kilo’s klonten. Dieven stelen de auto’s, koeriers pikken de wagens op via trambestuurster Dorris en de familie Janowsky sloopt ze. De hele bende is eenvoudig en overzichtelijk opgezet.’

Bob ging voorzichtig naast hem zitten en hoorde de veren van de Trabant kreunen. ‘Alles is altijd eenvoudig als je alles weet. Het hele leven is eenvoudig als je weet wat er gaat komen. De kunst is alleen: hoe zorg je dat je op tijd van alles op de hoogte bent?’

Jan gaf hem een stomp tegen een arm. ‘Wij weten nu alles. Je kunt er balkenbrij op zeggen dat de BMW straks naar de

stoeterij gaat en dat Manfred Janoswky de motor eruit haalt.'

Bob keek hem nijdig aan. 'Ik zeg nooit balkenbrij en als je nog een keer stompt, dan mep ik terug. Je raakte precies een armzenuw. Wat is eigenlijk balkenbrij?'

Jan keek hem aan of hij aan heel andere dingen zat te denken. 'Zeur niet over balkenbrij, jongen, bedenk liever hoe we binnenkomen.'

Bobs mond zakte een eindje open. 'In de garage?'

'Allicht, in de garage. Wat wil je dan? We weten alles van de bende, behalve wie de baas is, en als we daar ooit achter willen komen, dan zullen we toch ergens naar paperassen of zoiets moeten zoeken.'

'Maar waarom hier?'

Jan maakte een brede armbeweging. 'Omdat dat het meest logisch is, Bobbie. Denk nou even na. Tot nu toe hebben we alleen de adressen van particulieren. We weten waar Kurt woont en Karl en Dorris en we weten waar Wolf en Reinie huizen, maar we hebben vastgesteld dat ze bendeleden zijn en niet de leider. Er zijn maar twee plaatsen waarvan we weten dat bendeleden er samenkomen: het Siegler-bedrijf in Frankfurt en deze garage. Bij Siegler gaan zoeken is onbegonnen werk; het bedrijf is gewoonweg veel te groot. Deze garage is veel handzamer. Ze is een soort verdeelpunt, dat kan niet anders. De gestolen auto's worden binnengereden. Daar kijkt geen mens van op, want er rijden de hele dag auto's garages binnen. Op een of andere manier worden de wagens naar de stoeterij gebracht.

Nou, je hoeft geen sproetenwonder te zijn om te raden hoe dat gaat. Gisteren zag Arie een oude vrachtauto naar de stoeterij hobbelen. Wat is makkelijker dan een vrachtwagen in de garage zetten, de BMW over een paar planken de laadbak inrijden en verdwijnen? Op een soortgelijke manier zijn we ook onze Saab kwijtgeraakt.'

Bob zag geen kans gaten te schieten in deze theorie, maar helemaal overtuigd was hij niet.

'Wat denk je dat er gebeurt met de motorblokken en met de carrosserieën?'

'Die gaan weer in de vrachtauto. De motorblokken worden

teruggebracht naar deze garage en de carrosserieën worden naar een kuil honderd kilometer verderop gebracht, zoïets. Wat de bende niet kan gebruiken wordt gedumpt, de motorblokken worden doorvervoerd.'

'Waarheen dan wel?'

Jan spreidde zijn handen. 'Weet ik veel, weet jij veel. Oost-Europa, Afrika. Daarheen waar ze geld opbrengen. Dat is echt zo moeilijk niet, hoor. De motorblokken kunnen zo als schroot in het ruim van een schip gelegd worden.'

'Heeft het zin om dat uit te zoeken?'

'Niet in het minst. Ik weet waar we uitkomen en jij weet het ook. We komen uit bij een schip of bij een transporteur. Misschien bij beide. Ik heb ook helemaal geen zin om achter de blokken aan te sjouwen tot ik diep in Azië ben. We wilden weten hoe de bende in elkaar zit en dat weten we. Dat is genoeg.'

Bob kneep zijn ogen tot spleetjes. 'O nee, jongetje Prins, dat is niet genoeg. Ik ken je. Je bent me veel te enthousiast en je protesteert te weinig. We hebben tramkaarten gekocht en benzine gestookt en ik heb je niet eens horen klagen. Jij hebt een plan, Prins. Een snood plan. Kom op! Vertel!'

Jan grijnsde tot zijn mondhoeken dreigden uit te scheuren. 'De gestolen auto's zijn duur. Mee eens?'

'Mee eens.'

'Ze zijn verzekerd. Ook mee eens?'

'Allicht, reken maar; wie een dergelijk dure auto niet verzekert, is getikt.'

'De bende bestaat al weken, misschien zelfs maanden. Er moeten dus verzekeringsmaatschappijen zijn die al heel wat veel te dure auto's hebben vergoed.'

Bob gaf Jan een klap op een schouder. 'Ik begin het te begrijpen. Jij, grote grijpgrage geldwolf, gaat in de komende dagen een stel verzekeringen bellen...'

'...en ze vertellen hoe ze een kolossale klap geld kunnen besparen. Precies, Bobbie, dat ga ik doen. Reken maar dat ik er geld uitsleep. Er moeten maatschappijen zijn die een beloning hebben uitgelooft voor het opsporen van de bende. Wij hebben de bende opgespoord en wij gaan de beloning incasseren.'

‘Maar waarom wil jij dan de garage binnen? We weten toch genoeg?’

‘Bijna genoeg,’ zei Jan rustig. ‘We weten veel, maar ik denk dat ik verzekeringsmaatschappijen iets sneller kan overtuigen wanneer ik de naam van de leider heb, of wanneer ik papieren heb waar namen van leden op staan, of hun manier van werken.’ Bob keek naar het gebouwencomplex waar de garage deel van uitmaakte.

‘Vannacht dus. Samen met Arie.’

Jan knikte. ‘Vannacht. Maar eerst ga ik alleen naar binnen.’

‘Nu?’

‘Nu. Ik wil weten hoe de garage er van binnen uitziet en hoe de verbinding is met de loods waar de BMW inreed.’

Bob sputterde. ‘Dat is toch bloedlink?’

Maar daar was Jan het niet mee eens. Hij voelde zich in een absolute topvorm en er was geen vraag te bedenken waar hij het antwoord niet op wist.

‘Zo link is het niet, want de koerier kent me niet en de garagehouder evenmin. Zelfs Manfred Janowsky heeft me niet gezien. Ik hem wel, maar hij mij niet. Ik ga naar binnen en zeg dat ik een auto wil huren of zoiets.’

‘Dan zeggen ze ‘nee’ en zwiepen ze je eruit. Daar binnen staat een gestolen BMW, denk je daar even aan? Je hebt kans dat ze een tikkeltje nerveus zijn. Een tikkeltje, zeg ik, maar misschien net genoeg om met een koevoet te zwaaien en dan ben jij in één klap een tikkeltje bewusteloos.’

‘Dan doen we het anders,’ zei Jan met zwier. ‘Dan maken we een mankement aan de Trabant. Ik hobbel naar de garage en vraag om hulp. Dat is toch logisch? Het is een garage. Ze zullen daar niet echt vreemd opkijken als een toerist autopech komt melden.’ Bob trok aan zijn oorlel alsof hij de spankracht ervan wilde meten.

‘Dat kan,’ zei hij langzaam. ‘Met autopech kun je aankomen, maar het moet wel echte pech zijn. Met het losdraaien van een bougie ben je er niet.’

‘We mollen de dynamosteun,’ zei Jan vol vuur. ‘Dit hele

avontuur is begonnen doordat onze mooie Saab 96L een kapotte dynamosteun kreeg en met een dergelijk mankement ronden we de zaak af ook. We buigen de steun tot-ie breekt en ik rij naar de garage. Dat kan, want een auto rijdt nog een tijd nadat de steun gebroken is. Niet erg lang, misschien, maar een kilometer of wat zeker.'

Bob zat de voor- en nadelen tegen elkaar af te wegen.

'Wat doe je als de garagehouder zegt die-ie de Trabant zal repareren en dat je morgen terug moeten komen?'

'Dan huur ik een andere auto en vertrek,' zei Jan prompt. 'Ik kijk rond en als ik weet hoe de boel in elkaar zit, dan verdwijnt ik.'

Bob liet zich op de grond glijden. 'Huur dan wel een echte auto, wil je. Van Trabants krijg ik het zuur. Til je achterwerk op, dan kunnen we zien hoe de motor in elkaar zit.'

Het vernielen van de dynamosteun was niet moeilijk, zagen ze. Het ding bestond uit een dunne reep ijzer en het was een wonder dat het niet spontaan afbrak na elke kuil die dieper was dan vier centimeter.

Bob bekeek het geval en richtte zich daarna langzaam op.

'Allright, dat ding is te mollen op elk moment waarop we dat willen. Jij gaat naar de garage, maar ik dek je.' Hij maakte een schietende beweging met duim en wijsvinger. 'Ik heb nog steeds de Makarov. Ik laat je niet het hol van de leeuw binnengaan zonder een minimum aan voorzorgen.'

Jan keek naar de lucht. 'Edel van je, maar neem ze wel snel, want ik voel spetters. Waarom neem ik niet gewoon zelf de Makarov mee?'

Bob gaf een grauw. 'Omdat ik dan niets te doen heb. Omdat je niet weet wat je te wachten staat, natuurlijk. Het kan zijn dat iemand je toch herkent en je van achteren te pakken neemt en wat wil je dan met een pistool? Ik wacht buiten en als je na tien minuten niet terug bent, dan kom ik je ontzetten.'

'Helaas blijkt dan dat de deur op slot is gedaan.'

Bob maakte een kleine buiging. 'Zo ken ik je weer. Jan wordt voorzichtig. Om dat soort kleinigheden te voorkomen gaan we eerst deze gebouwen bekijken. Ik wil weten hoe ik

binnen kan komen.'

Ze liepen over de keienweg naar de loods en zagen dat de twee kleine ramen naast de deur geblindeerd waren. Ze waren bovendien met tralies versterkt en zagen er onaantastbaar uit. Aan de rechterkant ging de loods over in een stenen gebouw en links liep de hoge muur.

'Vorbij dat gebouw daarginds is een soortement steeg of zoiets.'

'Het lijkt me meer een veredelde regengeul.'

'Hoe smaller hoe beter. Als we maar uit het zicht zijn.'

Ze schoten een steeg in die weinig meer was dan een ruime spleet tussen twee muren en worstelden zich naar achteren over verroeste blikken, stukken buitenband en een onafzienbare troep halfdoorweekt papier.

Jan keek omhoog en zag een strook grijze lucht. Het leek of de regen geen zin had zich met een dergelijk smalle opening tussen twee steenklompen te bemoeien, want ze voelden geen van beiden een spetter.

'Kunnen we omhoog?'

Bob taxeerde de hoogte. 'Kan altijd. Zo gingen mijn vriendjes en ik vroeger vaak tussen muren naar boven, op de lagere school al. Gewoon een hand en een been tegen de ene en een hand en een been tegen de andere muur en je dan maar opdrukken. Als het donker was zou ik het er niet op wagen, maar nu lukt het best, je moet alleen niet naar beneden kijken.'

'Doen we,' zei Jan. 'Heb je de Makarov bij je? Anders kun je straks weer naar beneden.'

'Schiet nou maar op, jij.'

Decimeter voor decimeter wrikten ze zich naar boven. Beide muren waren ongeveer evenhoog en ze waren opgetrokken uit ruwe stenen waartussen een deel van het cement was weggekorreld. Ze hadden een goede greep op de voegen en voelden zich redelijk veilig, maar de muren waren hoog en voor ze halverwege waren hijgden ze als karrepaarden.

'Ik ho...oop niet dat er stra..haks iemand naar boven kijkt,' hijgde Jan.

Bob zette zich schrap met zijn voeten. 'Jij moet weer naar

beneden. Als ik boven rondkijk, is het genoeg. Misschien kan ik van hier niet bij de garage komen en dan sloven we ons allebei voor niets uit.'

'Maar...'

Bob drukte zich enkele centimeters op en had even geen tijd om te antwoorden. Toen hij weer greep had, snauwde hij. 'Schiet op jij, eigenwijs rund.'

Hij klom verder zonder antwoord af te wachten, maar hoorde dat Jan voorzichtig naar beneden scharrelde.

Met een verbeterd gezicht hopte Bob wijdbeens omhoog. Tien, twaalf meter lijkt zo hoog niet, maar als je je dat eind moet opdrukken komt er geen einde aan. Steeds als Bob het gevoel had dat hij flink was opgeschoten en naar boven keek, kreeg hij de indruk dat iemand snel een paar stenen bij de muren had opgemetseld.

De tocht leek eindeloos en toen hij greep kreeg op de dakranden had hij ontvelde handpalmen en een serie kleine sneeën in de toppen van zijn vingers.

Dat zal je leren te klimmen zonder handschoenen, dacht hij zwartgallig. Nu komt het grootste probleem.

Ik hang tussen twee muren als een spin in zijn web, maar hoe kom ik nou op het dak?

Om de dakrand stevig met twee handen beet te kunnen pakken, zou hij een hand van de ene naar de andere muur over moeten zwaaien en gedurende die tijd zou zijn hele gewicht op zijn benen rusten. Zoiets is een kleinigheid als je dertig centimeter boven de grond hangt, maar op een hoogte van bijna twaalf meter ligt dat echt even anders. Bovendien werden de spieren van zijn benen gevoelig door de spanning die erop stond en Bob begreep dat het een kwestie van tijd was voor ze zouden verkrampen.

Hij klemde zijn kaken op elkaar, haalde diep adem en zwaaide zijn rechterhand voor zijn borst langs. Bij deze beweging draaide zijn bovenlichaam en dat maakte het moeilijk om de druk van zijn benen gelijkmatig over beide muren verdeeld te houden. Hij voelde een schoen wegschuiven en een ogenblik was hij bang dat hij neer zou storten. Zijn rechterhand kreeg greep op de rand op het moment waarop zijn voet

wegschroef en zijn lichaam tegen de linkermuur sloeg. Aan gestrekte armen bleef hij hangen. Hij negeerde de gedempte kreet van Jan beneden hem en bewoog om beurten zijn benen. Toen hij het verkrampde gevoel kwijt was, zocht hij steun met zijn tenen in de voegen en daarna trok hij zich rustig op. Hijgend bleef hij op het platte dak liggen. Meters beneden hem zag hij Jan staan met het hoofd in de nek en de armen gespreid alsof hij klaar stond om zijn vriend op te vangen. Hij maakte een beweging en rolde zich om. Het dak was belegd met asfaltpapier waarop ooit een grindlaag had gelegen. Aan de zuidwestkant was geen steentje meer te zien, maar aan de andere zijde lag het een decimeter hoog tegen de opstaande rand. Ramen waren er niet en schoorstenen evenmin. Het was groot, vrijwel vierkant en vooral heel plat. Bob liep naar de kant van de garage en zag onder zich een stelsel van daken, dakjes en binnenplaatsen. Al de daken waren lager, maar vlakbij de plaats waar hij stond was een oude ijzeren brandtrap blijven hangen die leidde naar een soort platje, dat de verbinding vormde tussen een pannendak en een muur waarop glasscherven waren gemetseld. Bob liet zich op zijn knieën zakken en bekeek de binnenplaatsen. De kleinste was begroeid met onkruid, maar de beide andere stonden vol auto's en landbouwwerktuigen. Vanboven zagen de binnenplaatsen eruit of ze waren geplaveid met grote lappen blik in alle mogelijke kleuren en afgebiesd met repen roest. Voor zich zag hij het dak van de garage. Het bestond uit een serie kleine, schuin oplopende dakkapellen met tussenruimten van bijna een meter. Elke dakkapel had aan de achterkant vensters met ruiten van gewapend glas, maar een aantal van de ruiten vertoonde barsten en van de tweede kapel was een deel verdwenen. Het kostte Bob maar enkele minuten om via de brandtrap, het kleine platje en het pannendak die dakkapel te bereiken. Het gat was groot genoeg om zijn hoofd door naar binnen te kunnen steken en met een zucht

van voldoening zeeg hij ernaast neer. Hij verwachtte dat hij beneden zich de BMW zou zien, maar dat bleek niet het geval. Toen hij voorzichtig een oog voor het gat schoof, zag hij een soort houten vliering die vol stond met vaten vol bouten en moeren, stukken poetslap en auto-onderdelen in alle soorten en maten.

De onderdelenzolder, dacht hij. Een rare plaats, tenzij er natuurlijk een brede trap is waardoor de onderdelen makkelijk te bereiken zijn. Door ze boven neer te leggen houd je beneden natuurlijk wel een maximum aan ruimte over.

Hij stak een arm door het gat en tastte rond. Onder aan het raam voelde hij een sluiting. Voorzichtig tilde hij de stang op en hij stond op het punt om het raam open te trekken, toen hij geluiden hoorde.

Een opgewonden stem vroeg iets. Iemand zuchtte en gaf op een afgemeten toon antwoord. Bob luisterde een poosje en stond zich voor de zoveelste maal in de afgelopen dagen te verbijten.

Weer versta ik er geen woord van, dacht hij zuur. Misschien zeggen ze de mooiste dingen, maar opnieuw schiet ik er niets mee op.

Hij bleef een poosje luisteren en stelde vast dat er niet meer dan twee mannen aan het praten waren.

De ene was boos of ongerust, maar de andere bleef ijzingwekkend kalm.

Dat mag Jan uitzoeken, vond hij. Hij liep op zijn tenen terug, krom via de brandtrap naar het platte dak en rende gebukt naar de steeg.

Hij keek naar beneden en rilde toen hij zag welk een enorm stuk hij had geklommen. Dat doe ik niet nog eens, dacht hij. Ik hoop vurig dat ik een andere terugweg kan vinden.

Hij liet zich zakken en keek naar Jan, die nog steeds op dezelfde plaats leek te staan: wijdbeens en met het hoofd in de nek.

‘Ik dek je vanaf de zolder van de garage, Jan. Smeer ‘m. Denk aan de dynamosteun.’

Jan gebaarde kort en draaide zich om. Zonder verder na te denken liep hij naar de Trabant. Hij boog de dynamosteun tot

hij brak, smeerde een beetje vochtig zand op de randen om te suggereren dat een deel van de breuk oud was en stapte in.

De dynamo gaf nu geen stroom meer, maar de accu was ruim voldoende geladen om de startmotor aan te kunnen drijven en de motor sloeg meteen aan.

Jan reed rechtstreeks naar de garage. Hij stopte pal voor de deur, deed een paar grote stappen en ging naar binnen.

Nog voor zijn ogen aan het schemerdonker gewend waren, stond Wolfgang naast hem en drie seconden later lag hij languit op de grond en stootte een knie die in zijn maagstreek werd geduwd de lucht uit zijn longen.

Dit is niet het hol van de leeuw, dacht hij met een vreemd soort galgehumor, terwijl hij met zijn mond wijd open amechtig lag te hijgen. Dit is het hol van de Wolf.

*Arie doet een ontdekking, maar alleen
Jan heeft dat door*

Het gekke van de situatie in de garage was dat minutenlang niemand een woord zei. Jan lag op de vloer en hij probeerde wanhopig voldoende zuurstof binnen te krijgen om zijn longen aan het werk te houden. Bovenop hem zat de grote Wolf Ebens en die deed weinig anders dan naar beneden staren.

Daarvoor was wel enige reden, want Wolf zat zich af te vragen of hij niet een geheel onschuldige toerist te pakken had. Hij had Bob en Arie dagen geleden uitstekend kunnen zien, maar zijn contacten met Jan waren vluchtig geweest: een paar keer in Berlijn en steeds was een van hen beiden in beweging geweest.

Omdat Wolf niets zei, hielden ook de andere mannen in de garage hun mond. Naast de voorkant van de oude vrachtwagen stond Manfred Janowsky en hij had er geen idee van wat er aan de hand was.

Niemand had hem ingelicht over jongens die voortdurend opdoken en plannen in de war stuurden. Hij was een scharrelaar die een baantje bij de bende had gekregen omdat zijn oom, de garagehouder, belangrijk was, maar iedereen was er al heel snel van overtuigd dat je Manfred beslist niet te veel moest vertellen. Manfred moest je laten rondrijden in zijn grote Pajero, dan had je het minste last van hem.

Op het moment waarop Jan binnenkwam, had de garagehouder gebukt gestaan over de motor van de BMW en het had een hele tijd geduurd voor hij begreep dat de paar bonzen bij de deur niet waren veroorzaakt door zijn neef die wild omsprong met het materiaal, maar door Wolf die ruw te werk ging met een bezoeker. Toen hij Jan zag liggen was hij een stap dichterbij gekomen, maar meer ook niet.

Als Wolf iemand in de heupzwaai wilde nemen was dat de zaak van Wolf, vond Alojzy Janowsky; er waren van die kleinigheden waar hij zich niet mee wilde bemoeien.

Er was nog een vierde persoon in de garage geweest toen Jan binnenkwam. Hij had op een stoel gezeten die naast een

stapel banden stond en hij was weggedoken zogauw hij Wolfgang dreigende gebaren zag maken. De man was niet de koerier, want die was een paar minuten na het afleveren van de BMW vertrokken; hij was ook niet kaal en zijn tanden waren perfect in orde. Hij was een keurig geklede heer met een broek en een colbert die te zwaar en zeker te donker waren voor de tijd van het jaar. Hij droeg een goudomrande bril en hij had veel haar, dat zorgvuldig gekamd was.

Hij zat al weggedoken in het kleine kantoor rechtsachter in de langwerpige garage voor Jan goed en wel op de grond lag. Hij was de eerste die sprak en zijn stem klonk beheerst en afgemeten.

In keurig Duits zei hij: ‘Niemand noemt een naam. Denk daar goed aan.’

Hij wachtte tot hij drie instemmende grommen had gekregen en ging door. ‘Jij, daar aan de achterkant, waarom zit je op die jongen?’

Wolf draaide zijn hoofd tot hij de wand van het kantoortje kon zien. ‘Omdat het er een van het trio is waar ik het over had. Een van de drie steeds weer opduikende stukken verdriet die eerst de zaak bij Brandenburg in het honderd hebben laten lopen en die daarna in Berlijn voor onze voeten liepen. En je mag mijn naam best noemen, want die kent hij al.’

‘Waar zijn de andere twee?’

‘Dat zal ik hem vragen,’ zei Wolf. Hij pakte Jan met een grote hand bij het haar en trok diens hoofd een decimeter omhoog.

‘Hoe kom jij hier, stuk verdriet?’

‘Kan... niet,’ hijgde Jan.

‘Je kunt best, als je maar wilt.’ Wolf trok het hoofd een paar centimeter verder en Jan voelde het bloed kloppen in zijn keel.

‘Gee..heen lu..hucht.’

Wolf liet het hoofd zakken en lichtte zijn knie een stukje op.

‘Hoe kom jij hier?’

‘Autopech. Ik had een Trabant gehuurd. De dynamo is kapot en ik zag een garage.’

Wolf gaf een ruk waardoor Jan plukjes haar voelde afknap-

pen. ‘Jij grapjas, lig me niet voor de gek te houden. Denk je dat ik geloof dat je stomtoevallig net na mij deze garage binnen bent komen lopen?’

Hij gaf weer een ruk. ‘Als je zo doorgaat, jongen, dan bind ik je met je benen aan een lier en dan laat ik je met je onschuldige kop in een vat smeerolie zakken. Voor de laatste keer: WAT KOM JIJ HIER DOEN?’

‘Kijken,’ zei Jan.

‘Naar wie?’

‘Naar de BMW.’

Dat was het soort antwoord waarmee hij ieders aandacht kreeg. Wolfgang, Manfred en Alojzy begonnen tegelijkertijd te praten en ze hielden daar pas mee op toen ze vanuit het kantoortje snerpnd gefluit hoorden.

‘Stil iedereen,’ brulde de man en zijn stem klonk al iets minder keurig. ‘Waffels dicht. Ik stel de vragen.’

Hij kwam niet dichterbij en hij liet zijn gezicht niet zien. Vanuit het kantoortje stelde hij een reeks vragen en Jan had snel door dat hij in het afnemen van een kruisverhoor allerminst handig was.

Hij begon met vragen over de manier waarop Jan en zijn vrienden met de bende in aanraking waren gekomen en daar wilde Jan best antwoord op geven. Het was allerminst een geheim en zolang hij over Reckahn, Ziesar en de zandafgraving sprak, hoefde hij niet te vertellen wat hij in Berlijn en Frankfurt te weten was gekomen.

Jan was een degelijke jongen met een uitstekend geheugen en hij vertelde uitvoerig. Hij maakte er een zo spannend verhaal van, dat Wolf zijn knie wegtrok en naast hem ging zitten luisteren.

Jan vertelde en had pret. Kalm aan, dacht hij, rustig verder praten, het geeft Bob tijd om een plan te bedenken.

Het plan van Bob was van een kinderlijke eenvoud: naar beneden en Jan ontzetten. Helaas lag hij nog op het dak en om beneden te komen, moest hij toch eerst minstens op de materiaalzolder zijn. Het gat, waar hij door naar binnen loerde, was niet groot

genoeg om doorheen te kunnen kruipen en Bob zag dat hij het raam open zou moeten duwen. De sluiting was geen probleem, maar de scharnieren zaten dik in de roest en ze piepten akelig toen hij duwde.

Zelden had Bob er zo lang over gedaan om een raam te openen. Pas toen beneden drie mannen opgewonden door elkaar spraken durfde hij een extra duw te geven.

Het raam klapte om en Bob stak hoofd en schouders door het gat. Hij voelde regendruppels van zijn kraag naar zijn nek lopen en rilde terwijl hij luisterde. Hij hoorde de stem van Jan en één keer het geluid van iemand die met een voet over een harde vloer schraapte.

Hij trok zijn hoofd terug en werkte zijn benen over de rand. Rustig liet hij zich zakken tot hij aan zijn gestrekte armen hing. De vloer was minder dan een halve meter onder hem, maar zelfs dat was nog veel, vond hij. Het is vrijwel onmogelijk om geluidloos neer te komen op een vloer die bestaat uit lange oude planken en hij wachtte tot hij onder zich iemand een barse opmerking hoorde maken. Jan protesteerde en daarna spraken twee mensen tegelijk. Bob liet zijn handen los en veerde door de knieën. Beneden hem leek geen onrust te zijn ontstaan en hij liet langzaam zijn adem ontsnappen.

Voetje voor voetje liep hij naar de trap, die precies halverwege de garage was. Een groot luik hing erboven, in balans gehouden door een dik touw met aan het uiteinde een ijzeren gewicht.

Bij de trap bleef hij staan. Hij kon een deel van de garage zien, maar daar was weinig spannends aan te beleven. Hij zag een stuk van een smeerput, de zijkant van een BMW en een hand die op een spatbord lag. De hand was bewegingloos; het kon een nageemaakt lichaamsdeel zijn dat iemand even op een auto had gelegd.

Langzaam bukte hij zich tot zijn hoofd bijna ondersteboven in het midden van het trapgat zweefde. Aan de hand zat een man in een overall vast, zag hij. En op de hoek bij de smeerkuil stond een tamelijk jonge man die keek alsof hij niet begreep wat er aan de hand was.

Bob bukte zich verder en zag Jan met vlak naast hem Wolf-

gang. De grote Duitser zat erbij alsof hij naar een sprookje luisterde en dan nog een spannend sprookje ook. Zijn gezicht stond hoogst verbaasd, alsof hij niet kon begrijpen hoe een stel jongens door lef en door hun fantasie te gebruiken meer hadden ontdekt dan de politiekorpsen van zestien verschillende gemeenten bij elkaar.

Drie man, dacht Bob. Waren het er geen vier?

Hij probeerde zich te herinneren hoeveel stemmen hij had gehoord en hij luisterde een hele tijd. Omdat de man in het kantoor geen woord zei en zich evenmin bewoog, raakte hij ervan overtuigd dat hij zich had vergist.

Drie dus, dacht hij. Drie man tegen een Makarov met vijf patronen van 9 mm. Een makkie. Wat doe ik, probeer ik de trap af te slúipen of dáver ik naar beneden?

Hij koos voor het laatste. Niets werkt zo verlamvend als veel kabaal op een ogenblik waarop je dat niet verwacht. Hij haalde diep adem, gaf een brul waardoor schilfers kalk van de muren sprongen en denderde in drie grote stappen de trap af.

‘Hands up and fast,’ riep hij en hij zwaaide met zijn pistool.

‘Handen omhoog, en snel wat.’

Hij riep het in het Engels, maar het was duidelijk genoeg voor Wolf en voor de garagehouder. Manfred reageerde anders. Hij deed of hij zijn handen hief, zakte toen in elkaar en maakte een koprol die hem precies bij de rand van de smeerkuil bracht. In één vloeiende beweging liet hij zich naar beneden zakken en daar lag hij plat op de vloer toen Bob opnieuw een brul gaf.

Hij had gezien hoe Wolfgang ineens een beweging maakte alsof hij zich achter Jan wilde verschuilen en hief de Makarov. Voor Wolf zich een kwartslag had kunnen draaien ging het pistool af. De zware kogel gierde een kwart meter over de hoofden van Wolfgang en Jan, en sloeg plat tegen een hoek van de metalen deur met een geluid alsof het geval werd gerammeid door twaalf opgewonden ridders met knotsen.

‘Omhoog,’ riep Bob weer, maar wat Wolfgang betreft kon dat moeilijk, want hij lag net plat op het beton met zijn neus in een klodder vet.

‘Jan! Overeind!’ beval Bob. ‘In de hoek staat gereedschap. Pak een koevoet en blijf bij die grote vent!’

Hij wendde zich tot de garagehouder die bijna op zijn tenen stond en met beide handen pogingen deed een zolderbalk te pakken.

‘Naar de smeerput, jij.’

De man zei iets in het Pools en het duurde seconden voor Bob begreep dat het zoveelste taalprobleem aan de orde was. ‘Jan, zeg tegen die vent dat-ie naar de smeerput gaat of dat ik ‘m anders secuur een kogel door zijn vuile overall schiet.’

Jan vertaalde in het Duits en Alojzy schuifelde met een wit gezicht naar de put waarin zijn neef lag.

‘Zeg dat die vent eruit moet komen’, zei Bob.

Jan vertaalde, maar er gebeurde niets.

Bob grijnsde. ‘Ik geef hem twee tellen.’

‘Twee tellen,’ riep Jan. ‘Eins, zwei.’

‘Oké,’ zei Bob. ‘Let op het springen van de kogel.’

Hij mikte zuiver op de ijzeren rand van de kuil en schoot. De kogel sloeg schuin van boven tegen de rand en ketste daardoor natuurlijk naar beneden af. De afstand was klein en de aanvangssnelheid van een Lugerkogel afgeschoten uit een Makarov-pistool is om en nabij 340 meter per seconde. Bij een stuk lood met een dergelijke snelheid duurt het echt wel even voor de gang eruit is. De kogel sprong van wand tot wand en nog voor het hoge geluid was weggestorven klonk er een angstige schreeuw.

‘Help,’ riep Manfred. ‘Ik ben geraakt.’

Bob keek naar Jan. ‘Zeg ‘m wat-ie doen moet.’

‘Eruit,’ riep Jan. ‘Uit de kuil en meteen, want anders jassen we er nog een kogel in.’

Langzaam kwam een hoofd te voorschijn. Het was spierwit en er zaten ogen in die groot waren als stuivers.

‘Pijn,’ zei het hoofd.

‘Mooi,’ zei Jan. ‘Dat zal je leren stoer te doen. Waar ben je geraakt?’

‘Bil,’ zei het hoofd. ‘De kogel schoot in mijn bil.’

‘Dat wordt rot zitten,’ zei Jan droog. Hij keek toe hoe Manfred uit de kuil klom en dacht er toen pas aan dat zich een

vierde persoon in de garage behoorde te bevinden.

Hij riep: 'Bob, pas op, er is...' en stopte toen hij in het kantoor gekraak hoorde; '...nog iemand,' voegde hij er zwak aan toe en hij kreeg een akelig gevoel over zich.

Bob liep schuin achterwaarts naar het kantoor en zag door een ruit, die half volgeplakt was met papiertjes vol mededelingen, dat een kleine buitendeur werd gesloten. Hij deed een stap het kantoor in, maar liep terug na een angstige kreet van Jan. Bob zag dat Wolf zich half had opgericht en grijpachtige bewegingen maakte met een van zijn handen. Ook de garagehouder was een eindje opzij geschoven.

Hij begreep dat hij moeilijk Jan alleen in de garage achter kon laten en liep zuchtend naar voren.

'Er is er één vandoor.'

'Maar we hebben er drie en dat is niet slecht. Laten we nu eerst dit stel even binden, want anders blijven we aan het hannesen.'

Bob maakte een beweging met de Makarov. 'Bij elkaar jullie.'

Blijkbaar begonnen de mannen in de garage iets van het Engels te begrijpen of anders waren ze uitstekend op de hoogte van de taal van het pistool, want Wolf en Alojzy liepen zwijgend, maar met verbeterde gezichten, naar de kreunende Manfred. Vlak naast hem bleven ze staan als schooljongens die een draai om hun oren hebben gekregen.

Arie had geruime tijd met een oor tegen de deur van de garage gestaan en een paar maal had hij de indruk gekregen dat iemand met luide stem sprak.

Druppels tikten op zijn plastic jas en hij vroeg zich wanhopig af wat hij moest doen. Jan was samen met Bob op pad geweest en Bob had een pistool. Wist Jan dat Wolf binnen was en had hij samen met Bob een plan ontwikkeld of was hij op de solotoer en had hij er geen idee van wie er in de garage waren?

Arie piekerde daar lang over. In het eerste geval was er een heel goede kans dat hij een doordacht plan zou doorkruisen als hij naar binnen ging en dat was het stomste wat hij kon doen. Bovendien: wat moest hij met zijn blote handen begin-

nen tegen Wolf? Het was zeer waarschijnlijk dat zich meerdere mensen in de garage bevonden. De koerier, de garagehouder, misschien een monteur.

Arie haalde zijn schouders op. Naar binnen stormen had geen enkele zin, was zijn conclusie. Met rustig nadenken bereikte je in dit soort situaties in de regel meer dan met dapper brullen.

Hij liep naar de hoek van het gebouw en keek een kleine straat in. Na een meter of dertig hielden de klinkers op en begon een metershoge muur die vanboven met glas was bedekt. De muur verbond de zijkant van de garage met een gebouw zonder ramen en Arie zag meteen dat hij beter van de muur af kon blijven.

Aan de andere kant van de garage stonden tientallen landbouwwerktuigen en een stel auto's, die eruit zagen of ze de laatste drie jaar niet waren verplaatst. Erachter was de zijkant van een gebouw van drie of vier verdiepingen, zag hij. Tegen het gebouw had een ander bouwsel gestaan, maar dat was gesloopt. Je kon nog zien waar de trappen hadden gezeten en waar de vloeren in de muur waren verankerd.

Hij liep langs het hoge gebouw naar achteren en kwam uit bij het steegje waarin Bob naar boven was geklauterd. Arie dacht niet eens aan klimmen, de muren waren veel te hoog voor iemand van zijn omvang en gewicht. Bovendien waren de stenen langzamerhand vochtig geworden, waardoor het moeilijk was steun te vinden voor handen en voeten. Arie zag geen mogelijkheid om de garage via de achterkant te bereiken en besloot een schuilplaats te zoeken tegenover de ingang.

Hij had veel tijd verloren met het zoeken naar een achteringang en hij moest bovendien een flink eind omlopen om bij het gebouw tegenover de garage te komen. Daardoor miste hij bijna het vertrek van een keurig geklede heer.

De man kwam uit het straatje naast de garage op het moment waarop Arie terug was bij de kei waarop hij minder dan een half uur geleden had gezeten. De man keek niet op of om, maar liep snel een meter of vijftig van de garage weg. Bijna midden op straat bleef hij staan. Hij trok zijn broeks-

pijpen op en bukte zich.

Arie liet zich op de natte grond vallen.

Hij kijkt om zich heen, dacht hij. Hij loert tussen zijn benen door.

Wel een tikkeltje vreemd voor een heer in een keurig colbert.

Blijkbaar zag de man geen onraad, want hij richtte zich op en wandelde in een rustig tempo verder.

Arie gaf hem een voorsprong van een kleine honderd meter en liep toen achter hem aan. Hij had vaag het gevoel dat hij de man eerder had gezien en hij pijnigde zijn hersens tot zijn boordcomputer er bijna van op hol sloeg.

Een keurig geklede man, niet te groot, waar heb ik die gezien, vroeg hij zich af en terwijl hij liep, probeerde hij zich te herinneren met wie hij de afgelopen dagen in contact was geweest. Helemaal goed zag hij de beelden niet voor zich. Het was net of hij naar een film keek waarin was geknipt. Er waren stukjes weg uit zijn geheugen, of ze waren zo vaag dat hij schimmen zag in plaats van mensen.

Hij hield op met piekeren toen hij de man een pad zag oplopen dat naar de volkstuintjes voerde tegenover de Oederdijk. Raar, vond hij. Als er iemand niet past in een volkstuin, dan is het deze man. Of wil hij alleen maar een stuk afsnijden, waardoor hij sneller bij het centrum is?

De man was sneller gaan lopen en Arie moest af en toe een tussensprint nemen om niet achter te geraken. In de volkstuinten was niemand, maar over de dijk liepen nog steeds tientallen mensen en Arie beseftte dat het een vreemd gezicht moest zijn om iemand, gekleed in een plastic regenjas en met de capuchon ver over het hoofd, van schuur naar schuur te zien schieten.

Hij probeerde zoveel mogelijk dekking te zoeken achter de bouwsels en uit het zicht van de wandelaars te blijven. Daarvoor moest hij de man voor zich soms tellenlang laten schieten en bij een van die keren ging het fout.

Arie had de man langs een tamelijk groot stenen huis zien lopen dat stond te pronken tussen de veel kleinere schuurtjes waarvan er een paar van ellende bijna uit elkaar vielen. Het huis paste allerminst bij de andere bouwsels, maar hij zag er

aan de rand van het tuintjesgebied nog enkele, dus echt uitzonderlijk was het niet. De man was een paar meter voorbij het huis, toen Arie op de dijk een luide stem hoorde, waardoor hij verschrikt wegdook achter een rij heesters van meer dan een meter hoog.

Toen hij zag dat niemand zijn kant opkeek, bleef hij rustig staan tot de rij wandelaars iets uitdunde en hij veilig een stuk vlak terrein kon oversteken. Toen hij in de beschutting van het huis liep was de man verdwenen.

Hij liep kleine stukjes heen en weer en bleef staan bij een houten geval dat weinig meer was dan een afdak en waar een schep met een halve steel en een rol roestig draad onder lagen.

Waar was de vent gebleven? Een schuur binnengegaan? Het kon bijna niet anders. Maar welke dan?

Voorzichtig liep Arie naar de hoop aarde vlak naast het stenen huis waar hij de man het laatst had gezien. De tuin was slecht onderhouden en voor de ramen van het huis zaten luiken. Voor de deur lagen een krant en een stel folders.

Een klein woonhuis, stelde Arie vast, of een soort weekendwoning voor verstokte tuinliefhebbers. Aan de krant en de folders te zien is de eigenaar een tijd niet in de buurt geweest. Hij keek om zich heen en zag twaalf soorten groente en tientallen met draad afgezette stukjes bouwgrond van verschillende vorm. Hij zag zeven schuurtjes waaronder, op een meter of twaalf afstand van het huis, de schuur met de filmfiguren Superman, Batman en Spiderman; maar hij zag geen keurig gekleed heerschap. Hij zag helemaal niemand en dat bleef zo gedurende het kwartier waarin hij om zich heen stond te turen.

Arie knarsetandde van woede toen hij langzaam terugliep, voortdurend achterom kijkend alsof de man uit de grond zou opduiken.

Dit kan niet, was het enige dat hij dacht. Het bestaat niet. Het lijkt wel of de vent in een hol in de grond is verdwenen.

Toen hij daarover dacht werd hij bijna dol van nijd. Het zou nog best kunnen ook, vond hij. Een hol in de grond als schuilplaats. Hij dacht er zó lang over na, tot hij het bijna

ging geloven.

Hij vroeg zich nog steeds af of het mogelijk was een schuilhol te graven in een volkstuin toen hij allang weer op de steen tegenover de garage zat.

Zelden was lepe Arie zo verscheurd geweest door twijfel. Was Jan nog binnen, waar was Bob, was er een hol of liep de keurig geklede man in alle rust door het centrum?

Hij dacht na tot hij er bijna wanhopig van werd. Hij bedacht drieëndertig plannen, maar omdat ze allemaal vastliepen op de vraag of Jan wel of niet wist waar Bob met zijn Makarov uithing deed hij niets. Hij zat en hij bleef zitten en de paar mensen die langs hem reden stootten elkaar aan. Wat een rare jongen, zeiden ze tegen elkaar; wie blijft nou in elkaar gedoken zitten kniezen in een drensregen als er nog geen driehonderd meter verderop een centrum is met cafés, een bar en een stel winkels?

In de garage was intussen een en ander veranderd. Wolf en de garagehouder waren met ijzerdraad vastgeketend aan stoelen in het kleine bureau en Manfred lag op zijn buik in een hoek te kreunen met gebonden armen en benen. De kogel had een stukje bil meegenomen, maar geen vitale delen beschadigd, en na een tijdje was het bloeden opgehouden. Zijn broek kon worden afgeschreven, maar Jan en Bob waren ervan overtuigd dat Manfred over een week weer uitstekend zou kunnen zitten.

Ze hadden de deur van het kantoor naar de doodlopende weg naast de garage afgesloten en ze hadden ook de achteringang geblokkeerd die toegang gaf tot een paar binnenplaatsen vol auto's.

De deur aan de voorkant bleef open. Bob had er een stoel naast gezet en hij had de Makarov op schoot. Hij was ervan overtuigd dat Reinie nog ergens rondliep en die man was misschien niet helemaal zo groot als zijn broer, maar hij was wel een slag gevaarlijker.

Jan liep rond in het kantoor en hij trok alle laden open.

Niets, stelde hij vast; als er al papieren waren over de manier waarop de bende werkte, dan waren ze niet in de garage.

Tenzij ze ergens onder een van de vaten op de materiaalzolder verborgen lagen, maar daar was voorlopig geen zoeken aan.

Jan voelde zich zenuwachtig worden. Ze hadden nu drie gevangenen, maar hij had er geen idee van wat ze ermee aanmoesten.

De drie konden bezwaarlijk wekenlang in het kantoor blijven, dat stond vast. Er was een ruime kans dat iemand ze een keer zou missen en de gevolgen daarvan waren moeilijk te overzien.

Hij controleerde voor de vierde keer de kasten en de bureauladen en liep daarna met een nors gezicht naar Bob.

‘Dit kan zo niet!’ barstte hij uit. ‘We hebben drie kerels en wat moeten we met ze? Ik was ervan overtuigd dat deze garage een belangrijke schakel in het bendesysteem zou zijn, maar het enige dat we hebben is een BMW.’ Hij schopte nijdig langs de vloer. ‘We kunnen moeilijk gaan zitten wachten tot de hele bende is binnengedruppeld en ze dan op erewoord gaan vragen wie de baas is.’

Bob schudde zijn hoofd. ‘Doen we ook niet. Jij niet, in elk geval. Ik blijf hier en vang bezoekers op. Jij gaat naar buiten en zoekt Arie.’

‘En dan?’

Bob zuchtte diep. ‘Ik vrees dat we dat onmogelijk slimme nijlpaard moeten vragen een list te bedenken. Ik had er grof geld voor willen geven als we de zaak zelf uit de knoop hadden kunnen trekken, maar ik zie geen oplossing. Rij naar de brug en vang Arie op, dat is alles wat ik kan bedenken.’

‘Rijden?’ spotte Jan. ‘Rijden zei je toch? We hebben niks te rijden, we hebben zelf onze Trabant gesloopt.’

Bob wees om zich heen. ‘Hoeveel auto’s denk je dat hier staan? Pak er een. Pak de BMW; die rijdt goed, dat heb je gemerkt.’

Jan gaf een nummertje huiveren weg. ‘Dank je feestelijk. Het ding is gestolen. Ik loop wel. Red jij het hier?’

Bob hief de Makarov. ‘Zolang er patronen zijn, is er hoop. Schiet nou maar op, jij. Zoek Moby Roos, onze rode walvis, en zeg dat we een probleem hebben.’

Het vinden van Arie was het eenvoudigste klusje dat Jan in weken had opgeknapt. Hij stapte de garage uit en liep in de richting van de doorgaande weg. Na tien stappen zag hij aan zijn linkerflank een trieste, in elkaar gedoken gestalte gehuld in een soort plastic tent.

Vanuit de tent kwam een met sproeten bespikkelde hand omhoog die met trage gebaren wenkte. De lap plastic werd opzijgeduwd en Aries bolle wangen kwamen te voorschijn. Hij keek als iemand die had zitten dromen over ernstige ongelukken en niet kon geloven dat hij niet was omgeven door gewonden, wrakken en een complete EHBO-ploeg.

Jan ging wijdbeens voor hem staan. 'Zo,' zei hij pesterig. 'Zó slijt jij dus je dagen, zittend op een steen, terwijl wij husjes bandieten overmeesteren.'

Arie zuchtte, maar zei niets.

'We hebben Wolf, een garagehouder en Manfred. Wat heb jij?'

'Rugpijn,' zei Arie.

'Kom maar gauw in beweging dan. We lopen hier te veel in de gaten. Reinie kan in de buurt zijn en er zijn er nog een stel van wie we niet weten waar ze verblijven.'

'Zoals een keurig geklede man,' zei Arie.

Jan keek hem scherp aan. 'Een wie?'

'Iemand die uit de garage is ontsnapt. Een man in een colbert en een broek waarin een vouw zit waar je je mee kunt scheren.' Jans gezicht klaarde op. 'Aha, de man met de rustige stem. Jij weet waar hij is?'

'Waar hij wás,' zei Arie nijdig. 'Hij verdween. Zomaar.'

Jan keek hem een ogenblik taxerend aan en greep hem toen bij een mouw. 'Mee naar binnen, jij, we moeten nu echt serieus overleggen.'

Zittend achter de deur van de garage op gammele houten stoelen die ze her en der te voorschijn hadden gehaald, wisselden ze hun ervaringen uit.

Tot grote vreugde van Jan en Bob hadden ze aanzienlijk meer bereikt dan Arie, en hun humeuren klaarden er zichtbaar van op. Ongeveer het enige wapenfeit van de slimme jongeheer Roos was dat hij erachter was gekomen dat het

nummer 28-40, dat stond vermeld op een van de papieren die Bob in Berlijn had gestolen, een telefoonnummer was. In het kantoorje lag een telefoonboek van Slubice en daarin wemelde het van de nummers bestaande uit vier cijfers met een streepje, maar 28-40 was er niet bij.

Jan zocht tot de cijfers voor zijn ogen schemerden en gooide het boek toen nijdig in een hoek. 'Geheim natuurlijk,' grauwde hij. 'Wat nu, gaan we dit trio net zo lang met koevoeten te lijf tot ze vertellen van wie nummer 28-40 is?'

Arie keek naar Wolf. 'Hij weet het, hij had dat papiertje in zijn pickup truck; maar hij ziet er niet uit of hij in huilen uitbarst als je een koevoet voor zijn neus houdt.'

Jan stampte op de grond en liep terug naar Bob. 'Niets', zei hij. 'We zijn nog geen stap verder.'

Bob keek naar de Makarov, alsof alle antwoorden op de loop geschreven stonden. 'Wat stond er ook weer bij dat nummer? Iets met Stripman?'

Jan wist dat precies. 'Zondag de Stripman,' zei hij. 'Helaas is het geen zondag.'

Bob keek hem onverstoorbaar aan. 'Als er een Stripman bestaat op zondag, dan bestaat hij ook op maandag en zelfs op dinsdag. Zo groot is Slubice niet. Je wilt toch niet beweren dat niemand een vent kent die Stripman wordt genoemd?'

'Dat wel,' zei Jan vaag. 'Dat zeker.' Bob zag hem verstarren en hij werd op slag ongerust. 'Jan,' zei hij zacht. 'Hé, Jan ...' Maar Jan maakte een afwerend gebaar. Hij staarde een tijdje naar het plafond en draaide zich toen met een ruk om.

'Arie! Ondier! Kom hier!'

Zijn toon was hard en scherp en Arie kwam geschrokken aanrennen als een rhinoceros die op hol is geslagen.

Jan keek hem strak aan. 'Vertel nog eens over de volkstuinten. Hoe zag het schuurtje eruit naast het woonhuis waar jouw man in de buurt was vlak voor hij verdween?'

Arie keek van Jan naar Bob en op zijn gezicht stond te lezen dat hij niet op dwaze vragen stond te wachten.

'Niks bijzonders. Houten schuurtje. Niet groot.' Hij haalde diep adem. 'Wat is dit? Een quiz? Herken uw wrakke Poolse woning?'

Jan bewoog nauwelijks. ‘Wat zat er tegen een hek gespijkerd. Of tegen het schuurtje zelf...? Ik weet niet precies meer wat je zei.’

Aries gezicht ontspande zich. ‘Oh, bedoel je dat. Ik dacht dat je iets spannends had. Dat was kinderwerk, joh. Grote gefiguurzaagde filmfiguren. Superman en Batman en...’

‘Filmfiguren,’ herhaalde Jan.

Arie vroeg zich af of zijn vriend getroffen was door een lichte vlag van gekte. ‘Superman is toch een film. Er zijn er minstens drie van, geloof ik, misschien wel vier.’

‘Superman is een film, maar hij was een stripfiguur. Een tekenstrip-fi-guur. En dat was Batman ook en Spiderman net zo.’ Jan keek Bob stralend aan. ‘Onze dikke, oerslimme vriend met hersens die zijn gemonteerd door de knapste computertechnici van IBM heeft een kwart dag lang naar een onderkomen van de Stripman staan kijken. De keurige heer die hier bevelen stond te geven waar zelfs Wolf stil van werd en die rustig voor Arie uitwandelde en verdween vlak bij de plaats waar drie grote stripfiguren al van honderd meter afstand zichtbaar zijn, die keurige heer is de man die we moeten hebben. Jammer genoeg had de jongeheer Roos geen idee. Jongeheer Roos ging druipend zitten wanhopen op een steen.’

De jongeheer Roos zei niets. Hij werd langzaam bleek en zocht steun bij de muur.

Bob deed wel iets. Hij opende zijn mond en lachte harder dan hij in zijn hele leven ooit gelachen had.

Hij schudde ervan en de Makarov zwaaide in zijn hand. Eén ogenblik dacht Jan zelfs dat hij van vreugde in de lucht zou knallen.

Toen Bob gekalmeerd was, gaf Jan hem een knipoog. Hij liep naar Arie toe en klopte hem vriendschappelijk op een schouder. ‘Stil maar,’ zei hij. ‘Als je belooft drie maanden niet te zullen opscheppen over je slimheid, dan mag je weer met ons, grote jongens, meepraten. We weten nu wie de Stripman is en als hij de bendeleider niet is, dan laat ik me zes dagen en nachten lang nat regenen door Pools hemelwater. Het enige wat we nu nog moeten doen is hem uitroken.’

De bunker van de Stripman

Jan was bezielde door dadendrang. Hij stond zo ongeveer te hopen van de haast en hij had een duidelijk doel: opstomen naar de volkstuinten en de Stripman uit zijn schuur halen.

Aan Arie had hij geen kind. De rossige dikkerd zat met een duf gezicht op een tractorband en vroeg zich bij herhaling af hoe hij zulke duidelijke aanwijzingen had kunnen missen.

Bob bleef praktisch.

‘Kalm aan,’ zei hij. ‘Iemand moet in de garage achterblijven.’

‘Waarom, man, wat kunnen ons drie sukkels schelen die zich hebben laten vastbinden? Ze zitten hier goed.’

‘Als Reinie komt, of Karl, of Kurt, dan zijn ze binnen de kortste keren los en dan hebben we het hele stel op onze huid. Weet jij veel wat de Stripman intussen heeft gedaan? Hij kan al zijn hulptroepen wel hebben ingeschakeld.’

Jan schudde zijn hoofd. ‘Geloof ik niet. Geloof ik nooit. Het enige wat de vent doet, is zijn spullen bijeenzoeken en ervandoor gaan. Het spel is uit. Hij heeft echt wel doorgekregen dat we weten hoe de bende in elkaar zit. Hij schiet er niets mee op als hij ons achterna blijft zitten. Maar als wij als angstige hazen hier blijven, dan is hij straks op de vlucht en vind ‘m dan maar eens terug.’

‘En Reinie dan? Denk je niet dat die zich een keer afvraagt waar zijn broer is gebleven?’

Jan had haast en hij was helemaal niet in de stemming voor beschouwingen.

‘Ik ga naar de volkstuinten als je dat maar weet. Eén man is genoeg om Reinie op te vangen. Jij hebt de Makarov, dus jij mag dat doen als je zin hebt. Ik ga op jacht naar groter wild.’ Hij keek achter zich. ‘Arie, jij sufhoofd; als je bent hersteld van de geestelijke schok mag je mee.’

‘Mág ik mee,’ sputterde Arie. ‘Mág. Graag pa. Mag ik wel los lopen of moet ik aan een touw?’

Jan keek hem tevreden aan. ‘Zoet maar. Jij mag je tent weer aantrekken, dan ziet niemand de schaamblosjes op je wangen.’

Arie zei niets meer. Hij stond op en liep naar de plaats waar gereedschap lag. Hij zocht twee stalen bandenlichters uit en gaf Jan er een van. Zwijgend liep hij naar buiten, gevolgd door Jan die nog steeds vol binnenpret zat.

Het regende nauwelijks meer en de temperatuur leek op te lopen. Arie liet de regenjas achter zich aanzwieren als een dolgeworden meeuw en zette koers naar de Oerdijk.

Jan liep rustig achter hem aan. Het had geen zin Arie verder te stangen. Waar het nu op aan kwam was samenwerken, want het bleef natuurlijk heel wel mogelijk dat de Stripman hulptroepen om zich heen had verzameld en dat bij de schuur een klein legertje vastberaden bendeleden op hen lag te wachten.

Op de dijk was het rustiger geworden. Alle wandelaars waren op de terugweg naar Frankfurt. Hun aantal was flink uitgedund en er reden over de asfaltweg nog maar weinig taxi's.

Arie sloot aan in de rij en liep in hetzelfde tempo mee. Ter hoogte van het striphuis vertraagde hij zijn pas.

'Zie jij iemand?'

'Niemand. In het hele volkstuincomplex is geen sterveling.'

'Ik wou dat we Bobs verrekijker bij ons hadden.'

'Die ligt in het hotel, joh. Het duurt te lang om het ding op te halen.'

Ze bleven staan en keken elkaar aan.

'Gokken?'

'Vooruit maar. Ik kan me niet voorstellen dat er mensen in een hinderlaag liggen. Jij gaat linksom, ik ga rechts. Als er iets drastisch gebeurt, geef dan een gil. Zolang er mensen over de dijk lopen kan ons weinig gebeuren.'

Nog geen kwartier later lagen ze plat op de doorweekte grond aan de andere kant van de volkstuin.

Schuin voor zich zagen ze het striphuis en ernaast de stenen woning. Er was niemand te zien.

'De vent is allang weg, wat ik je brom.'

'Of hij zit binnen.'

'In dat schuurtje? Laat naar je kijken. Dat ding is zo gammel dat het omvalt als je ertegen leunt.'

Arie was daar niet zo zeker van. ‘Die indruk had ik vanmiddag niet. Hou je bandenlichter klaar, Jan. Ik ren naar de schuur, dek me in de rug.’

Arie krabbelde overeind en sprintte naar het schuurtje. Gehurkt bleef hij bij de deur zitten. Vanaf de dijk was hij niet te zien en met Jan achter zich voelde hij zich tamelijk veilig. Hij drukte een oor tegen het hout en luisterde. Op de achtergrond klonk het geluid van auto’s, een kind lachte hard, en regendruppels vielen van een struik en tikten op een plastic golfplaat.

Niets, dacht hij. Hij probeerde de klink en merkte dat de deur op slot was.

‘Dan doen we het anders,’ mompelde hij. ‘Het moet nu een keer afgelopen zijn met het getreuzel.’

Hij zette de ijzeren staaf tussen deur en sponningen wrikte. Met een droge knal schoot de deur open en Arie was al half overeind om naar binnen te glippen, toen hij terugdeinsde. Achter de deur zat geen donkere ruimte, achter de deur zat een stenen muur met een nieuwe deur.

Hij schoof naar binnen tot hij tegen de muur geleund zat en luisterde opnieuw. Toen hij ervan overtuigd was dat er niemand binnen was gaf hij een kort fluitsignaal.

Jan plofte naast hem neer en duwde de buitenste deur een stuk dicht.

‘Wat is dit?’

‘Een stenen kamer in een houten schuur, man. Moet je voelen, hoe solide.’

Jan tastte langs de stenen. ‘Hoe kan dit nou? Iedereen die een stuk volkstuin bezit moet toch van dit bouwsel weten?’

Arie wees achter zich. ‘Waarom? Het is een redelijk warme dag, maar toch is er geen mens aan het werk. Op een druilerige dag als deze kun je stenen naar binnen brengen en op je gemak een heel stuk muur metselen, hoor.’

‘Zou dit ding ramen hebben?’

Arie had daar al over nagedacht. ‘Denk ik niet. Het is een soort bunker. Potdicht waarschijnlijk.’

Jan keek grimmig. ‘Niet lang meer. Ik heb meer dan genoeg van die geheimzinnigheid. We hebben twee stukken ijzer die

even sterk zijn als koevoeten. Ram dat staal tussen de muur en de deur en wrik.'

Dat leidde tot niets, want de deur bleek van ijzer, afgeplakt met een lap finer. De bandenlichters waren te dik voor de kleine spleet en daardoor was het onmogelijk kracht te zetten.

Jan liet zijn vingers langs de onderkant lopen.

'Hier kan het wel. Er is ruimte boven de drempel. Kom op, dikke, we wringen deze deur schuin omhoog. Als we volhouden, gaat er iets buigen of barsten. Kan niet anders.'

Eenvoudig was het niet, want hun bandenlichters hadden aan de onderkant geen speling. Ze pasten precies in de spleet tussen deur en betonnen drempel, maar kwamen na een centimeter of vijf al met het uiteinde op de grond.

'Graven,' beval Jan. 'We maken een gat van desnoods een meter. Deze deur zál eruit.'

Een halve meter graven bleek genoeg. Nadat ze met een stuk steen de twee staven staal klem geslagen hadden onder de deur gingen ze op het uiteinde staan.

De staaf van Jan veerde een beetje toen hij zijn gewicht erop overbracht. De deur kraakte en kwam klem tegen de bovenste sponningrand.

Het gewicht van Arie had een ietwat ander effect. Arie plaatste een been op het ijzer en trok voorzichtig zijn andere been op. Een ogenblik balanceerde hij precies in evenwicht en twee volle seconden was hij bang dat de staaf domweg zou doorbuigen, maar de hardstalen bandenlichter was gemaakt in een Poolse smederij waar ze alles wisten van ijzer en de bewerking ervan en ze bleef intact. De staaf veerde een beetje door en langzaam zag Arie de onderkant van de deur naar buiten komen.

De knal waarmee het slot de hele sponning naar buiten sloeg was formidabel en ze tuimelden allebei in het gat dat ze gegraven hadden.

'Die is open zou ik denken,' zei Jan vol ontzag.

'Deze deur krijg je nooit meer dicht, dat is zeker. Is hier licht?'

Arie tastte langs de wand en voelde een schakelaar. Jan deed

snel de houten deur van het schuurtje dicht en bleef vol ontzag staan kijken.

‘Alsjeblieft. Dit is niet mis.’

‘Ben ik even blij dat ik niet meteen een stap naar voren heb gedaan?’

‘Dan had je nu beneden gelegen met een gebroken been of zoiets. Weer een probleem opgelost. Ik vond het schuurtje maar bar klein en alles wat je in een kleine ruimte opmetselt is natuurlijk automatisch nog kleiner, maar het ruimtevraagstuk is wel heel kundig opgelost, zou ik zeggen.’

Voor zijn voeten zag hij een kelder die meer dan anderhalve meter diep was. De kelder was aanzienlijk groter dan het schuurtje en moest meters onder de tuin doorlopen. Een houten trapje gaf toegang tot de ruimte en Jan daalde voorzichtig af.

‘Ik weet wat dit is,’ zei hij opeens met een stem die hol klonk in het grotendeels kale vertrek. ‘Dit is het onderste deel van een echte bunker. Bij de Oder zijn er waarschijnlijk honderden gebouwd. Ze waren natuurlijk hoog genoeg om boven de dijk uit te komen, maar na de oorlog is het bovenste deel gesloopt, of misschien was het wel door een bom verwoest. Er is in elk geval een deel blijven staan. Een slimmerik heeft er een schuurtje op gebouwd en had zo een pracht van een schuilplaats.’

Arie kwam naast hem staan. ‘Daar heb je een luchtkoker. Wedden dat-ie uitkomt in een rommelhoop in de tuin?’

‘Wed op iets spannenders, wil je?’ zei Jan kortaf. ‘Moet je zien. Twee veldbedden, een bureau, een stel planken met blikvoedsel en glazen potten. Er is ook drinken bij de vleet.’ Hij liep naar een hoek. ‘Wat denk je hiervan? Een ouderwets Lugerpistool. Dit ding kan wel meer dan tachtig jaar oud zijn.’

‘Kijk maar uit dan,’ zei Arie droog. ‘Die oude dingen zijn vaak gevaarlijker voor de schutter dan voor de prooi. Er zit roest op ook. Ik zou er niet mee schieten als ik jou was.’ Hij keek rond. ‘Zouden hier papieren liggen?’

Jan was al aan het rommelen, maar de papieren die hij zocht zag hij niet. Geen lijsten met gestolen auto’s, geen reeksen

namen van benedeleden, zelfs geen achtergebleven kentekenbord of een setje autopapieren. ‘Niets,’ zei hij teleurgesteld. ‘Zou de Stripman opgeruimd hebben en er vandoor zijn?’

‘Zonder de Luger? Lijkt me sterk.’ Arie rommelde rond in een kartonnen schoenendoos die in een hoek stond. Hij pakte een stapeltje oude kranten en begon te grinniken.

‘Kijk eens aan,’ zei hij langzaam. ‘Kom hier Janneman, en geniet.’

Jan schoof bij en keek mee, terwijl Arie de stukken krant uitvouwde.

‘Hier. Een bericht over diefstal van auto’s in München. Dat daar is een stuk over Hamburg. Berlijn. Hannover. Frankfurt aan de Main. Ons Frankfurt aan de Oder.’ Hij keek stralend. ‘We hebben hier te maken met de klassieke misdadigersfout: het bewaren van artikelen over de eigen heldendaden. Al heel wat dieven zijn jaren de bak ingedraaid doordat ze gepakt waren voor een kleinigheid, maar knipsels bij zich droegen over veel grotere misdrijven. Onze Stripman heeft een hele verzameling.’

Jan zei niets. Hij las snel een paar van de artikelen en kwam toen in volle lengte omhoog. Hij stootte zijn schedel met kracht tegen het plafond, maar hij klaagde niet. Een trek van gelukzaligheid verscheen op zijn gezicht. ‘Dit zocht ik,’ zei hij. ‘Een verzekeringsmaatschappij heeft een beloning uitgelooft.’ Hij draaide het knipsel om. ‘Hier staat een datum. De beloning is meer dan drie maanden oud, dus reken maar dat de bende nog veel ouder is.’ Hij wapperde met het knipsel. ‘Dit papiertje is geld waard, bolle.’

Zijn stem klonk alsof hij het volmaakte geluk had gevonden. Arie was minder onder de indruk. ‘Met dat al zou ik toch graag willen weten waar de Stripman zelf is.’

Jan antwoordde niet. Hij was verzonken in boeiende teksten en hij was het bestaan van zijn vriend volledig vergeten.

Arie keek hem een poosje aan. Hij stelde vast dat er met Jan het eerstkomende kwartier geen zinnig woord te wisselen zou zijn en liep rustig naar het trapje.

‘Even Bob halen,’ zei hij.

‘Wat?’ vroeg Jan vaag.

'Bob,' herhaalde Arie.

'Ja, hoor. Goed, hoor.' Jan had er geen woord van verstaan. Hij was weggezonden in een geheel eigen wereld, gevuld met getallen, percentages en aftrekposten.

Arie bleef bij de deur van het schuurtje staan nadenken. Er zat hem iets dwars. De bunkerkelder was een belangrijke bergplaats van de motorblokkenbende, daar twijfelde hij niet aan. Het was een solide plaats waar je veilig gevaarlijk materiaal in kon onderbrengen. Maar een echt hoofdkwartier was het niet. Wat had je aan een hoofdkwartier zonder communicatiemogelijkheid? Een telefoon was wel het minste, maar in de kelder was geen telefoon, en geen fax ook, en evenmin een telex. Arie dacht aan het telefoonnummer dat was vermeld op het door Bob gestolen papiertje. 28-40, zondag de Stripman.

Waar was de Stripman op zondag? Bij de telefoon, zonder twijfel, maar dan toch zeker niet in de kelder.

Hij schudde nijdig zijn hoofd, loerde om de hoek en liep door de tuin in de richting van de garage.

Dat bracht hem bij het stenen huis en daar en op dat ogenblik kreeg Arie de inval die al zijn gestuntel eerder op de dag in één klap goedmaakte.

Het huis was nog even somber en het zag er even verlaten uit. Maar... voor de deur lagen niet langer een krant en folders.

Opeens kreeg Arie een vreselijke haast.

'Dus jij denkt...' zei Bob, 'dus je bent ervan overtuigd dat onze Stripman in het stenen huis naast de bunkerschuur woont?'

Arie knikte heftig. 'Absoluut, ga maar na hoe mooi alles klopt. De schuur is van buiten een schuur, maar van binnen een bunker. Dat is prachtig als je spullen wilt opbergen of iemand een tijd verborgen wilt houden. Er staan twee veldbedden, dus er zal heus wel met regelmaat iemand slapen. Maar als centrale post heb je er niets aan. Er is geen telefoon en dan begin je weinig. Het stenen huis heeft wel telefoon.'

De draden lopen bovengronds en ik zag een aftakking naar het huis. Onze Stripman hangt een beetje de clown uit in zijn volkstuintje met een wrak schuurtje dat is opgesierd met metershoge schertsfiguren, maar intussentijd doet hij mooi zijn zaken vanuit het huis ernaast. Komt er een keer een grootscheepse overval op zijn schuur, dan heeft hij alle tijd om te verdwijnen.'

'Je denkt dat hij nu binnen zit?'

'Weet ik niet. Maar hij was er wel. Hij verdween vlak bij dat huis. Voor de deur lagen toen een krant en folders. Iedereen die zijn huis binnengaat, neemt zijn post mee. Dat doe je automatisch, zonder erbij te denken. Behalve de Stripman heb ik de hele middag niemand in de tuin gezien.'

Bob keek hem aan. 'Maar heeft hij jullie gezien, dat is de vraag.'

'Hoeft niet,' zei Arie. 'We waren met ons tweeën en dat is iets anders dan een politiemacht met sirenes, honden en zwaailichten. Maar we moeten echt niet te lang wachten. We moeten naar het huis.'

'Meteen dan,' besliste Bob. 'We sluiten hier de tent en we bestormen het huis. Ik begon me toch al knap te vervelen onderhand.'

'Niemand gweest?'

'Eén onbekende. Door die spleet daar kan ik bezoekers zien. Ik had de deur dicht en dat heb ik maar zo gehouden. Het heeft geen zin een horde onschuldige Poolse burgers neer te slaan.'

Arie rilde. 'Lijkt me niet, nee. Daar komen complicaties van.'

'Dat dacht ik ook,' zei Bob droog. 'Wacht nog even, dan controleer ik of onze autoliefhebbers nog naar behoren vastzitten.'

Drie minuten later liepen ze buiten. Het was rustig geworden op de Oderdijk en over de asfaltweg reed een enkele auto. Het was nu droog, maar de wind voerde zware, dreigende luchten aan en het was schemerdonker geworden.

'Zou je eerst de Luger niet ophalen uit de kelder?'

Arie huiverde. 'Met dat ding schiet ik niet. Er zit roest op de loop.'

‘Je kunt ermee dreigen.’

Arie keek onzeker. ‘Ik weet het niet. Wie een wapen heeft moet het kunnen gebruiken. Als je dreigt en de ander lacht je uit, dan heb je een probleem als je het ding niet vertrouwt. Ik heb hier een stevig stuk staal en dat is gevaarlijk genoeg. Laat Jan het pistool maar bij zich houden, je weet nooit of er nog bezoek komt.’

‘Dus we waarschuwen Jan niet?’

‘Laat hem maar zitten genieten van zijn kranten. Dit kunnen we samen wel af.’

Naast elkaar liepen ze naar het huis. Een uitgewerkt plan hadden ze niet. Dat was in deze situatie ook helemaal niet nodig, want het basisidee was duidelijk genoeg: haal de Stripman uit zijn woning.

Arie greep zijn stuk staal stevig beet en liep naar de achterzijde. Hij sloop van struik naar struik en rende met grote stappen door bedden sla en hele rissen opkomende groenten waarvan hij de naam niet kende.

Bob pakte de zaken ietwat anders aan. Hij duwde zijn handen in zijn zakken en floot nonchalant. Hij wist dat de Stripman hem niet of nauwelijks had gezien en ruime ervaring had hem geleerd dat er weinig mensen onschuldiger ogen dan een vrolijk fluitende jongen.

Voor het huis bleef hij staan. Hij legde zijn hoofd in de nek en keek op zijn gemak rond: net iemand die een nummerbord of een naam zoekt.

Hij floot weer een paar maten van een onbestemd lied en liep als een postduif naar de deur. Hij zette zijn duim tegen de bel en bleef drukken, terwijl hij tegelijkertijd de Makarov half uit zijn broekband trok.

Als er iets irritant is, dan is dat het geluid van een bel die eindeloos doorklinkt. Je kunt er twee dingen tegen doen: de stroom afzetten of de deur openrukken en de beller kwaad aankijken.

De Stripman koos voor het laatste. Hij zwaaide de deur open en deed nijdig een stap over de drempel.

‘Wie...?’

‘Ik,’ zei Bob. ‘Ich, ik, me...’ Hij duwde de Makarov tegen de buik van de man voor hem en bleef rustig staan. Hij zag een gezicht dat was getooid met een fraaie bril en hij zag een keurig pak.

‘Dag Stripman,’ zei hij rustig. ‘Doe je je handen nog naar boven of niet?’

Het was hem niet duidelijk of de Stripman Engels verstond, maar tergend langzaam, net alsof de armen door stukken krachtig elastiek werden tegengehouden, gingen de twee handen omhoog. ‘Mooi zo. Naar binnen, jij. Naar de achterkant. Daar hebben we een tweede verrassing voor je.’

Hij deed twee stappen de gang in en hoorde toen dat aan de achterkant van het huis iets uit de hand liep.

Arie was via enkele hopen afval, een stapel keien en drie bossen hout opgerukt naar de achterdeur en drukte daar zijn neus tegen het glas. Hij zag niets, want het was matglas dooraderd met dunne strengen draad en erachter heerste duisternis. Hij pakte de kruk en trok.

Op onverklaarbare wijze draaide de deur niet in de richting waarin hij trok, maar ging ze juist de andere kant op. Arie zette een voet tegen de muur en trok harder. De deur bonsde tegen de sponning, maar week daarna opnieuw langzaam naar binnen.

Het duurde vele seconden voor Arie besepte wat er aan de hand was, maar op dat ogenblik liet hij ook meteen los. De gevolgen waren opzienbarend. De deur zwaaide met een enorme vaart naar binnen en iemand gaf een formidabele kreet.

Arie pakte de stalen staaf met beide handen beet en sprong over de drempel alsof hij een Samuraistrijder was met een geslepen zwaard. Schuin voor zich zag hij een grote gestalte. Hij zwaaide de staaf met een snelheid die van het licht benaderde en hoorde opnieuw een kreet. Ditmaal was hij harder en hield hij langer aan.

Raak, dacht Arie. Ik ben benieuwd wie ik heb neergemept.

Hij deed nog een stap en voelde dat een hand zich om een van zijn spekkuiten klemde. Hij zwaaide weer, maar voelde

de staaf opstuiten. Met een donderend lawaai rommelden ijzeren voorwerpen door het vertrek en ze overstemden met gemak Aries gehijg en het gekreun van de man die nog half op de grond lag.

Pannen, dacht Arie. Ik heb een stel pannen of zoiets een keuken doorgeslagen. De greep om zijn kuit werd vaster en hij voelde dat hij onderuit werd getrokken. Terwijl hij weggleed sloeg hij opnieuw. Het was wéér raak, maar blijkbaar niet hard genoeg, want hij hoorde geen schreeuw, maar alleen gehijg, gevolgd door het geluid van iemand die praat met opeengeklemd tanden.

‘Ik zal jou,’ zei de stem. ‘Ik zal jou eens en voor al...’ Op dat ogenblik wist Arie met wie hij in gevecht was. Hij opende zijn mond en gaf een brul die het geluid van de pannen ruim overtrof. ‘Bob! Reinie heeft me te pakken!’

Voor Bob was de maat meer dan vol. Hij gunde zich geen tijd om te denken, maar maaide de Stripman tegen de vlakte. Nog voor de man languit op de gangvloer lag hief hij de Makarov en pompte hij een kogel in het plafond.

‘Uit!’ riep hij. ‘Nu is het uit! Wie nu nog moeilijk doet, schiet ik een kogel in zijn benen!’

Het waren niet de woorden die indruk maakten, het was de klank van de stem. De Stripman ging moeizaam op zijn knieën zitten en stak zijn handen omhoog en vanuit de keuken klonk een stem die zei: ‘Rustig maar, jij opgewonden yank. Hij is gekalmeerd. Maak es een beetje licht, het is hier bijna donker, potdokie.’

Het binden van de Stripman en Reinie was het werk van een paar minuten en over het vinden van de telefoon deden Arie en Bob niet veel langer.

Het toestel stond in de la van een bureau in een tamelijk grote, sober ingerichte kamer.

Op de telefoon stond een nummer.

‘28-40,’ las Arie. ‘We hebben de zaak wel rond, dacht ik zo.’

Bob scharrelde tussen een stapel papieren die op een krukje

naast een goedkope vurehouten tafel lagen. ‘Dit lijkt me de laatste post. Kranten, folders. Ik zoek een enveloppe. Ik wil eindelijk weleens weten hoe onze Stripman heet. Ha, ho, hier heb ik een brief.’

Arie las over zijn schouder mee. ‘Klaus Schuster. Ach-ach, Klaus. De broer van Karl, zonder twijfel. Deze bende zit vol broers, ooms en neven. Het lijkt me wel dat we langzamerhand de kopstukken hebben.’

Bob knikte. ‘Absoluut. De Stripman is de baas. Kan niet anders. De zaak is rond. Kom mee, dikke, we gaan Jan blij maken.’

Er was geen lang overleg nodig voor ze vaststelden dat ze inderdaad de kopstukken te pakken hadden.

Kurt en Karl waren nog op vrije voeten en ongetwijfeld waren er een heleboel meelopers wier namen onbekend waren, maar de kern van de motorblokkenbende zat vast. Jan keek naar de Stripman en naar Reinie. Ze zaten broederlijk naast elkaar op een tweezitsbank en ze staarden broeierig naar hun overvallers. ‘Wat doen we met dat stel?’

‘Aan de politie overleveren?’

Jan blies zijn wangen een ogenblik bol. ‘Dat is geen goed idee, dikke. Dan zitten we straks zelf wekenlang vast omdat we verhoord moeten worden. Bovendien...’ hij pauzeerde en keek met een slim gezicht rond, ‘bovendien verdienen we dan niets. In de knipsels in de bunker heb ik de namen van vijf verzekeringsmaatschappijen opgediept die beloningen hebben uitgelooft voor inlichtingen die leiden tot het oprollen van een bende die zich bezighoudt met de diefstal van peperdure auto’s. Als ik 24 uur de tijd krijg, dan zie ik kans om duizenden guldens te verdienen, reken daar maar op. Tienduizenden waarschijnlijk.’ Bob maakte een beweging met zijn Makarov. ‘Kan toch? We wachten tot het donker is en brengen iedereen over naar de bunker. Dat ding is bijna geluiddicht.’

Arie maakte een spottend geluid. ‘Reken daar niet op. Jan en ik hebben de deur uit het lood gewrikt.

Dat ding gaat niet meer dicht.’

‘Onzin. We hebben daarginds een garage vol materiaal. We boren een paar gaten, we schroeven een ijzeren strip op de muur en we lassen die strip vast aan de ijzeren deurplaat. Knappe jongen die dat ding open krijgt.’

Jan schoot in de lach. ‘En we laten ze vastzitten tot ik de financiële kanten van de zaak heb geregeld, bedoel je?’

‘Reken maar. Ze hebben eten en ze hebben drinken en ze kunnen elkaar bovendien mooie verhalen vertellen over auto’s, motoren en versnellingen. Een paar dagen redden ze het wel. Als jij de zaak financieel uit de knoop hebt, dan bellen we de politie in Frankfurt en die mag dan met de Poolse collega’s bakkeleien over de afwerking. Tegen die tijd zitten wij allang in Nederland, of in Amerika, of daar waar we opnieuw wat te rauzen gevonden hebben.’

Jans gezicht straalde. ‘Doen we,’ zei hij. ‘Dan gaan we morgen eerst naar Berlijn. Daar staat nog een Saab. Als Metzger niet heeft betaald, dan nemen we de auto mee terug naar Nederland. Hebben we meteen vervoer ook, want de Trabant rijdt niet meer en de Golf moet nodig worden ingeleverd.’

Bob zuchtte en gaf Arie een knipoog. ‘Goed hoor, Jan. Regel jij maar wat je regelen wilt en als alles klaar is, krijg je van ons een cadeautje.’

Jan keek hem getroffen aan. ‘O ja? En wat dan wel?’

‘Een Saab,’ zei Bob.

‘Een 96L?’

‘Precies.’

‘Hoe kom je daaraan?’

‘Heb ik thuis,’ zei Bob met een uitgestreken gezicht. ‘Heb ik al jaren thuis. In een la. Verpakt in een doosje. Tien centimeter lang, vier centimeter hoog.’

Hij dook weg toen Jan verontwaardigd de stapel post naar zijn hoofd gooide en ging op een versleten stoel zitten lachen. Arie stond op. ‘Ik ga de Golf halen,’ zei hij waardig. ‘De heren vermaken zich wel even zonder mij, hoop ik. Ik hoop ooit een avontuur te beleven dat zal eindigen zonder grap en zonder grol, maar dat is te veel gevraagd, ben ik bang.’

De volgende belevenissen
van Jan, Bob en dikke Arie

leest u in

BIZARRE KLUSSEN MET VAKANTIEBUSSEN

ISBN 90 6056 568 1

(verschijnt september 1996)

In deze serie verschenen:

- 1 Avonturen in de Stille Zuidzee
- 2 Drie jongens op een onbewoond eiland
- 3 De strijd om het goudschip
- 4 Een overval in de lucht
- 5 De jacht op het koperen kanon
- 6 Sensatie op een Engelse vrachtboot
- 7 Tumult in een toeristenhotel
- 8 Drie jongens als circusdetective
- 9 Een dollarjacht in een D-trein
- 10 Een speurtocht door Noord-Afrika
- 11 Drie jongens en een caravan
- 12 Kabaal om een varkensleren koffer
- 13 Een motorboot voor een drijvend flesje
- 14 Een kloppjacht op een kapitein
- 15 Een radarboot als zilvervloot
- 16 Nummer negen seint New York
- 17 Een meesterstunt in Mexico
- 18 Trammelant op Trinidad
- 19 Vreemd krakeel in Californië
- 20 Lotgevallen rond een locomotief
- 21 Pyjama-rel in Panama
- 22 Vreemd gespuis in een warenhuis
- 23 Wilde sport om een nummerbord
- 24 Hoog spel in Hong Kong
- 25 Een vliegtuigsmokkel met verrassingen
- 26 Stampij om een schuifrompet
- 27 Kunstgrepen met kunstschatten
- 28 Bombarie om een bunker
- 29 Ali Roos als Arie Baba
- 30 Heibel in Honolulu
- 31 Arie Roos wordt geheim agent
- 32 Cnall-effecten in Casablanca
- 33 Een zeegevecht met watervrees
- 34 Bob Evers belegert Fort B
- 35 Arie Roos als ruilmatroos
- 36 Kloppartijen in een koelhuis
- 37 Superslag in een supermarkt
- 38 Een festival vol verwickelingen
- 39 Bouwbonje om een staalskelet
- 40 Schermutselingen bij een zandafgraving
- 41 Bakkeleien in een Berlijnse bios
- 42 De Stripman van Slubice

De Stripman van Slubice

Een handvol losse papiertjes: dat is de buit van dagenlange jaagen jachtpartijen door delen van het Duitse platteland en door Berlijn. De gestolen Saab is terug, maar de dieven van de motorblokken zijn nog steeds zoek. Wel is zonneklaar dat er sprake is van een tamelijk omvangrijke bende, van een netwerk met tentakels van Berlijn tot Frankfurt aan de Oder. Zelfs in Polen zijn de autodieven actief.

Bob moet halsbrekende toeren uithalen als hij wordt gevolgd door losgeslagen jongeren, Arie ligt een halve dag naar paarden te kijken om te ontdekken dat hij de hele tijd vlak naast een motorblok verbleef en Jan wandelt welgemoed een garage binnen, die het hol van de leeuw blijkt te zijn.

Na slimme achtervolgingstrucs in een tram belanden de jongens, via een markt in de Poolse stad Slubice, bij een gebouw dat door de bende als verzamelpunt wordt gebruikt.

De ontknoping van het motorblokkenmysterie vindt evenwel elders plaats: in een soortement bunker die eigendom is van een Stripman en die ligt in... een volkstuin!

ISBN 90-6056-552-5

9 789060 565520

NUGI 220

Uitgeverij De Eekhoorn